

tmmob
makina mühendisleri odası

TMMOB Üye Profili Araştırması: Krizin Gölgesinde Mühendisler

Aralık 2019

Yayın No: MMO/711

tmmob
makina mühendisleri odası

Meşrutiyet Caddesi No: 19 Kat: 6
Tel: (0 312) 425 21 41 Faks: (0 312) 417 86 21
e-posta: mmo@mmo.org.tr
<http://www.mmo.org.tr>

YAYIN NO: MMO/711

Aralık 2019, Ankara

Bu yapıtın yayın hakkı Makina Mühendisleri Odası'na aittir. Kitabın hiçbir bölümü MMO'nun izni olmadan değiştirilemez, elektronik, mekanik vb. yollarla kopya edilip kullanılamaz. Kaynak gösterilmek kaydı ile alıntı yapılabilir.

SUNUŞ

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu ekonomik konjonktür, ekonomik bunalımın toplumsal alanda her geçen gün derinleştiğini gösteriyor. Geçim sıkıntısı başta olmak üzere yaşanan sorunlar; makro ekonomik çerçevede yüksek enflasyon, yüksek işsizlik, yüksek borçluluk gibi göstergeler eşliğinde hızla artıyor. Bugün varılan noktada ülke ekonomisi; üretim, tasarruf-yatırım, istihdam, ihracat ve ithalatın yapısı, teknoloji düzeyi, dış talep bağımlılığı, sermaye hareketlerinin kontrolsüzce giriş-çıkışı, aşırı borçlanma, yüksek döviz kurları ve kayırmacı rant politikaları sonucu hayli örselenmiştir.

Aynı tablo içinde emek süreçlerindeki değişime bağlı olarak mühendislerin mesleki ve sosyal alanda yaşadığı dönüşümlere de tanık oluyoruz. Mühendislik bilimleri ve mesleğinin maruz kaldığı itibarsızlaşma ve değersizleşme ile işsizlik ve güvencesizleşme sorunları tüm ciddiyetiyle önümüzdedir.

Bu sorunlar ışığında mühendislerin yaşadığı mesleki, ekonomik, kültürel, siyasal ve toplumsal dönüşümlere ayna tutabilmek amacıyla Odamız son yıllarda farklı bölgelerde kapsamlı araştırmalar gerçekleştirmiştir. İlk olarak TMMOB Sanayi Kongresi 2015 için Gebze Havzası'nda ankete dayalı olarak Üretim Zincirlerinde Mühendislerin Yeri ve Yaşam Koşulları/Gebze Havzası Örneği adlı çalışma yapılmıştır. Ardından TMMOB Sanayi Kongresi 2017 için Ergene Havzası, Gaziantep ve Konya'da mühendislerle birebir yapılan anketlerle şekillenen Mühendisler: Fabrika, Toplumsal Yaşam ve Kent Deneimleri başlıklı üç ayrı rapor hazırlanmıştır.

Bu defa TMMOB Sanayi Kongresi 2019'a sunulmak üzere ekonomik bunalım konjonktürünü de yansıtan ve Türkiye genelinde kapsamlı olarak gerçekleştirilen Krizin Gölgesinde Mühendisler çalışmamızın ülkemizde üretim ve mühendislik alanında yaşanan dönüşümün izlerini net bir şekilde yansıtaçağına inanıyoruz.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu
Aralık 2019

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, kriz koşullarında mühendislerin fabrikada ve iş dışı yaşamda deneyimlerine ışık tutmayı amaçlıyor. Krizin onların iş yaşamındaki ve gündelik hayattaki deneyimlerini nasıl etkilediğini açıklamayı hedefliyor.

Elinizdeki araştırma fikrinin oluşmasında ve araştırmanın yürütülmesi sürecinde en büyük destek TMMOB Sanayi Çalışma Grubu'ndan geldi. TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yunus Yener'e gösterdiği dayanışmacı yaklaşım için teşekkür borçluyuz. 2019 Sanayi Kongresi Yürütme Kurulu üyeleri de araştırmanın her aşamasında fikir ve önerilerini sundular. Prof. Dr. Korkut Boratav, Prof. Dr. Aziz Konukman, Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu, Kaya Güvenç, Mustafa Sönmez, Oğuz Türkyılmaz, Selçuk Soylu, Melih Şahin, Dinçer Mete, Osman Serter ve Yavuz Bayülgen'den süreç içinde çok şey öğrendik. Hepsine borçluyuz.

MMO Genel Merkez çalışanları Aslı Aydın, İlhan Kamil Turan, Sıla Aytemiz daha önceki çalışmaları bizimle buluşturdu, anketlerin hazırlanması sürecine dahil oldular. Çok teşekkür ediyoruz.

Alan araştırması sırasında anketleri cevaplamayı kabul eden tüm mühendislere en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Umulan odur ki; bu çalışma kriz koşullarında mühendislerin mevcut durumunu gözler önüne sermenin yanında ve ötesinde, daha aydınlık yarınlar mücadelesine katkı olabilir.

Proje Ekibi

Prof. Dr. Gamze Yücesan-Özdemir

Arş. Gör. Mehmet Atilla Güler

Arş. Gör. Zümre Özdemir Güler

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 2.1. Mühendislerin Demografik Özellikleri	16
Şekil 2.1. Mühendislerin İşsizlik Deneyimleri.....	23
Şekil 2.2. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmaların Dış Pazar İçin Üretim Durumu	29
Şekil 2.3. Mühendislerin Çalışma Hayatında Fiziksel ya da Ruhsal Sağlığı Etkileyen Faktörlere Maruz Kalma Durumu	36
Şekil 2.4. Mühendislerin Kredi Kullanma Durumları ve Kullandıkları Kredi Türleri	49

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2.1. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odalar.....	15
Grafik 2.2. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yerler	18
Grafik 2.3. Mühendislerin Mezun Oldukları Üniversiteler	20
Grafik 2.4. Mühendislerin Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler	21
Grafik 2.5. Mühendislerin Meslek Alanı Dışında Geçirdikleri Süreler	22
Grafik 2.6. Mühendis İşsizliğinin Nedenleri.....	24
Grafik 2.7. Mühendislerin Çalıştıkları Fabrikalara İlişkin Nicel Göstergeler.....	26
Grafik 2.8. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmaların Sermaye Yapıları.....	28
Grafik 2.9. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmaların Teknoloji Yoğunluğu.....	29
Grafik 2.10. Mühendislerin Mevcut Firmalarındaki Statüleri	31
Grafik 2.11. Mühendislerin Haftalık Ortalama Çalışma Süreleri.....	33
Grafik 2.12. Mühendislerin Yaptıkları İşin Mühendislikle İlişkisi	35
Grafik 2.13. Fabrikada Ekonomik Krize İlişkin Göstergeler.....	37
Grafik 2.14. Mühendislerin Çalıştıkları Fabrikalarda Alınan Küçülme Tedbirleri....	38
Grafik 2.15. Kamuda Çalışan Mühendislerin Çalışma Koşullarına ve Liyakate Dair Algıları.....	43
Grafik 2.16. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirleri	45
Grafik 2.17. Mühendislerin Cinsiyete Göre Aylık Düzenli İş Gelirleri.....	46
Grafik 2.18. Mühendislerin Gündelik Yaşamın Devamı İçin Borçlanma Durumları	48
Grafik 2.19. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler	50
Grafik 2.20. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle Borç Yapılandırmasına Gitme Durumları.....	52

Grafik 2.21. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle İşini Kaybeden Yakınları	54
Grafik 2.22. Mühendislerin İşsiz Kalma Korkusu ve Gelecek Kaygısı Duyuma Durumları.....	56
Grafik 2.23. Mühendislerin Kendi İşini Kurmak İsteyip İstememe Gerekçeleri	58
Grafik 3.1. Mühendislerin Odaya Üye Olmalarının Belirleyici Nedenleri	62
Grafik 3.2. Mühendislerin Odaya Üye Olmalarının Sağladığı Faydalar	63
Grafik 3.3. Mühendislerin Odanın Öncelikli İlgi Alanı Tercihleri.....	64
Grafik 3.4. Türkiye’de Son 5 Yıl İçerisinde En Çok Kötüye Giden Sorunlar	65
Grafik 3.5. Mühendislere Göre Ekonomik Krizin Nedenleri.....	66
Grafik 3.6. Mühendislerin Türkiye Ekonomisinin Geleceğine Dair Öngörüleri.....	67
Grafik 3.7. Mühendislere Göre Ekonomik Krizden Çıkış Yolları	68

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	3
TEŞEKKÜR	4
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ	5
GRAFİKLER LİSTESİ.....	6
GİRİŞ.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
İKİNCİ BÖLÜM	13
KRİZ KOŞULLARINDA MÜHENDİSLER: İŞ, İSTİHDAM, İŞSİZLİK	14
1. Kriz ve Demografik Manzara.....	14
2. İstihdam, İşsizlik.....	20
3. Fabrika: Büyüklük, Sermaye, Teknoloji.....	26
4. Fabrikada Kriz	37
5. Kamuda Mühendisler ve Kriz	43
6. Gelir, Tasarruf, Borçlanma.....	45
7. İş Dışı Hayatta Kriz	50
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	61
KRİZ KOŞULLARINDA MÜHENDİSLER: ODA, TOPLUM, SİYASET	62
1. Oda ve Örgütlenme	62
2. Türkiye'nin Krizi.....	66
SONUÇ.....	69
Ek 1: ANKET FORMU	76
Ek 2: ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇAPRAZ TABLOLAR	94

GİRİŞ

TMMOB Üye Profili Araştırması: Krizin Gölgesinde Mühendisler konulu araştırma raporu, üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmanın yöntemi sunulmuştur.

Kriz Koşullarında Mühendisler: İş, İstihdam, İşsizlik başlıklı ikinci bölümde ilk olarak Türkiye’de mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların genel görüntüsü somutlaştırılmıştır. İşletme büyüklükleri, mülkiyet yapısı, sermaye yoğunluğu, teknoloji düzeyi, üretim sürecine dair pratikler bu çerçevede ortaya konulmuştur. Fabrikada Kriz alt başlığında ise mühendislerin kriz deneyimlerinin üretimle ilgili boyutu kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Krizin kamuda ve özel sektörde çalışan mühendisleri farklı biçimlerde etkilemesi nedeniyle kamuda çalışan mühendislerin kriz deneyimleri ayrı bir başlıkta incelenmiştir. Bu bölümde mühendislerin gelir düzeyleri, tasarruf eğilimleri ve borçlanma eğilimleri serimlenmiştir. Bunu takiben ekonomik krizin mühendislerin gündelik hayatları üzerindeki etkisi irdelenmiştir.

Kriz Koşullarında Mühendisler: Oda, Ülke, Siyaset başlıklı son bölüm, geçmişte yapılan çalışmalarla benzer şekilde mühendislerin bağlı oldukları odalarla ilgili güncel düşüncelerini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak mühendislerin ülke genelinde ekonomik krizle ve krizden çıkış yollarıyla ilgili düşünceleri de bu bölümün konularından bir diğerini oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma, nicel tekniklere dayanmaktadır. Araştırmanın ana evreni 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla TMMOB'a bağlı odaların toplam üye sayısı olan 558 bin 954 kişidir. Örneklem, yüzde 99 güven düzeyinde ve ± 2 hata marjıyla 4 bin 130 kişi olarak belirlenmiş, 6 bin 637 mühendise anket uygulanmıştır. Bunlardan 6 ben 546'sı güven düzeyini ve hata marjını bozmayacak şekilde analize dahil edilmiştir.

Araştırma için tasarlanan anket Google Documents aracılığıyla Türkiye genelindeki mühendislere uygulanmıştır. Veri toplama süreci 7 Temmuz 2019 tarihinde başlayıp 22 Ağustos 2019 tarihinde sona ermiştir. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 24 farklı odaya bağlı mühendislere şu beş başlık altında çok sayıda soru yöneltilmiştir: i) Demografik özellikler; ii) Çalışma yaşamı: deneyim, üretim ve denetim; iii) Ekonomik yaşam: geçim, borç ve kriz; vi) Meslek örgütü: oda, örgüt ve pratik; v) Toplumsal yaşam: meslek, kültür ve siyaset.

Anket sorularına verilen cevapların yüzde dağılımlarının bir bölümü grafiklerle, bir bölümü ise doğrudan metin içinde sunulmuştur. Buna ek olarak anket sorularının tamamı seçilmiş değişkenler ile ilişkilendirilerek çapraz tablolar oluşturulmuştur. Söz konusu değişkenler cinsiyet, yaş, medeni durum, ikamet edilen yer, çalışılan ya da sahibi/ortağı olunan firmada çalışan kişi sayısı, aylık düzenli iş geliri ve bağlı olunan oda olarak belirlenmiştir.

Elde edilen çapraz tablolar öncelikle istatistiksel açıdan anlamlılık durumuna göre elenmiş, bu çerçevede Ki-Kare p değeri 0,05'ten büyük olanlar rapora dahil edilmemiştir. Daha sonra araştırmanın asıl konusunda uyacak şekilde ağırlıkla mühendislerin ekonomik kriz deneyimlerini içeren tablolar çerçevesinde ikinci bir eleme daha yapılmıştır.

Anket formu ve raporda kullanılan çapraz tablolar çalışmanın ekinde sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

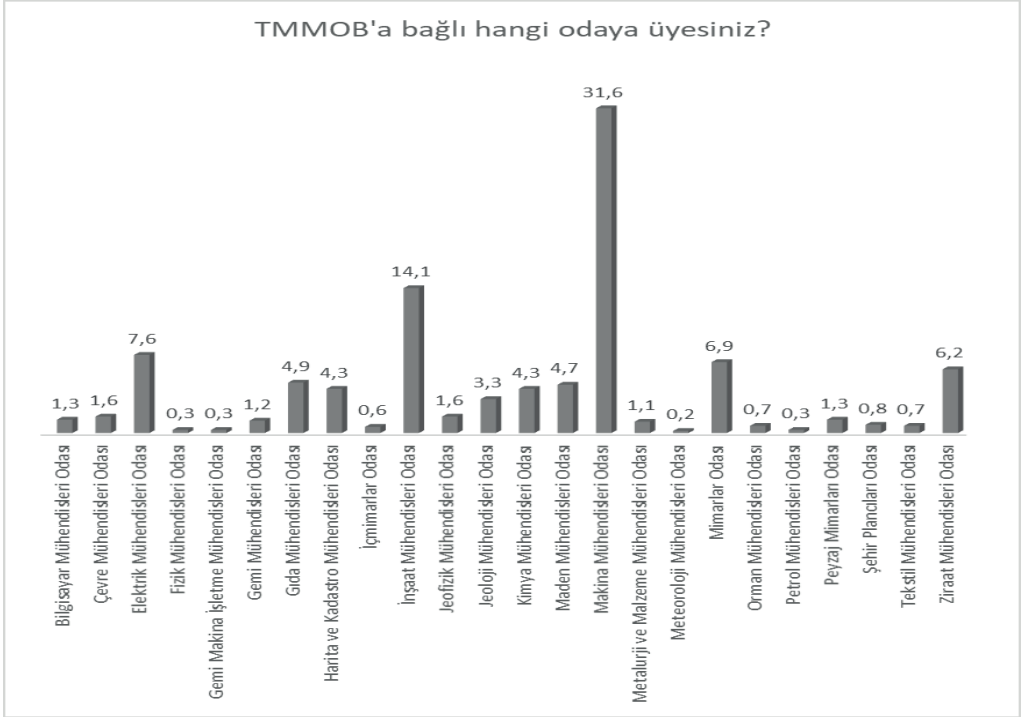
KRİZ KOŞULLARINDA MÜHENDİSLER: İŞ, İSTİHDAM, İŞSİZLİK

1. KRİZ VE DEMOGRAFİK MANZARA

Bu çalışma bir genel ve bir özgün amaca sahiptir. Bunlardan ilki, Türkiye'deki mühendislerin genel bir görünümünün çıkartılması iken çalışmanın özgün amacı ise mühendislerin ekonomik kriz deneyimlerinin somutlaştırılmasıdır. Rapor kapsamında iki farklı amacın dengelenmesine çalışılmıştır. Bununla birlikte asıl odak noktasını ekonomik kriz deneyimlerinin oluşturduğunu da unutmamak gerekir.

Türkiye'de mühendislerin yüzde 91'i ülke ekonomisinin krizde olduğu düşüncesindedir. Buna ek olarak mühendislerin yüzde 51,9'unun yaşam düzeyi son beş yıl içerisinde kötüye gitmiştir. Yaşam düzeyinin Türkiye geneli için kaydedilen ortalamanın üzerinde kötüye gittiği bölgeler ve kentler Güney Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 60,5), Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 57,3), Ankara (yüzde 56,5), Ege Bölgesi (yüzde 55,7), Akdeniz Bölgesi (yüzde 55,2) ve İzmir (yüzde 52,9) biçiminde sıralanmaktadır (Ek Tablo 1).

Araştırma kapsamında TMMOB'a üye 24 farklı Odaya bağlı mühendise ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan mühendislerin yüzde 31,6'sı Makina Mühendisleri Odası üyesidir. Bunu İnşaat Mühendisleri Odası (yüzde 14,1), Elektrik Mühendisleri Odası (yüzde 7,6), Mimarlar Odası (yüzde 6,9) ve Ziraat Mühendisleri Odası (yüzde 6,2) izlemektedir. Gıda Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Harita Kadastro Mühendisleri Odası ve Jeoloji Mühendisleri Odası için kaydedilen oranların da görece yüksek olduğu söylenebilir. Buna karşılık geriye kalan odalardan araştırmaya katılan mühendislerin payı yüzde 0,2 ile yüzde 1,6 arasında değişiklik göstermektedir (Grafik 2.1).

Grafik 21. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odalar

Mühendislerin bağlı oldukları odalara göre cinsiyet dağılımları incelendiğinde yalnızca iki odada kadınların oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Bunlar yüzde 64 ile Peyzaj Mimarları Odası ve yüzde 62,2 ile Gıda Mühendisleri Odası'dır. Ayrıca Mimarlar Odası için kaydedilen yüzde 40,6'lık kadın oranının da dikkat çekici olduğu söylenebilir. Öte yandan erkek mühendislerin oranının en yüksek olduğu Odalar ise sırasıyla Gemi Mühendisleri Odası (yüzde 98,7), Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odası (yüzde 96,2), Elektrik Mühendisleri Odası (yüzde 90,7) ve Maden Mühendisleri Odası (yüzde 90,2) biçiminde sıralanmaktadır (Ek Tablo 2).

Mühendislerin demografik manzarası cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk durumu ve çocuk sayısı gibi değişkenlerin yanı sıra doğum yerleri ve ikamet ettikleri yerler ile birlikte incelenmiştir. Tablo 2.1'de mühendislerin demografik manzarasının bir bölümü gösterilmektedir.

Tablo 2.1. Mühendislerin Demografik Özellikleri

Cinsiyetiniz	Erkek	80
	Kadın	20
Yaşınız	25-34 yaş arası	20,9
	35-44 yaş arası	28,4
	45-54 yaş arası	21,3
	55-64 yaş arası	24,5
	65 yaş ve üstü	3,3
Medeni durumunuz	Evli	66,3
	Bekar	33,3
Çocuğunuz var mı?	Evet, var	80,2
	Hayır, yok	19,8
Kaç çocuğunuz var?	Bir	43,8
	İki	45,9
	Üç	9,2
	Dört ve daha fazla	1,1

Toplumsal algıyla uyumlu olarak Türkiye’de mühendislerin yüzde 80’i erkek, yüzde 20’si ise kadındır. Mühendislerin yaş gruplarına göre dağılımında en üst yaş aralığı bir kenara bırakılırsa görece dengeli bir dağılımın var olduğu söylenebilir. Bu çerçevede mühendislerin yüzde 28,4’ü 35-44 yaş aralığında yer alırken bunu sırasıyla 55-64 yaş (yüzde 24,5), 45-54 yaş (yüzde 21,3) ve 25-34 yaş (yüzde 20,9) izlemektedir. 65 yaş ve üzerindeki mühendislerin oranı yalnızca yüzde 3,3’tür.

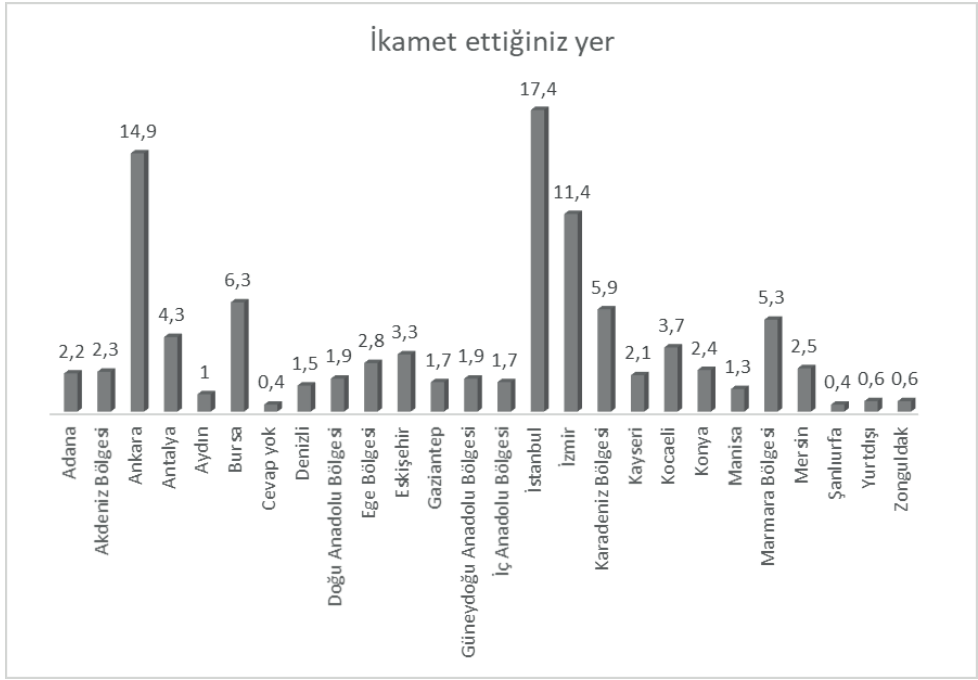
Mühendislerin cinsiyete göre yaş gruplarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde farklılaşmış bir yapının varlığı dikkati çekmektedir. Erkek mühendisler öncelikle 35-44 (yüzde 28) ve 55-64 yaş aralığında (yüzde 27,1) kümelelenirken kadın mühendisler ise 25-34 (yüzde 30,3) ve 35-44 yaş arasında (yüzde 29,9) yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda kadın mühendisler, erkek mühendislere göre daha gençtir (Ek Tablo 3).

Her üç mühendisten ikisi evlidir. Mühendislerin yüzde 80,2'sinin çocuğu vardır. Mühendislerin medeni durumu cinsiyete göre belirgin şekilde değişmektedir. Erkek mühendislerin yüzde 71,2'si, kadın mühendislerin ise yüzde 46,7'si evlidir (Ek Tablo 4). Çocuk sayısı bakımından bir değerlendirme yapıldığında, mühendisler, ağırlıkla tek veya iki çocuklu çekirdek aile görüntüsü vermektedir.

Mühendislerin doğum yerleri ile ikamet ettikleri yerler incelenirken bir kategorilendirmeye gidilmiştir. Bu kategorilendirme kapsamında öncelikle nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu 10 kent, bunun ardından 7 coğrafi bölge ve son olarak sanayi üretimi bakımından geçmişte ve günümüzde etkin konumda bulunan kentlere ilişkin yanıtlar ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Bu çerçevede mühendislerin doğum yerlerine ilişkin sıralamada öne çıkan seçenekler Karadeniz Bölgesi (yüzde 12,1), Ankara (yüzde 10), İstanbul (yüzde 9,7), Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 7,9), İzmir (yüzde 6,1), Marmara Bölgesi (yüzde 5,7) ve İç Anadolu Bölgesi (yüzde 5,5) biçiminde gelişmiştir.

Mühendislerin cinsiyete göre doğum yerleri farklılık göstermektedir. Erkek mühendisler için öne çıkan ilk üç seçenek İç Anadolu Bölgesi (yüzde 14,4), Karadeniz Bölgesi (yüzde 13,9) ve Akdeniz Bölgesi (yüzde 11,5) iken kadın mühendislerde ise sıralama İstanbul (yüzde 13,9), Akdeniz Bölgesi (yüzde 11,9), İç Anadolu Bölgesi (yüzde 11,7) ve Marmara Bölgesi (yüzde 11,7) şeklindedir (Ek Tablo 5).

Mühendislerin ikamet ettikleri yerlere ilişkin sonuçlara bakmak hem mühendislerin çalışma yer ve imkanlarını hem de göç dinamiklerini tartışmak için önemlidir (Grafik 2.2). Mühendislerin yarıya yakını Türkiye'nin üç büyük kentinde ikamet etmektedir. Konuyla ilgili sıralama İstanbul (yüzde 17,4), Ankara (yüzde 14,9) ve İzmir (yüzde 11,4) şeklindedir. Buna ek olarak mühendislerin ikamet ettikleri yer bakımından öne çıkan diğer üç dikkat çekici seçenek Bursa (yüzde 6,3), Karadeniz Bölgesi (yüzde 5,9) ve Marmara Bölgesi'dir (yüzde 5,3).

Grafik 2.2. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yerler

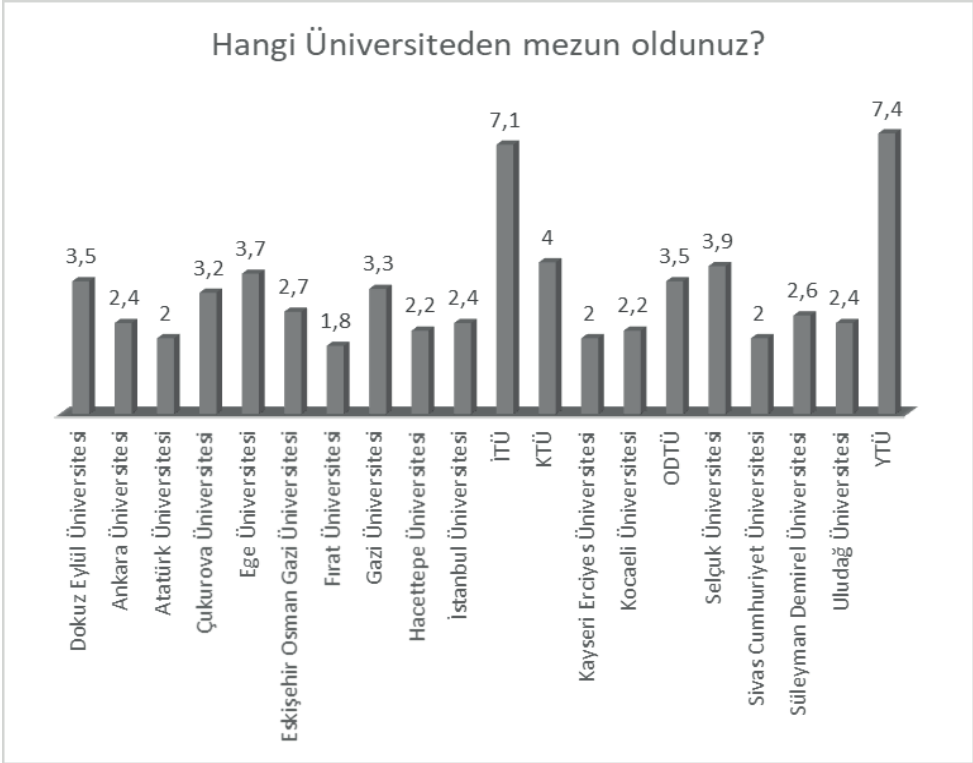
Doğum yerlerinden farklı olarak mühendislerin cinsiyete göre ikamet ettikleri yerler oransal açıdan farklılıklar gösterse de sıralamada bir değişim görülmemektedir. Bu noktada dikkat çekici olan kadın mühendislerin yüzde 20'sinin, erkek mühendislerin ise yüzde 16,8'inin İstanbul'da ikamet ediyor olmasıdır (Ek Tablo 6).

Araştırmanın demografik özelliklerini konu alan bu bölümde mühendislerin emek hareketliliklerini somutlaştırma hedefiyle doğum yerine göre ikamet edilen yerlere ilişkin ayrı bir sorgulama yapılmıştır. Buna göre mühendisler içerisinde emek hareketliliğinin düşük oranda gözlemlendiği üç bölge ve kent İzmir, İstanbul ve Ankara'dır. İzmir'de doğan mühendislerin yüzde 70,3'ü yine İzmir'de yaşamaktadır. Aynı oran İstanbul için yüzde 66,7; Marmara Bölgesi için yüzde 64,2 ve Ankara için yüzde 62,7 olarak kaydedilmiştir.

Buna karşılık Doğu Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi, Güney Doğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi ise mühendislerin emek hareketliliğinin yüksek oranda kaydedildiği bölgeleri oluşturmaktadır. Bu noktada Doğu Anadolu Bölgesi için ulaşılan oran oldukça dikkat çekicidir. Bu bölgede doğan mühendislerin yalnızca yüzde 19,8'i aynı bölgede ikamet ederken emek hareketliliği ağırlıklı İstanbul, Marmara Bölgesi ve Ankara yönünde ilerlemiştir. Diğer bölgeler için sıralama Karadeniz Bölgesi (yüzde 37,8), Ege Bölgesi (yüzde 44,1) Güney Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 47,1) ve İç Anadolu Bölgesi (yüzde 47,7) şeklindedir. Emek hareketliliğinin yüksek olduğu bu bölgelerde bahsi geçen hareketliliğinin yönü ise farklılaşmaktadır. Ege Bölgesi'nde doğan mühendisler beklendik şekilde öncelikle ve yüksek oranda İzmir'de ikamet etmektedir. Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğan mühendisler öncelikle İstanbul ve Ankara'nın yanında Akdeniz Bölgesi yönünde de bir hareketliliğe sahiptir. Son olarak İç Anadolu Bölgesi doğumlu mühendislerin öncelikli hareket yönü ise Ankara'dır (Ek Tablo 7).

2. İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

İstihdam ve işsizlik, emek piyasasında mevcut durumun açıklanması bakımından yaşamsal öneme sahip iki kavramdır. Bu kavramlara ilişkin ulusal ve mesleki temelli değerlendirmeler kadar alan araştırmalarından elde edilen sonuçlar da önem taşır. İstihdam ve işsizlik, büyük ölçüde eğitim sürecinde kazanılan çıktılardan bir yansıması olarak belirginleşir. Bu nedenle eğitim, istihdam ve işsizlik bakımından araştırma, mühendislerin üniversite eğitimi pratiklerine, eğitimin ardından emek piyasasına giriş süreçlerine ve son olarak emek piyasası deneyimlerine odaklanmaktadır.

Grafik 2.3. Mühendislerin Mezun Oldukları Üniversiteler

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye emek piyasasında istihdam edilen mühendislerin mezun oldukları üniversiteler bakımından öne çıkan ilk se-

çenek yüzde 7,4'lük bir oranla Yıldız Teknik Üniversitesi'dir (YTÜ). YTÜ'yü yüzde 7,1'lik bir oranla İstanbul Teknik Üniversitesi izlerken Karadeniz Teknik Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi mühendislerin mezun oldukları üniversiteler bakımından çarpıcı oranların kaydedildiği diğer kurumları oluşturmaktadır (Grafik 2.3). Buna ek olarak mühendislerin yüzde 76'sının lisans mezunu olduğu, yüksek lisans mezunu olan mühendislerin oranının yüzde 20,9 olduğu ve mühendislerin yalnızca yüzde 3'ünün doktora eğitimine yöneldiği de ayrıca vurgulanmalıdır.

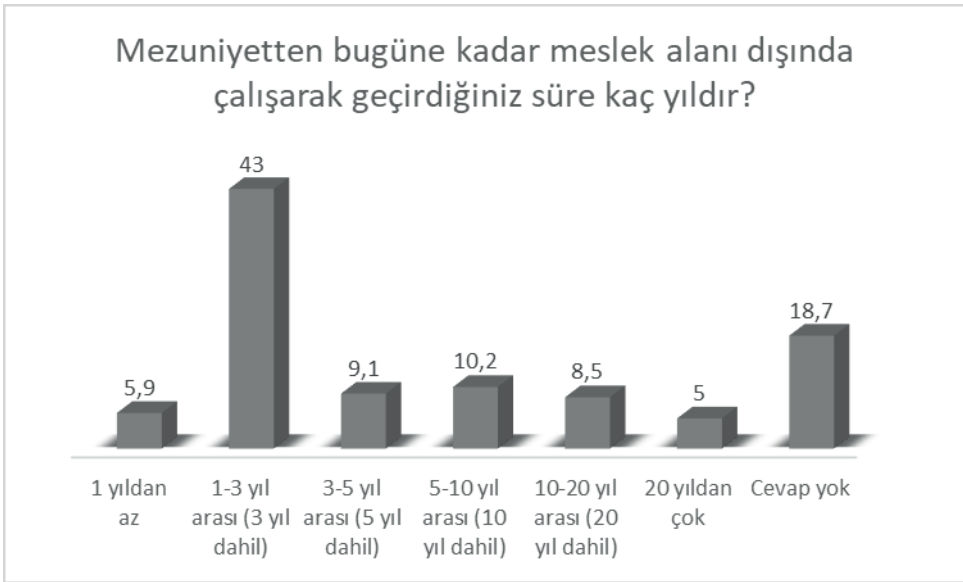

Grafik 2.4. Mühendislerin Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Türkiye’de mühendisler, öncelikle mesleğe duydukları ilgi nedeniyle bu mesleği seçtiklerini belirtmişlerdir (yüzde 57). Bunun ardından birbirine çok yakın oranlarla iş bulma ve maddi olanaklar, üniversite sınavı ve kariyer imkanı gelirken ailenin yönlendirmesi, toplumdaki saygınlık ve kendi işini kurma olanağı konusunda kaydedilen oranlar görece daha düşüktür (Grafik 2.4).

Mühendislerin emek piyasası deneyimleri kapsamında öncelikle üniver-

siteden mezun oldukları süreden bugüne dek meslek alanında çalışacak geçirdikleri süreler sorgulanmıştır. Konuyla ilgili öne çıkan seçenekler 20 yıldan çok (yüzde 27,3), 10-20 yıl arası (yüzde 20,7), 5-10 yıl arası (17,5) ve 1-3 yıl arasıdır (yüzde 17). Mühendisler içerisinde üniversiteden mezun oldukları tarihten itibaren mesleğini hiç yapmadıklarını belirtenlerin oranı yalnızca yüzde 0,6'dır. Meslek alanı dışında geçirilen süreye ilişkin sonuçlar da ise durum farklılaşmaktadır.

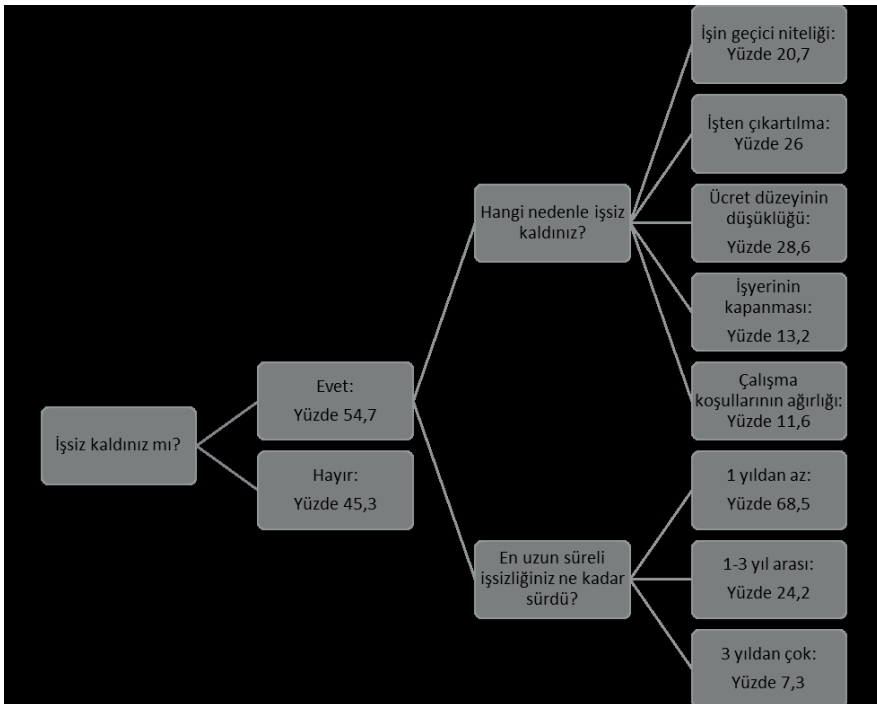
Grafik 2.5. Mühendislerin Meslek Alanı Dışında Geçirdikleri Süreler

Mühendislerin yüzde 43'ü 1-3 yıl arası olacak şekilde meslek alanı dışında çalışmışlardır. Bundan daha uzun sürelerle meslek alanı dışında çalışanların oranları da oldukça dikkat çekicidir. Bu bağlamda yüzde 10,2 oranında mühendis 5-10 yıl arası, yüzde 9,1'lik bir grup 3-5 yıl arası ve yüzde 8,5 oranında mühendis ise 10-20 yıl arası meslek alanı dışında çalışmıştır (Grafik 2.5).

Türkiye'de mühendisler arasında iş değiştirme eğilimi oldukça güçlüdür. Mühendislerin yarısından fazlası (yüzde 53,8) üç ve daha fazla sayılda iş değiştirmiştir. Bunu sırasıyla iki kez iş değiştirenler (yüzde 17,3), hiç iş değiştirmeyenler (yüzde 15) ve bir kez iş değiştirenler (yüzde 17,3) izlemektedir.

Mühendislerin bağlı oldukları odalara göre iş değiştirme sayılarına ilişkin sonuçlar dikkat çekicidir. Üç ve daha fazla sayıda iş değiştirenlerin oranının en çok olduğu ilk üç Oda Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası ve Tekstil Mühendisleri Odası'dır (yüzde 66,7). Öte yandan hiç iş değiştirmeyen mühendislerin oranının en çok olduğu iki Oda ise Meteoroloji Mühendisleri Odası (yüzde 37,5) ile Fizik Mühendisleri Odası (yüzde 33,3) olarak belirlenmiştir (Ek Tablo 8).

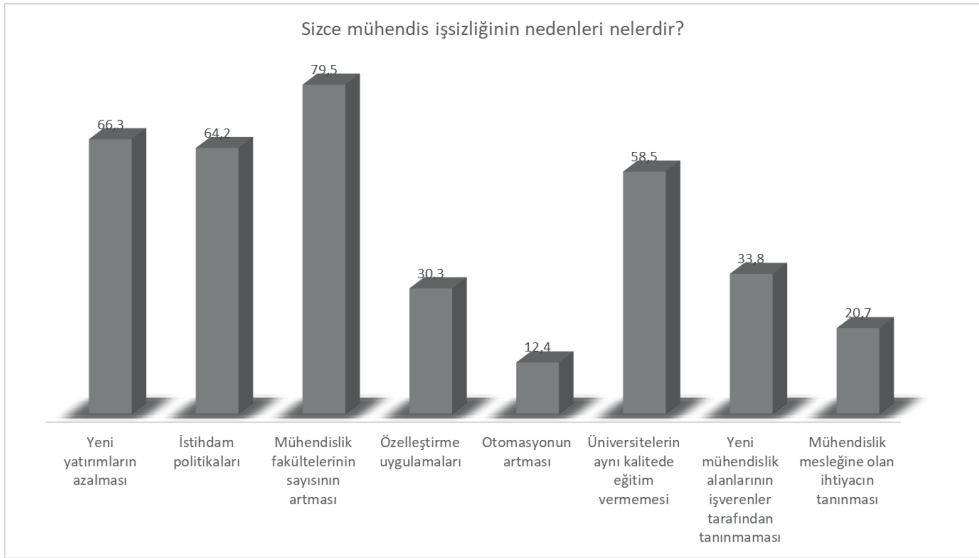
Türkiye'de mühendisler, mühendislerin yaklaşık yüzde 35'i akrabalar, hemşeriler ve arkadaşlar gibi kanallar aracılığıyla mevcut işlerini bulmuşlardır. Basın, sosyal medya ve internet yoluyla iş bulanların oranı yüzde 17,7 iken İŞKUR ve özel istihdam bürolarına yaptıkları başvurulardan sonuç alanların oranı yalnızca yüzde 3'tür. İlginç şekilde mühendislerin yüzde 20,6'sı bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Öte yandan mühendislerin işsizlik deneyimleri ise Şekil 2.1'de gösterilmektedir.

Şekil 2.1. Mühendislerin İşsizlik Deneyimleri

Türkiye’de mühendislerin yarısından fazlası (yüzde 54,7) emek piyasasında en az bir kez işsiz kalmıştır. İşsiz kalma gerekçelerinde öne çıkan ilk iki seçenek ücret düzeyinin düşüklüğü ve işten çıkartılmadır. Bu anlamda mühendisler, gerek dikey hareketliliği gerçekleştirmek amacıyla ve gerekse de yapısal koşullar nedeniyle işsiz kalabilmektedir. Buna ek olarak mühendislerin yüzde 68,5’inin işsizliği kavramsal açıdan “kısa süreli” olarak değerlendirilmektedir. Buna karşın her dört mühendisten biri 1-3 yıl arası sürelerle işsiz kalmıştır.

Mühendislerin bağlı oldukları odaya göre işsiz kalma durumuna ilişkin sonuçlar dikkat çekicidir. İşsiz kalmadığını belirten mühendislerin oranın en yüksek olduğu iki Oda Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası (yüzde 76,2) ile Meteoroloji Mühendisleri Odası’dır (yüzde 75). Öte yandan işsiz kalma eğiliminin en yüksek olduğu Odalar ise sırasıyla Gıda Mühendisleri Odası (yüzde 65), Peyzaj Mimarları Odası (yüzde 62,8), Jeofizik Mühendisleri Odası (yüzde 60,7) ve Maden Mühendisleri Odası (yüzde 60,5) olarak sıralanmaktadır (Ek Tablo 9).

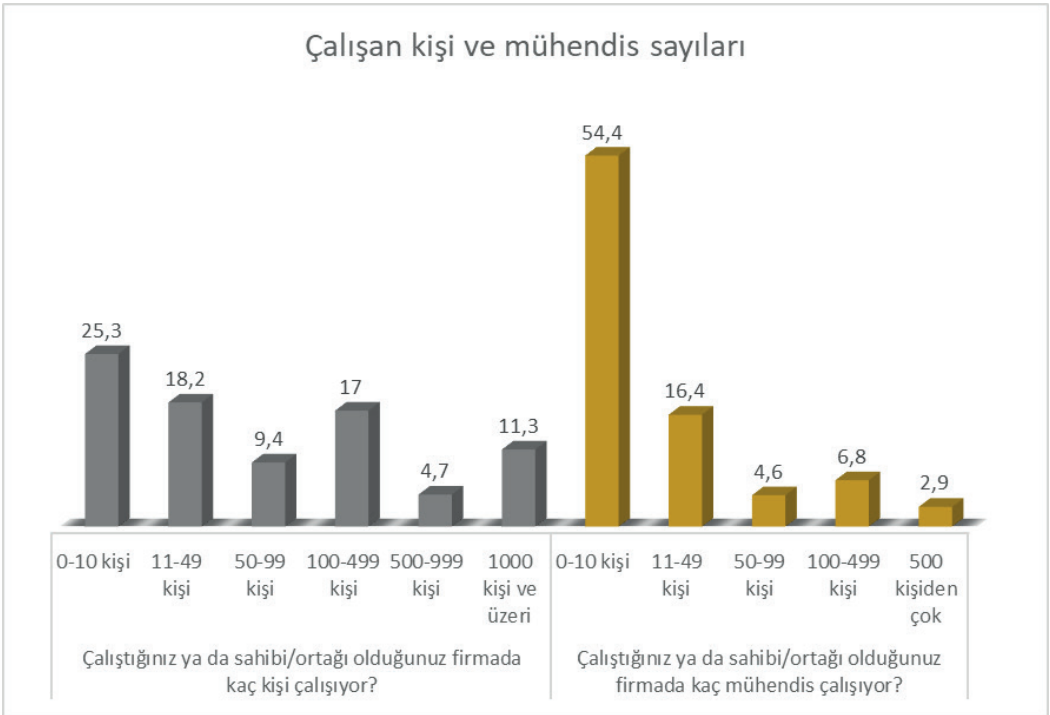
Grafik 2.6. Mühendis İşsizliğinin Nedenleri

Araştırma kapsamında ayrıca günümüzde emek piyasasında oldukça belirginleşen mühendis işsizliğinin nedenleri de sorgulanmıştır (Grafik 2.6). Sonuçlara göre mühendisler, mesleklerine dair işsizliğinin temel gerekçesinin mühendislik fakültelerinin sayısının artması olduğunu düşünmektedir (yüzde 79,5). Buna ek olarak mühendis işsizliğini yeni yatırımların azalması (yüzde 66,3), istihdam politikaları (yüzde 64,2) ve üniversitelerin aynı kalitede eğitim vermemesi (yüzde 58,5) ile ilişkilendirenlerin oranı da oldukça yüksektir.

3. FABRİKA: BÜYÜKLÜK, SERMAYE, TEKNOLOJİ

Mühendisler ve kriz başlığı altında yapılacak inceleme özel sektöre ve kamu sektörüne ilişkin farklı deneyimleri içermektedir. Araştırmaya katılan mühendislerin çok büyük bir bölümü (yüzde 88,6) özel sektörde çalışmaktadır. Yüzde 7,7 oranında mühendis kamu sektöründe çalışırken örneklemin geriye kalanı ise emekli mühendislerden oluşmaktadır. Öncelikle özel sektörde çalışan mühendislerin deneyimleri işletme büyüklükleri ve mülkiyet yapısı, sermaye yoğunluğu, teknoloji düzeyi, eğitim, üretim süreci ve fabrika bağlamında ele alınmış, daha sonra kamu sektöründe çalışan mühendislere özel olarak sorulan soruların yanıtları değerlendirilmiştir.

Mühendislerin çalıştıkları işletmelerin büyüklüklerinin anlaşılması bakımından araştırma kapsamında çalışılan ya da sahibi/ortağı olunan firmalardaki işçi ve mühendis sayıları ayrı ayrı sorgulanmıştır.

Grafik 2.7. Mühendislerin Çalıştıkları Fabrikalara İlişkin Nicel Göstergeler

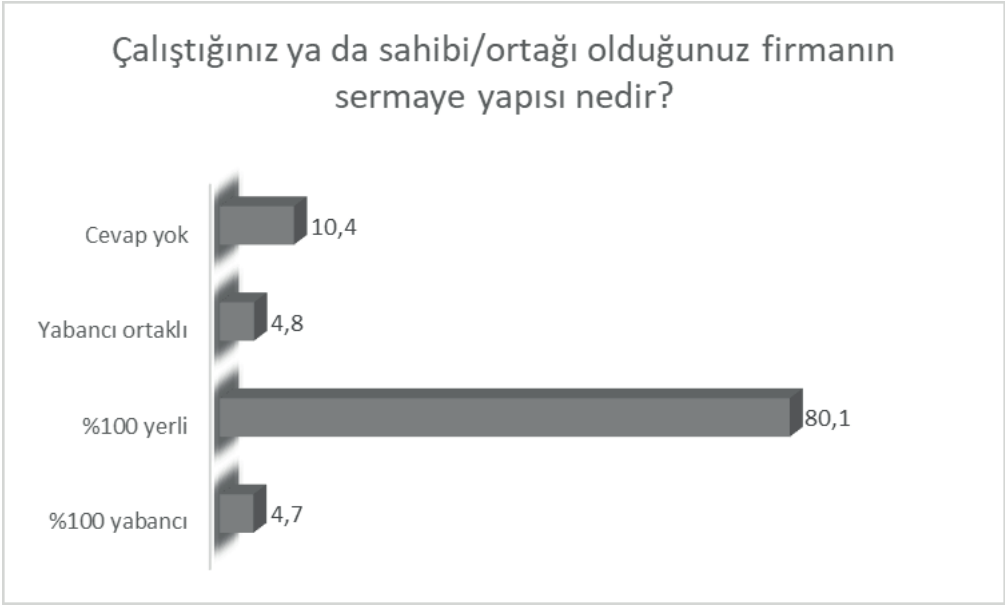
Türkiye’de mühendislerin çalıştıkları fabrikalarda çalışan kişi sayısı sıralamasında öne çıkan ilk üç seçenek 0-10 kişi (yüzde 25,3), 11-49 kişi (yüzde 18,2) ve 100-499 kişidir (yüzde 17). Öte yandan mühendislerin çalıştıkları fabrikalardaki mühendis sayılarında ise durum farklıdır. Mühendislerin yarısından fazlası çalıştıkları fabrikadaki mühendis sayısının 0-10 kişi arasında olduğunu dile getirmişlerdir (Grafik 2.7).

Mühendislerin iş yükleri açısından bir değerlendirme yapıldığında firmada çalışan kişi sayısına göre haftalık ortalama çalışma süresinin bir ölçüde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Haftalık 45-55 saat arası (55 saat dahil) çalışma oranının en yüksek olduğu işletme büyüklükleri ağırlıkla çok sayıda kişinin çalıştığı kurumsal örneklerden oluşmaktadır. Gerçekten 50-99, 100-499 ve 500-999 kişi aralığında çalışanın bulunduğu firmalarda haftalık çalışma süresi de yasalarla belirlenen sınırların içinde kalmaktadır. Öte yandan çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmada kaç kişinin çalıştığını bilmeyenler içerisinde haftalık ortalama çalışma süresinin yasalara aykırı şekilde 55 saatten çok olduğunu belirtenlerin oranının yüzde 25,3 olması da dikkat çekicidir. Bu durum, çalışma süreleri arttıkça çalışılan işe ve işyerine yabancılaşmanın bir görüntüsü olarak yorumlanmıştır (Ek Tablo 10).

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalarda çalışan kişi sayısına göre aylık düzenli iş gelirleri farklılaşmaktadır. 0-10 kişinin çalıştığı işyerlerinde her dört mühendisten birinin aylık düzenli iş geliri 2.001-3.000 TL arasındadır. 11-49 kişide öne çıkan gelir düzeyi yüzde 26 ile 5.001-7.500 TL iken işletme ölçeği büyüdükçe ilk sırayı yine bu gelir düzeyi almakla birlikte oransal açıdan belirgin bir artış yaşanmaktadır. Bu bağlamda 500-999 kişiye gelindiğinde aylık düzenli iş geliri 5.001-7.500 TL olanların oranı yüzde 43’e çıkmaktadır (Ek Tablo 11).

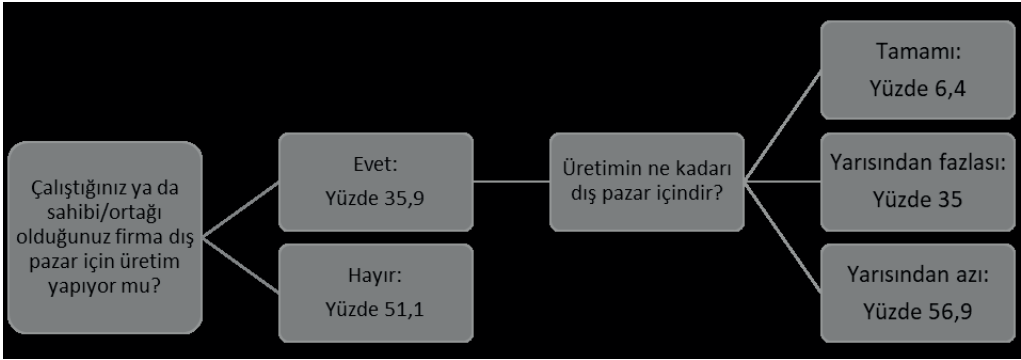
Çalışmanın bu bölümünde mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların sermaye yapıları, firmaların geçmişten bugüne gelişimleri, üretime bağlı nitelikleri, dış pazar için üretim durumları, teknoloji yo-

ğunluğu, robot, yapay zeka ve dijital teknoloji kullanımları ve AR-GE biriminin varlığı gibi konulara ilişkin alınan yanıtlar ortaya koyulmuştur.

Grafik 2.8. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmaların Sermaye Yapıları

Mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları fabrikaların sermaye yapıları incelendiğinde çok büyük bir oranla 100 yerli seçeneğinin öne çıkmaktadır (Grafik 2.8). Tamamı veya bir bölümü yabancı ortaklı olan firmaların oranı yalnızca yüzde 9,5'tir. Buna ek olarak mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları fabrikalar öncelikle küçük ölçekli iken küresel ilişkilerle büyüyen bir firma konumundadırlar. Dikkat çekici şekilde, mühendislerin önemli bir bölümü ya bu soruyu yanıtlamaktan kaçınmışlar ya da "Başka" yanıtını vermişlerdir. Öte yandan mühendislerin yüzde 55,4'ünün çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalar üretimi doğrudan tüketici veya perakendeci firma için yaparken başka bir firma için üretim gerçekleştirenlerin oranı da yüzde 26,6'dır (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi Ortağı Oldukları Firmaların Dış Pazar İçin Üretim Durumu

Türkiye’de mühendisler dış pazar için üretim yapma eğiliminin düşük olduğu firmalarda çalışmaktadırlar. Bu anlamda yalnızca yüzde 35,9’luk bir kesim çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların dış pazar için üretim yaptığını belirttiler. Dış pazar için üretim yapılan firmalar içerisinde yüzde 100 oranında bu pazara yönelenlerin oranı yalnızca yüzde 7,6’dır. Firmaların yüzde 35’i yarıdan fazla oranlarla dış pazar için üretim yaparken yaklaşık yüzde 60 oranındaki firmada dış pazar için yapılan üretimin payı yarıdan azdır.

Grafik 2.9. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmaların Teknoloji Yoğunluğu

Türkiye’de mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların teknoloji yoğunluğunda öne çıkan ilk iki seçenek orta-düşük teknoloji (yüzde 33,2) ve orta-yüksek teknolojidir (yüzde 31,7) (Grafik 2.9). Mühendislerin yalnızca yüzde 31,8’i çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların yakın zamanda teknoloji yatırımında bulduklarını belirtmişlerdir. Teknoloji yatırımı yapan firmaların bu yönde bir eğilim göstermelerinin iki temel gerekçesi uluslararası rekabet (yüzde 30,9) ile müşteri tercihlerindeki değişimdir (yüzde 14,1). Firmaların yüzde 18,6’sı ulusal rekabet ve yüzde 14,1’i de devletin teşviki nedeniyle teknoloji yatırımında bulunmuşlardır.

Robot kullanımı, mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalar için geçerli bir gündem maddesi değildir. Yalnızca yüzde 5,8 oranında mühendis firmalarında yüksek veya çok yüksek düzeyde robot kullanıldığını belirtirken yüzde 62,1’lik bir grup ise firmalarında hiçbir şekilde robot kullanımının bulunmadığını dile getirmişlerdir. Geriye kalan firmalarda ise robot kullanımı oldukça düşük düzeydedir. Aynı durum yapay zeka kullanımı için de geçerliken dijital teknoloji kullanımında ise durum farklılaşmaktadır.

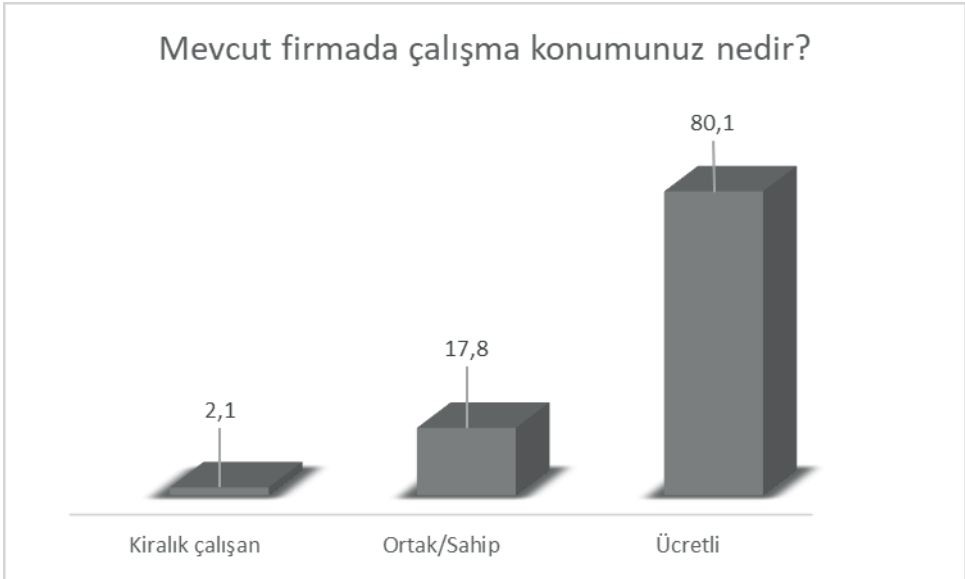
Mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı olduğu firmaların yaklaşık yüzde 30’unda yüksek veya çok yüksek düzeylerde dijital teknoloji kullanılmaktadır. Dijital teknolojilerin hiç kullanılmadığını belirten mühendislerin oranı yalnızca yüzde 10,4’tür.

Mühendislerin yalnızca yüzde 11,2’si son zamanlarda ileri teknoloji kullanımına yönelik eğitim alırken yüzde 3,3’ünün de bu konuyla ilgili planlanmış bir eğitimi bulunmaktadır.

Sermaye yoğunluğuna ve teknoloji düzeyine ilişkin bu koşullar altında mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalarda AR-GE biriminin var olup olmadığı da ayrıca sorgulanmıştır. Her dört mühendisten biri bu soruya olumlu yanıt vermiştir. Buna karşın AR-GE birimlerinde çalışan mühendis sayısının ise oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. AR-GE birimi bulunan firmaların yüzde 12,6’sında bu birimde yalnızca 1 mühendis

çalışmaktadır. AR-GE biriminde 2-5 mühendis çalışanların oranı yüzde 33,3 iken 6-10 kişi çalışanların oranı ise yüzde 11,8'dir.

Mühendislerin üretim sürecindeki deneyimleri, çalışma konumlarından ve statülerinden başlayarak istihdam biçimleri, yasal durumları, haftalık ortalama çalışma süreleri, iş tanımları, eğitim-istihdam uyumu, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi çeşitli konularda sorgulanmıştır.

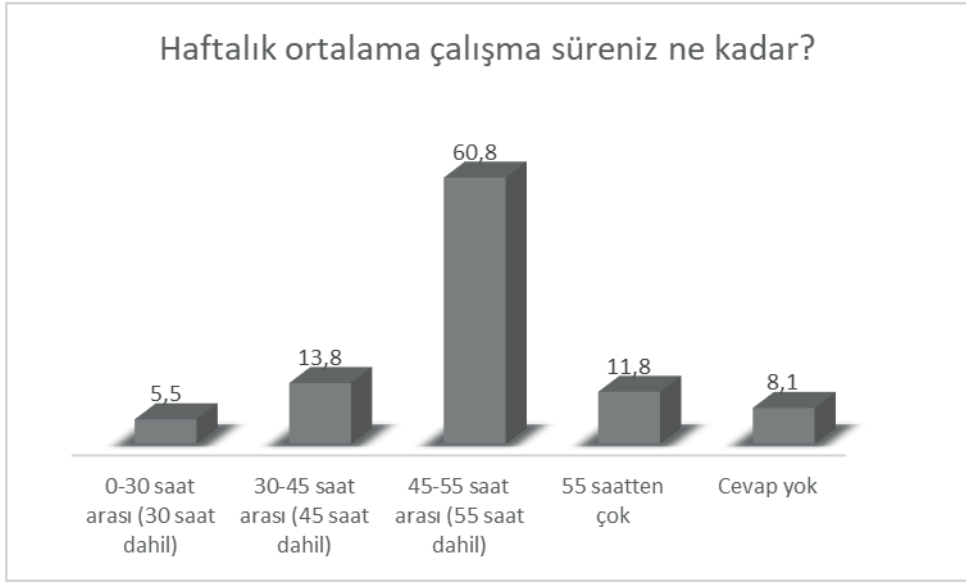
Grafik 2.10. Mühendislerin Mevcut Firmalarındaki Statüleri

Mühendislerin yüzde 80,1'i ücretli durumundadır (Grafik 2.10). Yüzde 17,8 oranında mühendis firmada ortak veya sahip konumunda bulunduğunu dile getirirken mühendisler arasında kıralık çalışanların oranı düşüktür. Araştırma sonuçları, mühendislerin işteki statüleri bakımından dikey hareketlilik eğilimlerinin oldukça düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Mühendislerin yalnızca yüzde 5,5'i birilerinin yanında ücretliyken daha sonra kendi işlerini kurduklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık daha önce işveren konumunda bulunup bugün ücretli olarak istihdam edilenlerin oranı yüzde 3,9'dur. Mühendislerin büyük bir çoğunluğu (yüzde 61,5) ise emek piyasasına ücretli olarak girip aynı statüye çalışmayı sürdürmektedir.

Mühendisler arasında ek iş yapma eğilimi düşüktür (yüzde 71,9). Ek iş yaptığını belirten mühendislerin bu yola başvurmalarının öncelikli gerekçesi geçimini sağlamak (yüzde 12,9) ve daha fazla para kazanmaktır (yüzde 8,2).

Mühendislerin istihdam biçimleri incelendiğinde yüzde 42'lik bir grubun kadrolu olarak çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunu yüzde 31,4 ile sözleşmeli çalışma izlerken proje bazlı çalışan mühendislerin oranı yüzde 13,1'dir. Yarı zamanlı ve evde çalışma için kaydedilen oranların anlamlı olmadığı söylenebilir. Mühendisler içerisinde sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmayanların oranı yüzde 5,3'tür. Genel olarak mühendisler eski adıyla SSK'ya tabi olarak çalışmaktadır (yüzde 69,2). Emekli Sandığı (yüzde 11,5) ve Bağ-Kur (yüzde 11) yanıtlarını verenlerin oranı görece düşüktür.

Mühendislerin bağlı buldukları Odalara göre istihdam biçimi farklılaşmaktadır. İlk olarak Gemi Mühendisleri Odası'na bağlı olanlar yüzde 71,8'ile kadrolu olarak çalışırken konuyla ilgili diğer yüksek oranlar Tekstil Mühendisleri Odası (yüzde 66,7) ile Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası'na (yüzde 63,8) bağlı olanlar için kaydedilmiştir. Mühendislerin bağlı buldukları Odalara göre sözleşmeli çalışmanın en yaygın olduğu örnekler Petrol Mühendisleri Odası (yüzde 52,9), Maden Mühendisleri Odası (yüzde 45,8) ve Gıda Mühendisleri Odası (yüzde 44,9) olarak tespit edilmiştir. Son olarak proje bazlı çalışmanın diğerlerine göre daha yüksek oranda kaydedildiği iki örnek ise Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (yüzde 27) ve Mimarlar Odası (yüzde 23,9) şeklinde belirginleşmiştir (Ek Tablo 12).

Grafik 2.11. Mühendislerin Haftalık Ortalama Çalışma Süreleri

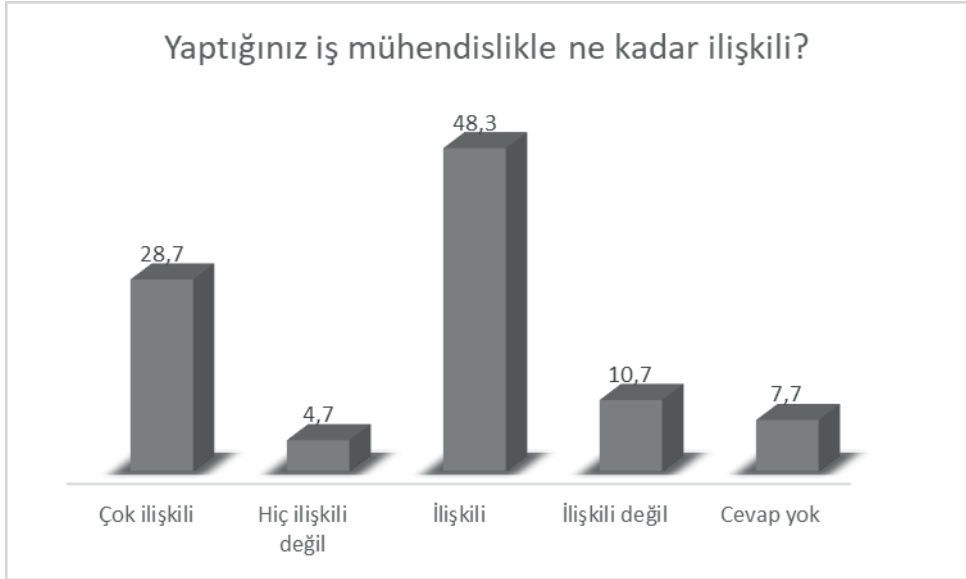
Araştırma sonuçları, Türkiye’de mühendislerin haftalık ortalama çalışma sürelerinin yasayla belirlenen üst sınıra oldukça yakın olduğunu göstermektedir (Grafik 2.11). Yüzde 60,8 oranında mühendis haftada ortalama 45-55 saat arası (55 saat dahil) çalışmaktadır. Haftalık ortalama çalışma süresi “kısmi zamanlı” olarak tanımlanabilecek mühendislerin oranı yalnızca yüzde 5,5’tir. Mühendislerin yüzde 13,8’i yasalarla belirlenen tam zamanlı çalışmanın alt sınırında haftalık ortalama çalışma süresine sahiptir. Konuyla ilgili asıl dikkat çekici olan sonuç, mühendislerin yüzde 11,8’inin yasalara aykırı şekilde haftada 55 saatten uzun süreyle çalışmasıdır.

Bölgelere mühendislerin haftalık ortalama çalışma süreleri 55 saatten çok olacak şekilde yasalara aykırı çalışma ve kısmi süreli çalışma eğilimi bakımından farklılık göstermektedir. İlk olarak, bölgelerin tümünde yüzde 50’den az olmayacak şekilde haftalık ortalama çalışma süresi 45-55 saat arasındır (55 saat dahil). Bununla birlikte Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Marmara Bölgesi ve İzmir, haftalık ortalama çalışma süresinin 55 saatten çok olma eğiliminin yüzde 12-14 aralığında değişen

oranlarla görece yüksek olduğu örnekleri oluşturmaktadır. Karadeniz Bölgesi'nde ise yasalara göre kısmi süreli çalışmanın sınırlarına yaklaşan 30-45 saat arası (45 saat dahil) çalışma yüzde 20,7'lik bir paya sahiptir (Ek Tablo 13).

Mühendisler arasında ek çalışma saatleri ile ilgili olarak öne çıkan temel eğilim iş yetiştirme amaçlı ek çalışmadır (yüzde 55). Bun hafta sonu çalışması (yüzde 48,5) izlerken eve iş götürme, gece vardiyası ve tatilden çağırma için kaydedilen oranlar diğer ek çalışma biçimlerine göre daha düşüktür. Ek çalışma süreleri ile ilgili var olan bu eğilime karşın mühendisler içerisinde fazla mesai ücreti ve prim alanların oranları oldukça düşüktür. Gerçekten mühendislerin yalnızca yüzde 29,1'i fazla mesai ücreti ve yüzde 16,4'ü de prim aldıklarını belirtmişlerdir.

Mühendislerin yüzde 20'si iş tanımı olduğu halde kendilerine başka görevlerin de verildiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda her beş mühendisten birinin örtülü şekilde kuralsızlaştırılmış koşullarda çalıştırıldıkları söylenebilir. Mühendislerin üniversitede öğrendikleri bilgiler ile yaptıkları iş arasında kurdukları ilişki bakımından görüşleri ilginç bir görüntü sunmaktadır. Mühendislerin yüzde 44,5'i üniversitede öğrendikleri bilgilerin yaptıkları iş açısından yeterli olmadığı düşüncesindedir. Konuyla ilgili soruya yüzde 24,3'erlik oranlarla "yeterli" ve "idare eder" yanıtları verilmiştir. Buna ek olarak mühendislerin yarısından fazlası işyerinde mesleki eğitim almaktadır. Mühendislerin yüzde 15,3'ü için işyerinde mesleki eğitim "sıklıkla" yaşanan bir deneyim iken yüzde 35,6'sı ise "nadiren" işyerinde mesleki eğitim aldıklarını dile getirmişlerdir.

Grafik 2.12. Mühendislerin Yaptıkları İşin Mühendislikle İlişkisi

Grafik 2.12’de görüldüğü gibi mühendislerin yüzde 48,3’ü yaptıkları işi mühendislikle belli ölçülerde ilişkili görmektedir. Yaptıkları işin mühendislikle çok ilişkili olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 28,7 iken konuyla ilgili olarak ilişkili değil ve hiç ilişkili değil seçenekleri için kaydedilen yanıtlar oldukça düşüktür (yüzde 10,7 ve yüzde 4,7). Bu yanıtlarla nispeten çelişkili olacak şekilde mühendislerin yüzde 35,1’i yaptıkları işi mühendis olmayan birinin de yapabileceği düşüncesindedir. Aksi yönde görüş belirten mühendislerin oranı yüzde 57’dir.

Mühendislerin yaş gruplarına göre yaptıkları işi mühendis olmayan birinin yapıp yapamayacağına dair algıları oldukça dikkat çekici şekilde farklılaşmaktadır. En alt iki yaş grubunda yaptıkları işi mühendis olmayan birinin de yapabileceğini düşünenlerin oranı oldukça yüksektir. Gerçekten 25-34 yaş arasındakilerin yüzde 49,3’ü, 35-44 yaş arasındakilerin ise yüzde 42,5’i yaptıkları iş mühendis olmayan birinin de yapabileceği düşüncesindedir. Bu oran üst yaş gruplarına gidildikçe azalmakta ve 65 yaş ve üstünde yüzde 14,3’e kadar düşmektedir (Ek Tablo 14).

Mühendisler, işe dair karar-tasarım süreçlerinde büyük ölçüde etkilidir. Yüzde 24,5'lik bir kesim işe dair karar-tasarım süreçlerinde çok etkili olduğunu düşünmektedir. Belirtilen süreçte etkili olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 36,2'dir.

Mühendisler için takım çalışması içerisinde yer alma olağan bir eğilimdir. Konuyla ilgili olarak kaydedilen yüzde 79,2'lik oran bu açıklamayı doğrular niteliktedir. Mühendislerin takım çalışması içinde yer almalarının temel gerekçesi projenin gerekliliğidir (yüzde 74,5).

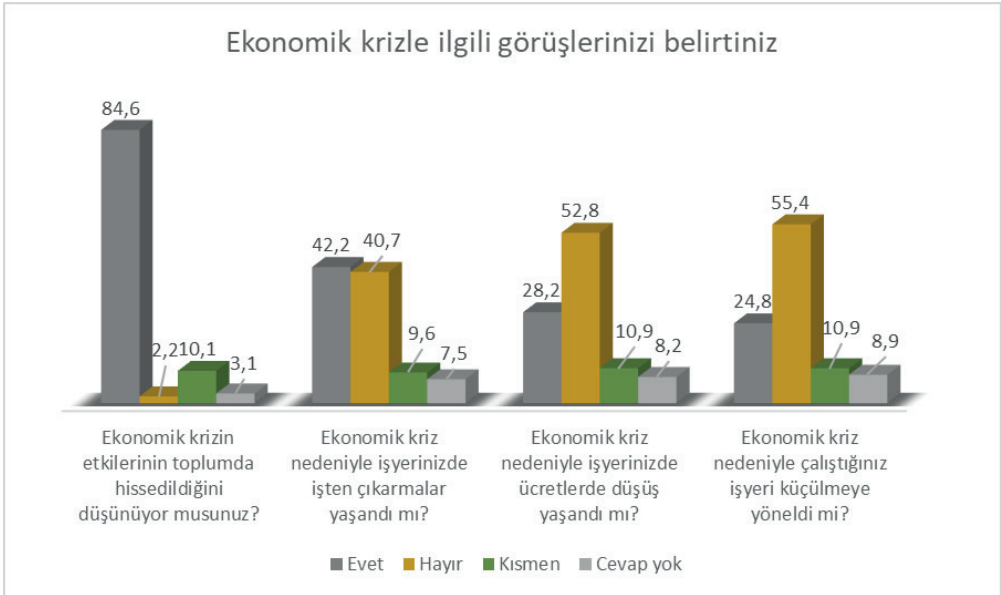
Şekil 2.3. Mühendislerin Çalışma Hayatında Fiziksel ya da Ruhsal Sağlığı Etkileyen Faktörlere Maruz Kalma Durumu

Araştırma sonuçları, mühendislerin yarısından fazlasının çalışma hayatında fiziksel ya da ruhsal sağlığı etkileyen faktörlere maruz kaldıklarını göstermektedir. Bu bakımdan öne çıkan ilk üç faktör zaman baskısı ve aşırı iş yükü, rahatsız ve tehdit edici davranış ile iş kazası riskidir (Şekil 2.3). Kimyasal madde, zararlı gaz, antidepresan sınıfından ilaç kullanımı ve şiddet konularında ulaşılan oranlar ise daha düşüktür. Somutlaşan bu açık risk durumuna karşın mühendislerin yalnızca yüzde 39,8'inin işyerinde sürekli olarak işyeri hekimi bulunmaktadır. Yasal düzenlemeler bağlamında işyerinde belli dönemlerde işyeri hekimi bulunanların oranı ise yüzde 13,1'dir.

4. FABRİKADA KRİZ

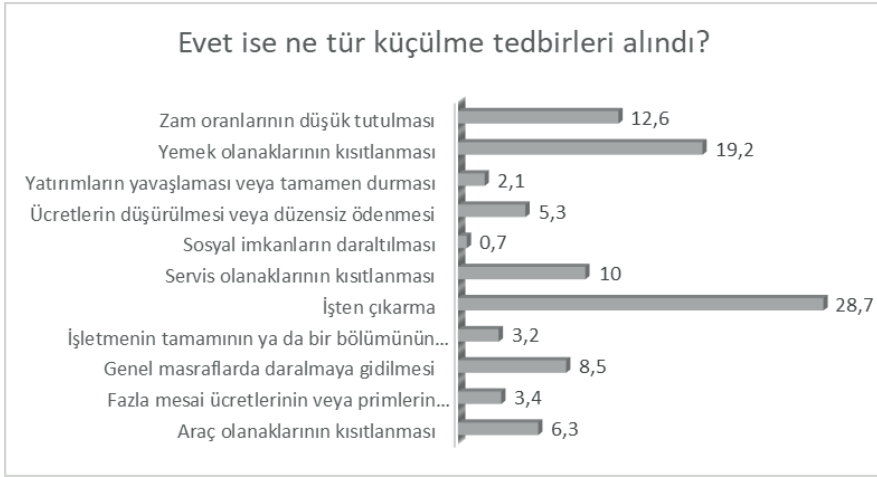
Fabrikada kriz, mühendislerin çalıştıkları fabrikalarda küçülmeye gitme durumuyla, alınan küçülme tedbirleriyle, işten çıkarma ve ücretlerde düşüş eğilimleriyle, sermaye yapısında değişimle ve değişimin boyutuyla, üretimde yavaşlamayla ve yavaşlamanın görünümüyle somutlaşır. Bu bölümde ayrıca kriz temasına uygun şekilde mühendislerin fabrikada krize ilişkin görüşleri farklı demografik değişkenler bağlamında da incelenmiştir.

Mühendislerin fabrikada kriz deneyimlerinin farklı görünümünü ortaya koymadan önce, ilk olarak genelden özele krize dair görüşlerine ilişkin bir sorgulama yapılmış ve konuyla ilgili sonuçlar Grafik 2.13'de gösterilmiştir.

Grafik 2.13. Fabrikada Ekonomik Krize İlişkin Göstergeler

Mühendislerin yüzde 84,6'sına göre ekonomik krizin etkileri toplumda hissedilmektedir. Yüzde 44,2 oranında mühendisin işyerinde ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaya gidilmiştir. Yüzde 28,2'lik bir mühendis grubu ekonomik kriz nedeniyle ücretlerinde düşüşle karşılaşmıştır. Bunların yanında mühendislerin yüzde 55,4'ünün işyerinde ekonomik kriz nedeniyle küçülme yaşanmıştır.

Grafik 2.14. Mühendislerin Çalıştıkları Fabrikalarda Alınan Küçülme Tedbirleri

Mühendislerin çalıştıkları işyerlerinde alınan öncelikli küçülme tedbiri işten çıkarmadır (yüzde 28,7) (Grafik 2.14). Bunu yüzde 19,2 ile yemek olanaklarının kısıtlanması izlerken zam oranlarının düşük tutulması (yüzde 12,6), servis olanaklarının kısıtlanması (yüzde 10) ve genel masraflarda daralmaya gidilmesi (yüzde 8,5) diğer seçeneklerden yüksek oranların kaydedildiği diğer küçülme tedbirlerini oluşturmaktadır.

Mühendislerin işyerlerinde alınan küçülmeye gidilip gidilmemesi ve küçülme yönünde alınan tedbirler, bağlı oldukları odaya, firmada çalışan kişi sayısına ve aylık düzenli iş gelirinе göre farklılık göstermektedir. İlk olarak Meteoroloji Mühendisleri Odası'na (yüzde 50), Orman Mühendisleri Odası'na (yüzde 44) ve İç Mimarlar Odası'na (yüzde 35) bağlı olan mühendisler, ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları işyerinde küçülmeye tedbirlerinin alındığına yoğun şekilde dikkat çeken kesimleri oluşturmaktadır (Ek Tablo 15). Buna ek olarak işyerinde küçülme eğilimlerinin alınması yönündeki eğilim küçük ölçekli olanlarda daha yüksektir. Çok fazla kişinin çalıştığı kurumsal işletmeler arasında küçülme eğilimi yüzde 20'ler düzeyinde seyredirken 0-19 ve 11-49 kişinin çalıştığı işyerlerinde küçülme tedbirlerinin alınması ko-

nusunda sırasıyla yüzde 29,2'lik ve yüzde 29'luk oranlar kaydedilmiştir (Ek Tablo 16). Bu birimlerde alınan öncelikli küçülme tedbirleri işten çıkartma ve yemek olanaklarının kısıtlanmasıdır (Ek Tablo 17).

Mühendislerin aylık düzenli iş gelirlerine göre çalıştıkları işyerlerindeki küçülme eğilimi de dikkat çekicidir. En alt üç gelir grubunda küçülme tedbirlerinin alınmasına ilişkin oran diğer gelir gruplarına göre dikkat çekici düzeyde yüksektir. Aylık düzenli iş gelirin 1.000 TL'nin altında olduğunu belirten mühendislerin yüzde 31,5'inin, aylık düzenli iş geliri 1.000-2.000 TL arasında olanların yüzde 36,7'sinin ve konuya ilişkin soruya 2.001-3.000 TL yanıtını verenlerin yüzde 32,8'inin işyerinde küçülme tedbirleri alınmıştır (Ek Tablo 18). İşletme ölçeklerine benzer şekilde buralarda alınan iki temel küçülme tedbiri de işten çıkarma ve yemek olanaklarının kısıtlanmasıdır (Ek Tablo 19). Bu koşullar altında işyerinde küçülme tedbiri alınan mühendisler ağırlıkla kurumsallaşmamış, küçük ölçekli ve düşük ücretlerle somutlaşan işyerlerinde çalışmak durumunda kalırken aynı zamanda çalışma hakkını kaybetme ya da çalışmaya ilişkin temel haklarından birinin kısıtlanmasıyla yüzleşmek durumunda kalmaktadırlar.

Araştırma, ikamet edilen bölgeye, bağlı bulunulan odaya, işletme ölçeğine ve aylık düzenli iş gelirin göre ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarma durumuna ilişkin önemli sonuçları ortaya koymaktadır. İlk olarak, mühendislerin ikamet ettikleri yerler bakımından bir inceleme yapıldığında Güney Doğu Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Marmara Bölgesi ve İstanbul, genel ortalamanın üzerinde ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların yaşandığı bölgeler olmaları bakımından dikkati çekmektedir. Özellikle Güney Doğu Anadolu Bölgesi için kaydedilen yüzde 50,4'lük oran bu noktada önemlidir (Ek Tablo 20). Buna ek olarak Meteoroloji Mühendisleri Odası (yüzde 75), Gemi Makine İşletme Mühendisleri Odası (yüzde 60) ve İç Mimarlar Odası (yüzde 60), mühendislerin bağlı buldukları Odalar bakımından ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların en yüksek oranda belirginleştiği ilk üç grubu oluşturmaktadır (Ek Tablo 21).

Konuyla ilgili dikkat çekici bir başka durum da mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/orağı oldukları firmalarda çalışan kişi sayısına göre ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların farklılaşması durumudur.

Sonuçlar, işletme ölçeğine göre işten çıkarma eğiliminin değiştiğini göstermektedir. 11-49 kişinin çalıştığı işyerlerinde işten çıkarmaların yaşandığını belirtenlerin oranı yüzde 50,3 ve 50-99 kişinin çalıştığı işyerlerinde aynı yönde görüş belirtenlerin oranı da yüzde 49,4'tür. Buna karşılık 500-999 kişinin çalıştığı işyerlerindeki mühendislerin yüzde 39,8'i, 1.000 kişi ve üzeri kişinin çalıştığı firmalardakilerin ise yüzde 34'ü ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların yaşandığını dile getirmişlerdir (Ek Tablo 22). Sıralananların yanında mühendislerin aylık düzenli iş gelirin'e göre ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların yaşanması durumunda da çarpıcı eğilimler mevcuttur. 1.000 TL ile 5.000 TL aralığında belirlenen farklı düzeylerde gelir elde eden mühendislerin tamamının işyerinde ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaların yaşanma durumu genel ortalamasının üzerindedir. Özellikle 2.000-3.000 TL aralığında aylık düzenli iş geliri bulunan mühendislerin yüzde 54,6'sı bu konuda işten çıkarmaların yaşandığı yönünde görüş beyan etmişlerdir (Ek Tablo 23).

Ekonomik kriz nedeniyle mühendislerin çalıştıkları işyerlerinde ücretlerde düşüş yaşanması durumu ikamet edilen bölgeye, bağlı olunan Odaya, işletme ölçeğine ve aylık düzenli iş gelirin'e göre belirgin şekilde farklılaşmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi, Güney Doğu Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Ege Bölgesi, ücretlerde yaşanan düşüş eğiliminin ülke ortalamasının üzerinde gerçekleştiği örneklerdir (Ek Tablo 24). Ücretlerde düşüş eğiliminin yüksek olduğu Odalara bağlı mühendisler öncelikle Petrol Mühendisleri Odası'nda, Peyzaj Mimarları Odası'nda ve İnşaat Mühendisleri Odası'nda kümelenmektedir. Bu üç Odaya bağlı mühendisler yüzde 39 ile yüzde 45 arasında değişen oranlarda ekonomik kriz nedeniyle işyerlerinde ücretlerde düşüş yaşandığını belirtmişlerdir (Ek Tablo 25).

Diğer sonuçlarla benzer şekilde küçük ölçekli işletmelerde ücretlerde

yaşanan düşüş eğilimi çok sayıda kişinin çalıştığı kurumsallaşmış işletmelerden daha belirgindir. 0-10 kişi arası çalışanı bulunan firmaların yüzde 38,9'unda ve 11-49 kişi çalışanı bulunan firmaların yüzde 30,9'unda ekonomik kriz nedeniyle ücretlerde düşüş yaşanırken bu oran 1.000 kişi ve üzeri çalışanı bulunan firmalarda yüzde 17,5'e gerilemektedir (Ek Tablo 26).

Yine diğer sonuçlarla benzer şekilde aylık düzenli iş geliri düşük olan mühendislerin çalıştıkları işyerlerinde ücretlerde düşüş yaşanması eğilimi de oldukça yüksektir. Aylık düzenli iş geliri 1.001-2.000 TL arasında olanların yüzde 52,3'ü, 1.000 TL ve altında gelir elde edenlerin yüzde 42,9'u ve 2.001-3.000 TL aralığında konumlananların yüzde 40'ı ekonomik kriz nedeniyle işyerlerinde ücretlerde düşüş yaşandığını dile getirmişlerdir (Ek Tablo 27).

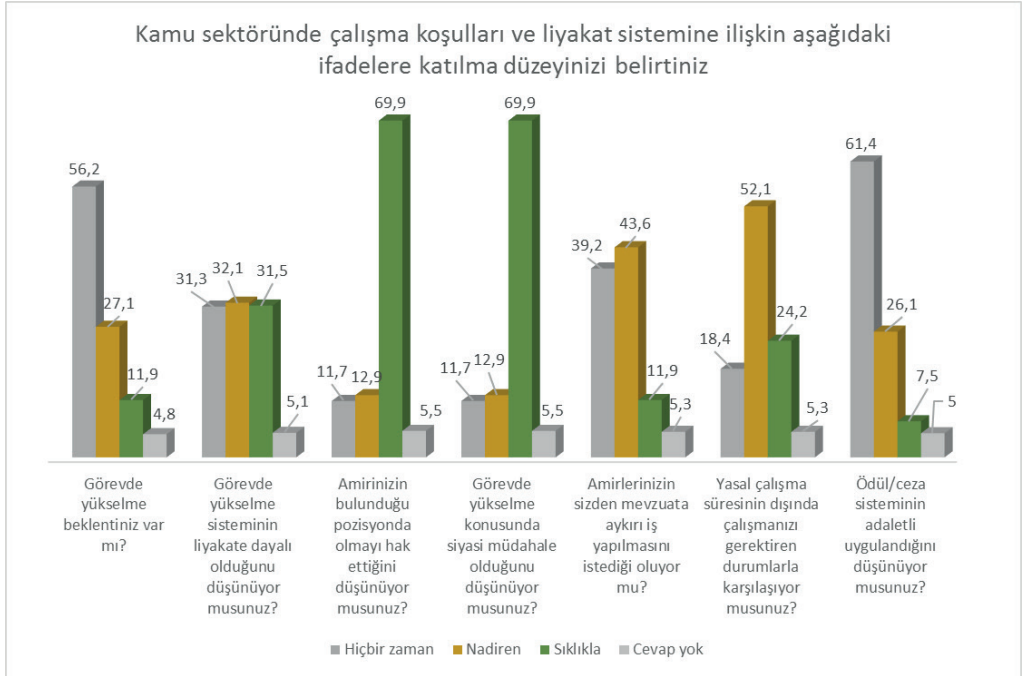
Mühendislerin yüzde 10,7'si, ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları şirketin sermaye yapısında değişiklik yaşandığını belirtmişlerdir. Sermaye yapısında yaşanan üç temel değişme eğilimi yatırımlarda azalma (yüzde 24,5), üretimde azalma (yüzde 23,3) ve el değiştirme veya ortaklık yapısının değişmesidir (yüzde 23,2). Üç farklı seçenek için kaydedilen oranların birbirine çok yakın olması dikkat çekicidir. Öte yandan mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalarda çalışan kişi sayısına göre sermaye yapısında değişim yaşanma durumu farklılaşmaktadır. Bu bakımdan 0-10 kişi ile 11-49 kişinin çalıştıkları firmalar için kaydedilen oranlar da önemlidir. Bu iki grupta ortalamanın üzerinde olacak şekilde sırasıyla yüzde 14,6 ve yüzde 11,6 oranlarında sermaye yapısında değişiklik yaşandığı belirlenmiştir (Ek Tablo 28). 0-10 kişinin çalıştığı işyerlerinde öncelikle üretimde azalma (yüzde 31,5) ve yatırımlarda azalma (yüzde 20,7) seçenekleri öne çıkarken 11-49 kişinin çalıştığı işyerlerinde öne çıkan eğilimler ise el değiştirme (yüzde 27,5) ve üretimde azalma (yüzde 21,7) olarak gelişmiştir (Ek Tablo 29).

Mühendislerin yüzde 41,8'inin çalıştıkları şirketlerin üretiminde yavaşlama yaşanmıştır. Yavaşlamanın temel görünümü üretimin azaltılması veya tamamen durmasıdır (yüzde 60,9). İlginç şekilde mühendislerin cinsiyetle-

rine göre ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları şirketin üretiminde yavaşlama yaşanması durumu farklılaşmaktadır. Erkek mühendisler, kadın mühendislere göre daha yüksek oranda ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları şirketin üretiminde yavaşlama yaşandığını belirtmişlerdir (Ek Tablo 30). Bunun yanında mühendislerin bağlı oldukları Odaya ve işletme ölçeğine göre ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları şirketlerin üretiminde yavaşlama durumu yaşanıp yaşanmadığına dair eğilimleri de değişiklik göstermektedir. Bu noktada Meteoroloji Mühendisleri Odası (yüzde 50), Maden Mühendisleri Odası (yüzde 47,6), Makine Mühendisleri Odası (yüzde 45,9), İnşaat Mühendisleri Odası (yüzde 45,8), Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası (yüzde 45,2) ve Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (yüzde 45) dikkat çeken seçenekleri oluşturmaktadır (Ek Tablo 31). Öte yandan tıpkı fabrikada kriz konulu diğer sorularda olduğu gibi bu konuda da küçük ölçekli işletmelerde üretimin yavaşlama eğiliminin büyük ölçekli olanlara göre daha yüksek olduğu kaydedilmiştir. Bu bağlamda 0-10 kişinin (yüzde 49,6), 11-49 kişinin (yüzde 18,3) ve 50-99 kişinin (yüzde 48,3) çalıştığı işyerlerinde Türkiye ortalamasının üzerinde ve yüzde 50'ye yakın olacak şekilde üretimde yavaşlama yaşandığı görülmektedir (Ek Tablo 32). Buralarda üretimin yavaşlaması öncelikle üretimin azalması veya tamamen durması biçiminde kendisini göstermektedir (Ek Tablo 33).

5. KAMUDA MÜHENDİSLER VE KRİZ

Daha önce belirtildiği gibi kriz, özel sektörde ve kamu sektöründe farklı şekillerde deneyimlenmektedir. Bu gerçekten hareketle kamuda çalışan mühendislerin krize ilişkin görüşleri çalışma koşulları ve liyakat sistemi bağlamında incelenmiştir.

Grafik 2.15. Kamuda Çalışan Mühendislerin Çalışma Koşullarına ve Liyakate Dair Algıları

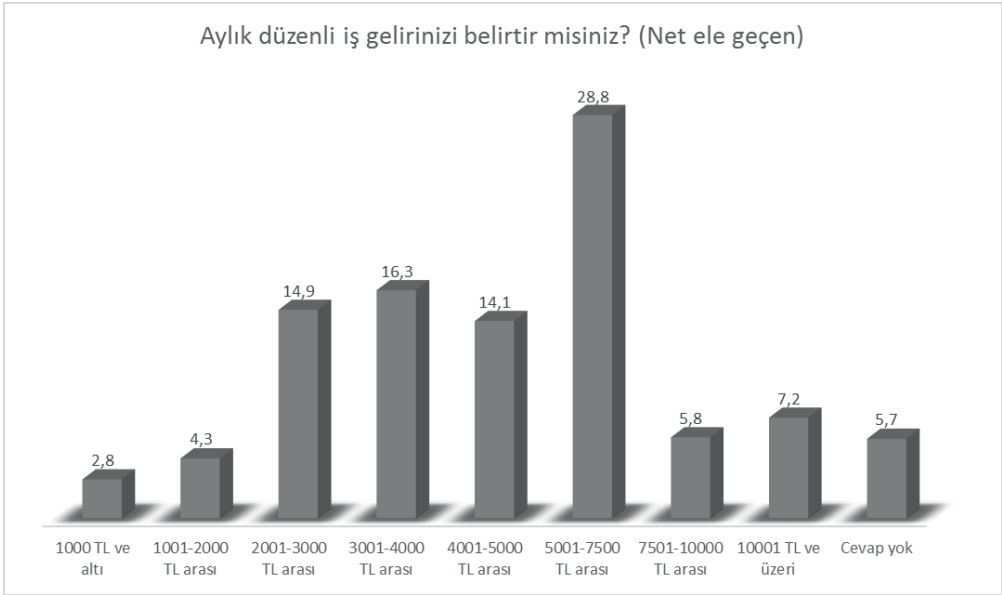
Araştırma sonuçları, kamuda çalışan mühendislerin yarısından fazlasının hiçbir şekilde görevde yükselme beklentilerinin olmadığını göstermektedir (Grafik 2.15). Görevde yükselme sisteminin liyakate dayalı olup olmadığı konusunda ise yüzde 31,3'lük bir kesim kesin olarak olumsuz görüşe sahipken liyakatin nadiren geçerli olduğunu düşünenlerin oranı ise yüzde 32,1'dir. Kamuda çalışan mühendislerin yüzde 70'i görevde yükselme sistemine siyasi müdahale olduğunu düşünmektedir. Mühendislerin yüzde 43,6'sı nadiren, yüzde 11,9'u ise sıklıkla amirleri tarafından mevzuata aykırı iş yapmaya zor-

lanmaktadır. Bunun yanında kamuda çalışan mühendislerin yasal çalışma süresinin dışında çalışmalarını gerektiren durumlarla karşılaşma oranları da oldukça yüksektir. Sıralanan iki sonuç, tıpkı özel sektörde olduğu gibi kamu sektöründe de örtülü bir kuralsızlaştırmanın varlığını gözler önüne sermektedir. Son olarak kamuda çalışan mühendislerin büyük bir bölümü (yüzde 61,4) ödül-ceza sisteminin hiçbir zaman adaletli uygulanmadığı düşüncesindedir.

Kamuda çalışan mühendislerin liyakate ve siyasi müdahaleye dair algısı yaş gruplarına göre belirgin farklılıkları ortaya koymaktadır. İlk olarak, liyakat konusunda orta ve üst yaş grubundakilerin algısı oldukça çarpıcıdır. 35-44 yaş arasındakilerin yüzde 57,5'i, 55-64 yaş arasındakilerin ise yüzde 63,9'u görevde yükselme sisteminin hiçbir zaman liyakate dayalı olmadığı düşüncesindedir (Ek Tablo 34). Bununla birlikte görevde yükselme konusunda siyasi müdahale olduğunu düşünenlerin oranı ise üst yaş gruplarında artış göstermektedir. Gerçekten 55-64 yaş arasındakilerin yüzde 72,2'si, 55-64 yaş arasındakilerin ise yüzde 72,6'sı görevde yükselme konusunda siyasi müdahale olduğunu belirtmişlerdir (Ek Tablo 35). Bunların yanında kamuda çalışan genç mühendisler, daha üst yaş grubundakilere göre yasal çalışma süresinin dışında çalışmalarını gerektiren durumlarla daha çok karşılaşmaktadır. Diğer yaş gruplarında bu durumun sıklıkla gerçekleşmesi eğilimi yüzde 5-10 aralığında değişirken 25-34 yaş arasındakilerde yüzde 18,2 olarak kaydedilmiştir (Ek Tablo 36).

6. GELİR, TASARRUF, BORÇLANMA

Gelir, tasarruf ve borçlanma, mühendislerin gerek mühendislerin kriz deneyimlerini somutlaştırması ve gerekse de bu deneyimlerin farklı boyutlarının ortaya konulması bakımından özel bir alanı oluşturur. Özellikle borçlanma, günümüzde demografik ve mesleki kriterlere bağlı olmaksızın emekçilerin hemen hepsi için geçerli bir pratik haline gelmiştir. Bu gerçekten hareketle çalışmanın bu bölümünde mühendislerin aylık düzenli iş gelirleri farklı boyutlarıyla ortaya koyulmuş, buna ek olarak tasarruf eğilimlerine, gündelik yaşamın devamı için borçlanma durumuna, farklı borçlanma araçlarının kullanımına ve borç ödemelerinde zorlanma konularına da ayrıca değinilmiştir.

Grafik 2.16. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirleri

Mühendislerin aylık düzenli iş gelirlerine ilişkin sonuçlar, yüzde 28,8'lik bir grubun aylık düzenli iş gelirinin 5.001-7.500 TL aralığında olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak 3.000-4.000 TL (yüzde 16,3), 2.001-3.000 TL (yüzde 14,9) ve 4.000-5.000 TL (yüzde 14,1) gelir düzeyleri için kaydedilen oranlar da dikkat çekicidir. Mühendislerin yüzde 7,1'inin aylık düzenli iş geliri

2.000 TL'nin altındayken yüzde 7,2'sinin aylık düzenli iş geliri ise 10.001 TL ve üzerindedir (Grafik 2.16).

Araştırma sonuçlarına göre mühendislerin yüzde 84,8'inin tek gelir kaynağı ücrettir. Bunun yanında kira geliri olan mühendislerin oranı yüzde 17,6, ek iş gelirine sahip olanların oranı ise yüzde 13,8'dir.

Mühendislik aylık düzenli iş gelirleri cinsiyete, yaş gruplarına ve ikamet ettikleri bölgeye göre farklılık göstermektedir. Bu noktada özellikle cinsiyete göre aylık düzenli iş geliri ilişkin sonuçlar dikkat çekicidir ve Grafik 2.17'de açıklanmaktadır.

Grafik 2.17. Mühendislerin Cinsiyete Göre Aylık Düzenli İş Gelirleri

Belirlenen gelir aralıklarına göre mühendislerin ortanca geliri 5.000 TL kabul edilirse erkek mühendislerin yaklaşık yüzde 45'i bu gelir düzeyinin üzerinde aylık düzenli iş geliri sahiplenirken geriye kalan yüzde 55'lik kesim aylık 5.000 TL'lik gelir düzeyinin altında kalmaktadır. Buna karşılık kadınlarda aylık düzenli iş geliri 5.000 TL'nin üzerinde olanların oranı yalnızca yüzde 25'ler düzeyinde iken yaklaşık yüzde 75 oranında kadın mühendis aylık 5.000 TL'nin altında düzenli iş geliri sahiptir.

Genç mühendislerin yüzde 57,1'i aylık 2.001-4.000 TL aralığında aylık düzenli iş gelinine sahiptir. Yaş grupları ilerledikçe aylık düzenli iş geliri yükselmekte ve 35-44 yaş aralığında 4.001-7.500, 45-54 ile 55-64 yaş aralığında ise 5.001-7.500 TL aralığına yükselmektedir. 45-54 ve 55-64 yaş aralığındaki mühendisler ayrıca aylık düzenli iş geliri 7.500 TL'nin üzerinde olanlar içerisinde en yüksek oranların kaydedildiği birimleri oluşturmaktadır. Son olarak 65 yaş üstüne gelindiğinde ise aylık düzenli iş geliri 3.001-4.000 TL aralığına gerilemektedir. Bu gruptaki her dört mühendisten biri belirtilen düzeyde aylık düzenli iş geliri elde etmektedir (Ek Tablo 37).

Mühendislerin aylık düzenli iş geliri ayrıca ikamet ettikleri yere göre de farklılık göstermektedir. Bu noktada kapsamlı bir inceleme yapılabilmesi bakımından sonuçları bölgelere göre maddeler halinde sıralamak yerinde olacaktır:

- 1.000 TL ve altında aylık düzenli iş geliri olan mühendislerin yüzde 17,9'u Akdeniz Bölgesi'nde ikamet ederken konuyla ilgili olarak İç Anadolu Bölgesi ile Marmara Bölgesi için yüzde 14,1'erlik oranlar kaydedilmiştir. Aynı sıralama ve benzer oranlar 1.001-2.000 TL aralığı için de geçerlidir. 2.001-3.000 TL aralığında aylık düzenli iş geliri olan mühendisler için de oranlar yakın olmakla birlikte Marmara Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi'nin yerinin değiştiği gözlemlenmiştir.
- Aylık düzenli iş geliri 3.001-4.000 TL aralığında olan mühendislerin ikamet ettikleri yerlerin sıralaması Marmara Bölgesi (yüzde 16,4), Ankara (yüzde 14,9) ve İstanbul (yüzde 14,6) şeklindedir. 4.001-5.000 TL aralığına gelindiğinde İstanbul ve Ankara yer değiştirmektedir.
- 5.001-7.500 TL aralığında aylık düzenli iş geliri elde eden mühendislerin sıralaması İstanbul (yüzde 20), Marmara Bölgesi (yüzde 16,3) ve Ankara (yüzde 15,5) şeklinde gelişirken 7.501-10.000 TL aralığına çıktığında bu kez Ankara, Marmara Bölgesi'nin önüne geçmektedir.
- Aylık düzenli iş geliri 10.001 TL ve üzerinde olan mühendisler öncelikle Türkiye'nin üç büyük kentinde ikamet etmektedir. Konuyla ilgili sırala-

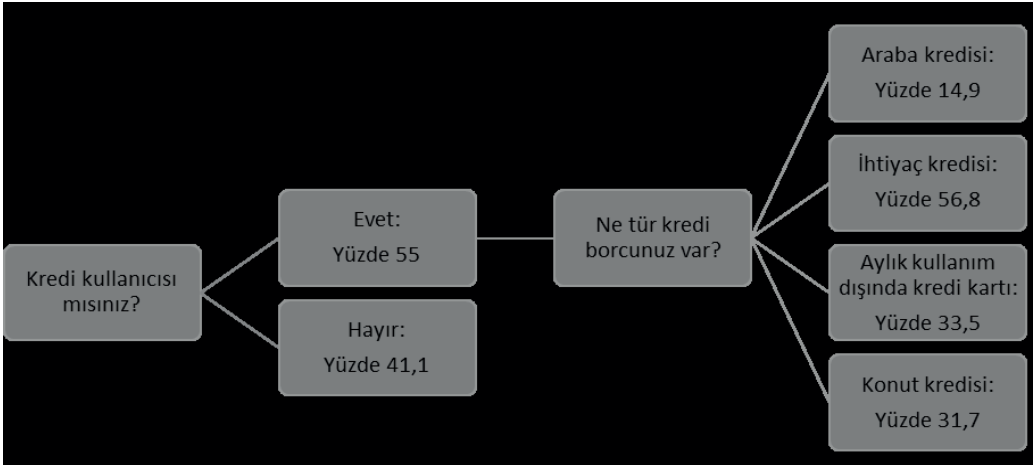
ma İstanbul (yüzde 29,6), Ankara (yüzde 20,4) ve İzmir (yüzde 14,5) olarak gelişmiştir (Ek Tablo 38).

Mühendisler içerisinde tasarruf yapabilme eğilimi oldukça düşüktür. Sonuçlara göre mühendislerin yalnızca yüzde 36,3'ü tasarruf yapabilmektedir. Tasarruf yapabilen mühendisler öncelikle döviz (yüzde 47,5) ve banka/katılım mevduatı (yüzde 41,6) seçeneklerine yatırım yapmaktadır.

Grafik 2.18. Mühendislerin Gündelik Yaşamın Devamı İçin Borçlanma Durumları

Araştırma sonuçları, mühendislerin öncelikle gündelik hayatın devamı için borçlandıklarını göstermektedir (Grafik 2.18). Mühendislerin yüzde 67,5'i gündelik yaşamın devamı için borçlanmak durumunda kalmaktadır. Mühendisler, öncelikle bankalara borçludur (yüzde 68,1). Bunu sırasıyla aile içinden (yüzde 15,7) ve aile dışındaki yakınardan (yüzde 14,1) borçlanma seçenekleri izlemektedir. Gündelik yaşamın devamı için borçlanma eğilimi alt yaş gruplarında üst yaş gruplarına göre daha yüksektir. 25-34 yaş aralığındaki mühendislerin yüzde 46,5'i ve 35-44 yaş aralığındakilerin yüzde 46,2'si gündelik yaşamın devamı için borçlanmaktadır. Buna karşılık 55-64 yaş arasındakilerin yüzde 41,6'sı ve 65 yaş ve üstündekilerin de yüzde 46,5'i konuyla ilgili olarak aksi yönde görüş beyan etmişlerdir (Ek Tablo 39).

Şekil 2.4. Mühendislerin Kredi Kullanma Durumları ve Kullandıkları Kredi Türleri

Mühendislerin yarısından fazlasın kredi borçlusudur (Şekil 2.4). Bu çerçevede kredi borçlusunu olan mühendislerin yüzde 56,8'inin ihtiyaç kredisi, yüzde 33,5'inin ise aylık kullanım dışında kredi kartı borcu vardır. Konut kredisi borcu olan mühendislerin oranı da yüzde 31,7'dir.

Krediye ek olarak mühendislerin yüzde 87'si de kredi kartı borçlusudur. Kredi kartı borcu olanların yüzde 26,5'i bu konuda sorunlu durumdadır. Sonuçlar, yüzde 19,5'lik bir kesimin kredi kartının yalnızca asgari tutarını ödeyebildiğini göstermektedir. Mühendislerin yüzde 4'ü kredi kartı borcunun son ödeme tarihini kaçırmaktadır. Yüzde 2,4 oranında mühendisin borcunu ödeyemediği için kullanamadığı kartları vardır. Son olarak mühendislerin yüzde 0,6'sı ise kredi kartı borcunda mahkemelik durumdadır.

Mühendisler, dereceleri farklılaşmakla birlikte genel itibariyle borç ödemelerinde zorlanmaktadır (yüzde 74,7). Bu çerçevede borç ödemelerinde çok zorlandığını belirtenlerin oranı yüzde 19,1, zorlandığını belirtenlerin oranı yüzde 33,5 ve biraz zorlandığını belirtenlerin oranı yüzde 22,1 olarak kaydedilmiştir.

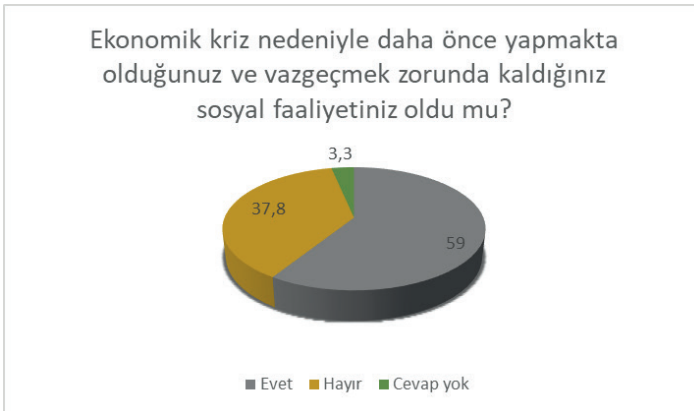
7. İŞ DIŞI YAŞAMDA KRİZ

İş dışı yaşamda kriz konusunda mühendislerin ekonomik kriz nedeniyle sosyal faaliyetlerden vazgeçme durumları ve vazgeçtikleri sosyal faaliyetler, yine aynı nedenle borç yapılandırmasına gidip gitmedikleri ve yapılandırdıkları borçların türleri, işini kaybeden yakınları, işsiz kalma korkuları ve gelecek kaygıları ve kendi işini kurmak isteyip istememeleri sorgulanmıştır. Sıralanan konuların tümü ayrıca çeşitli demografik değişkenlere göre de incelenmiştir.

Krizin iş dışı yaşamdaki boyutunu incelemeden önce mühendislerin iş dışı yaşam deneyimlerini kısaca özetlemekte yarar vardır.

Mühendislerin yüzde 80,4'ü apartman dairelerinde, yüzde 11,2'si ise müstakil konutlarda yaşamaktadır. Yüzde 38,2 oranında mühendis kendi evinde yaşamını sürdürürken yüzde 31,9'u ise kiracıdır. Yüzde 24,6'lık bir kesim ise ailesinin evinde yaşamaktadır. Ayrıca mühendislerin yüzde 45,8'i kendilerinin ya da eşlerinin gayrimenkulü olduğunu belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre mühendislerin yalnızca yüzde 35,4'ü işe gidip gelirken çalıştığı şirketin sağladığı olanaklardan yararlanmaktadır. Mühendislerin yüzde 31,3'ü işe özel arabasıyla giderken yüzde 23,7'si ise toplu taşımayı kullanmaktadır.

Grafik 2.19. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler

Mühendislerin yüzde 59'u, ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta olduğu bir sosyal faaliyetinden vazgeçmiştir (Grafik 2.19). Vazgeçilen temel sosyal faaliyet, yüzde 41,2'lik bir oranla tatildir. Bunu yüzde 29,3 ile kültür sanat etkinlikleri ve yüzde 13,5 ile spor faaliyetleri izlemektedir.

Mühendislerin ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta oldukları ve vazgeçmek zorunda kaldıkları sosyal faaliyetler, çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda kadınlar (yüzde 63,3), erkeklere kıyasla (yüzde 57,9) sosyal faaliyetlerden daha yüksek oranda vazgeçmek durumunda kalmışlardır (Ek Tablo 40). Bu durum, kadın mühendislerin aylık düzenli iş gelirleriyle birlikte düşünüldüğünde daha anlamlı hale gelmektedir.

Mühendislerin yaş gruplarına göre sosyal faaliyetlerden vazgeçme durumlarına ilişkin sonuçlar oldukça anlamlıdır. 35-44 ve 45-54 yaş aralığındaki mühendisler sosyal faaliyetlerden en çok vazgeçen yaş gruplarını oluşturmaktadır. Gerçekten bu yaş gruplarındaki mühendisler sırasıyla yüzde 62,5 ve yüzde 61,1 oranında ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta oldukları sosyal faaliyetlerden vazgeçtiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca 25-34 yaş arasındaki mühendisler de genel ortalamanın az da olsa üstünde olacak şekilde sosyal faaliyetlerden vazgeçmişlerdir (Ek Tablo 41). Gerek 35-44 ve gerekse de 45-54 yaş arasındaki mühendislerin vazgeçtikleri öncelikli etkinlik tatildir. Bu oran 45-54 yaş arasındakilerde yüzde 45,9 ve 35-44 yaş arasındakilerde yüzde 39,3 olarak kaydedilmiştir. Bunu genel eğilimle uyumlu şekilde kültür-sanat etkinlikleri izlemektedir (Ek Tablo 42).

Mühendislerin medeni durumlarına göre ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta oldukları ve vazgeçmek zorunda kaldıkları sosyal faaliyetlerin olup olmaması durumunda belirgin bir farklılığın görülmemesi de dikkat çekicidir. Ekonomik kriz, medeni duruma göre ayırım yaratmayacak şekilde mühendisleri etkilemektedir (Ek Tablo 43). Öte yandan vazgeçilen sosyal faaliyet bakımından öne çıkan sonuç da önemlidir. Evli olanlar yüzde 50'ye yakın bir oranda tatile gitmekten vazgeçerken bekar mühendisler için tatil

ile kültür-sanat etkinlikleri için birbirine çok yakın oranlar kaydedilmiştir (Ek Tablo 44).

Ekonomik kriz nedeniyle yapmakta olunan ve vazgeçmek zorunda kalınan sosyal faaliyetler bakımından en dikkat çekici sonuç aylık düzenli iş geliri bağlamında kaydedilmiştir. Aylık düzenli iş geliri 1.000 TL düzeyinde olan mühendislerin yüzde 73,4'ü ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta oldukları sosyal faaliyetlerden vazgeçmek durumunda kalırken bu eğilim 4.001-5.000 TL aralığına kadar genel ortalamanın üzerinde seyretmektedir. Yalnızca aylık düzenli iş geliri 10.001 TL ve üzerinde olanlar arasında ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta oldukları sosyal faaliyetlerden vazgeçmeyenlerin oranı vazgeçenlerin üzerindedir (Ek Tablo 45). En alt iki gelir grubundaki mühendisler içerisinde kültür-sanat etkinliklerinden vazgeçenlerin oranı tatillerden vazgeçenlerden daha yüksektir (Ek Tablo 46). Düşük gelir gruplarına ilişkin bu sonuç tatil yapabilme imkanının zayıf olmasının bir göstergesi olarak yorumlanmıştır.

Grafik 2.20. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle Borç Yapılandırmasına Gitme Durumları

Mühendisler içerisinde ekonomik kriz nedeniyle borç yapılandırmasına gidenlerin oranı yüzde 18,8'dir (Grafik 2.20). Sonuçlara göre mühendisler öncelikle ihtiyaç kredisi borcu yapılandırmasına gitmiştir (yüzde 39,3). Bu oran ihtiyaç kredisi borcu olan mühendislerin oranıyla birlikte düşünüldüğünde daha anlamlı hale gelmektedir. Mühendisler, öncelikle gündelik yaşamın devamı için borçlanırken daha sonra yine gündelik yaşamın devamı için borçlarını yapılandırmak durumunda kalmaktadırlar. Buna ek olarak kredi kartı borcu yapılandırması (yüzde 19,5), vergi borcu yapılandırması (yüzde 19) ve KYK borcu yapılandırması (yüzde 13,5) için kaydedilen oranlar da dikkat çekicidir.

Mühendislerin borç yapılandırmasına gitme durumu yalnızca cinsiyete ve medeni duruma göre çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Esasen cinsiyete göre farklılaşma, borç yapılandırmasına gitme durumundan çok yapılandırılan borcun türüyle ilgilidir. Erkek mühendisler yüzde 19,1 oranında borç yapılandırmasına giderken kadın mühendislerde bu oran yüzde 17,6'dır. Bu anlamda düşük oranda bir farklılaşmanın olduğu söylenebilir. Yine de erkek mühendisler, genel olarak kaydedilen ortalamanın biraz daha üstünde borç yapılandırmasına gitmişlerdir (Ek Tablo 47). Buna karşılık yapılandırılan borç türünde ise erkek mühendislerde yüzde 41,4 ile ihtiyaç kredisi baskın şekilde öne çıkarken kadın mühendislerde sıralama ihtiyaç kredisi (yüzde 30,3), KYK borcu (yüzde 22,5) ve kredi kartı borcu (yüzde 20,8) şeklinde gelişim göstermektedir (Ek Tablo 48). Konuyla ilgili olarak medeni duruma dayalı ayırım da cinsiyet ile benzer bir eğilime sahiptir. Evli mühendisler genel ortalamanın biraz üzerinde borç yapılandırmasına giderken bekar mühendislerde durum bunun tersidir (Ek Tablo 49). Bunun yanında evli mühendisler tıpkı erkek mühendislerde olduğu gibi çok yüksek oranda (yüzde 42,8) ihtiyaç kredisi borçlarını yeniden yapılandırırken bunu vergi borcu yapılandırması (yüzde 20,5) izlemektedir. Bekar mühendisler ise kadın mühendisler ile benzer şekilde sırasıyla ihtiyaç kredisi (yüzde 31,4), KYK borcu (yüzde 26,8) ve kredi kartı borcu (yüzde 20,3) yapılandırmasına gitmişlerdir (Ek Tablo 50)

Grafik 2.21. Mühendislerin Ekonomik Kriz Nedeniyle İşini Kaybeden Yakınları

Mühendislerin yüzde 27,2'si, ekonomik kriz nedeniyle aileleri ve yakın çevreleri içerisinde iş kaybı yaşayanlar olduğunu dile getirmiştir (Grafik 2.21). İlk olarak yüzde 13,6 oranında mühendisin bizzat kendisi kriz nedeniyle işsiz kalmıştır. Birinci derece akrabaları (anne, baba eş ve çocuklar) ile ikinci derece akrabalarının (kardeşler ve aile büyükleri) ekonomik kriz nedeniyle işini kaybettiğini belirtenlerin oranı hem oldukça yüksektir hem de birbirine oldukça yakındır (yüzde 32,5 ve yüzde 31,5).

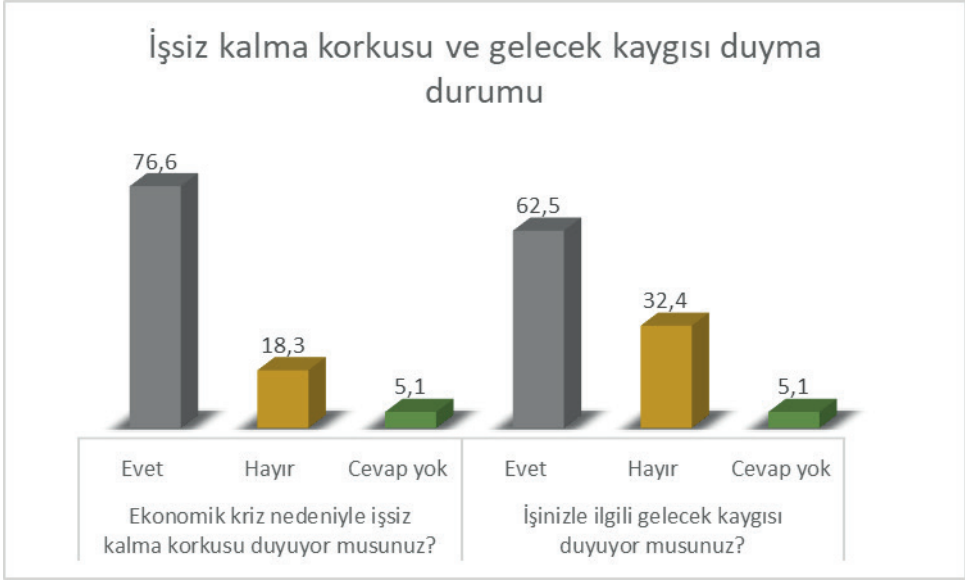
Mühendislerin işini kaybeden yakınlarına ilişkin sonuçlar cinsiyete, yaş gruplarına, medeni duruma, gelir düzeyine ve ikamet edilen bölgeye göre anlamlı sonuçlar sunmaktadır. Kadın mühendisler içerisinde yakınları işini kaybedenlerin oranı (yüzde 32,3) erkek mühendislerden (yüzde 25,9) ve genel ortalamadan yüksektir (Ek Tablo 51).

Yaş gruplarına göre yakınları arasında işini kaybedenlerin oranları yüksek olanların dağılımı heterojen bir görünüme sahiptir. Bu anlamda 25-34 yaş arasındakilerin yüzde 30,5'i; 35-44 yaş arasındakilerin yüzde 27,8'i ve 65 yaş ve üstündekilerin yüzde 27,2'si ekonomik kriz nedeniyle yakınları arasında iş kaybı yaşandığını belirtmişlerdir (Ek Tablo 52). En alt ve en üst gruplarında gözlemlenen bu ayırım, işini kaybeden yakınların derecesiyle birlikte anlam kazanmaktadır. En alt yaş grubundakilerin yüzde 18,3'ünün bizzat kendisi ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalırken bunlar içerisinde birinci derece akrabaları işini kaybedenlerin oranı yüzde 28,8'dir. Bu gruptakilerin yüzde 33,2'sinin de ikinci derece akrabaları işlerini kaybetmişlerdir. En üst yaş grubundakiler arasında ekonomik kriz nedeniyle işini kaybedenlerin oranı yüzde 11,9 iken birinci derece akrabaları işini kaybedenlerin oranı yüzde 59,3'tür. Bu oran, konuyla ilgili olarak kaydedilen genel eğilimin neredeyse iki katıdır (Ek Tablo 53). Açıklanan sonuçlar üst yaş grubundakilerin çocuklarının iş kaybı yaşadığını düşündürmektedir.

Medeni duruma göre ekonomik kriz nedeniyle yakınları arasında iş kaybı yaşanıp yaşanmama durumu arasında belirgin bir fark yoktur (Ek Tablo 54). Bununla birlikte evli mühendisler arasında birinci derece akrabaları işini kaybedenlerin oranı yüzde 37 iken bekar mühendislerde ikinci derece akrabaları işini kaybedenlerin oranı yüzde 37,9 olarak kaydedilmiştir (Ek Tablo 55). Bu sonuç ise evli mühendislerin ağırlıklı eşlerinin işini kaybettikleri yönünde bir eğilimi ortaya koymaktadır.

Son olarak aylık düzenli iş gelirine göre ekonomik kriz nedeniyle işini kaybeden yakınları olanlara ilişkin sonuçlara göre en alt gelir gruplarında bu eğilimin çok daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1.000-4.000 TL aralığında belirlenen gelir düzeylerinde konumlanan mühendislerin tamamı yüzde 33 ile yüzde 42 arasında değişen oranlarda konuyla ilgili soruya "Evet" yanıtını vermişlerdir (Ek Tablo 56). Aylık düzenli iş geliri 1.000 TL ve altında olanların yüzde 32,9'unun bizzat kendisi işini kaybetmiştir. 4.000 TL'ye kadar olan diğer gelir gruplarında ise öne çıkan seçenek öncelikle bi-

rinci derece akrabalar (Ek Tablo 57). Güney Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 39,1) ve ile Doğu Anadolu Bölgesi (yüzde 34,7) mühendisler arasında ekonomik kriz nedeniyle yakınları işini kaybedenlerin en yüksek olduğu iki bölge durumundadır (Ek Tablo 58).

Grafik 2.22. Mühendislerin İşsiz Kalma Korkusu ve Gelecek Kaygısı Duyma Durumları

Mühendislerin yüzde 76,6'sı ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duymaktadır (Grafik 2.22). Benzer şekilde yüzde 62,5 oranında mühendis ise işiyle ilgili gelecek kaygısı yaşamaktadır. Bu yönde görüş beyan eden mühendislerin gelecek kaygısı duyduğu üç temel konu işten çıkartılma (yüzde 29,6), düzenli iş alamama (yüzde 21,1) ve işyerinin kapanmasıdır (yüzde 20,6).

Mühendislerin ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyma durumları konusunda cinsiyete, yaş gruplarına, ikamet edilen bölgeye, bağlı olunan Odaya ve işletme ölçeğine göre önemli sonuçlara ulaşılmıştır. İlk olarak erkek mühendisler (yüzde 20) kadın mühendislere göre (yüzde 11,4) daha çok işini kaybetme korkusu duymaktadır (Ek Tablo 59). Mühendislerin

yaş grupları ilerledikçe ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkuları azalmaktadır. 25-34 yaş arasındakiler (yüzde 64) ile 35-44 yaş arasındakilerde (yüzde 59,6) ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu genel ortalamasının üzerindedir (Ek Tablo 60).

Bölgelere göre ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusuna ilişkin sonuçlara göre Doğu Anadolu ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki mühendislerde olumsuz yönde eğilim diğer bölgelere kıyasla oldukça yüksektir. Bu bölgelerde ikamet eden mühendisler sırasıyla yüzde 68,5 ve yüzde 64,3 oranlarıyla işsiz kalma korkusu duymaktadır. Buna ek olarak Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Marmara Bölgesi için kaydedilen oranlar da ülke ortalamasının üzerindedir. Ankara, Ege Bölgesi, İstanbul ve İzmir ise ülke ortalamasının altında olmakla birlikte bu ortalamaya çok yakın oranların kaydedildiği birimleri oluşturmaktadır (Ek Tablo 61).

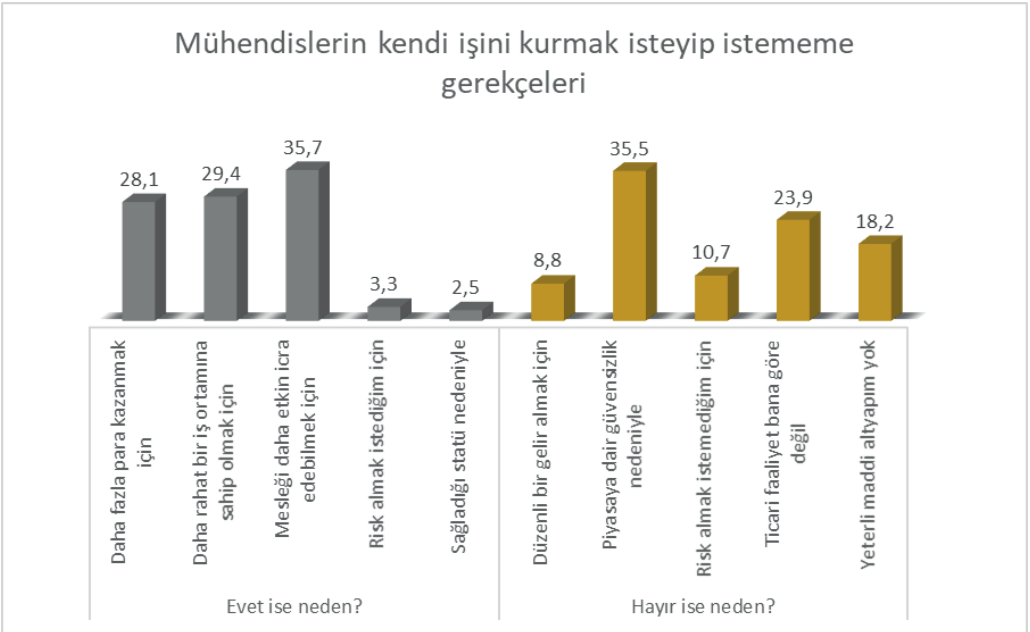
Çevre Mühendisleri Odası, İç Mimarlar Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası, mühendislerin bağlı buldukları odalar arasında ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusunun en yüksek oranda kaydedildiği örnekleri oluşturmaktadır. Bu Odaya mensup mühendisler yüzde 70 ile yüzde 75 aralığında ekonomik kriz nedeniyle işlerini kaybetme korkusu duyduklarını dile getirmişlerdir (Ek Tablo 62).

100 kişiden az kişinin çalıştığı farklı ölçekteki firmalarda ekonomik kriz nedeniyle işini kaybetme korkusu duyma oranı diğer ölçeklere göre daha güçlüdür. Bu bağlamda 0-10 kişinin çalıştığı firmalardaki mühendislerin yüzde 60,4'ü, 11-49 kişinin çalıştığı firmalardaki mühendislerin yüzde 60,6'sı ve 50-99 kişinin çalıştığı firmalardakilerin yüzde 56,7'si ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyduklarını belirtmişlerdir (Ek Tablo 63).

Mühendisler medeni duruma ve aylık düzenli iş gelirin'e göre değişecek şekilde işleriyle ilgili gelecek kaygısı duymaktadır. Bekar mühendisler yüzde 70,2 oranında işiyle ilgili gelecek kaygısı duyarken bu oran evli mühendisler için yüzde 58,8 düzeyindedir (Ek Tablo 64).

Aylık düzenli iş geliri en alt üç gelir grubunda konumlanan mühendisler genel ortalamasının çok üzerinde olacak şekilde işleriyle ilgili gelecek kaygısı duymaktadır. Aylık düzenli iş geliri 1.000 TL'nin altında olanlar içerisinde işiyle ilgili gelecek kaygısı duyanların oranı yüzde 84,8'dir. Bu oran 1.001-2.000 TL arasında konumlananlar için yüzde 81,3 ve 2.001-3.000 TL aralığındakiler için yüzde 79,3 olarak belirlenmiştir. Ancak 5.001-7.500 TL aralığına gelindiğinde işinle ilgili gelecek kaygısı duyanların oranı genel ortalamasının altına inmektedir. Aylık düzenli iş gelirin'e göre işiyle ilgili gelecek kaygısı duymayanların oranının duyanlardan daha yüksek olduğu tek gelir grubu ise 10.000 TL ve üzerinde gelir elde edenlerdir (Ek Tablo 65).

Araştırma sonuçlarına göre mühendislerin yüzde 57,6'sı iş seçiminde tercih yaparken iş güvencesini öne çıkartmakta, buna karşılık yüzde 34,8'lik bir kesim ise yüksek ücretleri tercih etmektedir.

Grafik 2.23. Mühendislerin Kendi İşini Kurmak İsteyip İstememe Gerekçeleri

Mühendislerin yarısından fazlası kendi işini kurmak istemektedir (yüzde 58,7). Kendi işini kurmak isteyen mühendisler bunu öncelikle mesleği daha etkin icra edebilmek (yüzde 35,7), daha rahat bir iş ortamına sahip olmak (yüzde 29,4) ve daha fazla para kazanmak için istemektedir (yüzde 28,1) (Grafik 2.23). Buna karşın kendi işini kurmak istemeyenlerin ise bu görüşte olmalarının temel gerekçeleri piyasaya dair güvensizlik (yüzde 35,5), ticari faaliyette bulunmayı tercih etmeme (yüzde 23,9) ve yeterli maddi altyapıya sahip olmama (yüzde 18,2) biçiminde sıralanmaktadır. Bu sonuçlar kendi işini kurmak istemediğini belirten mühendislerin isteksizlikten çok imkanlar ekseninde bir eğilim gösterdiklerini düşündürmektedir.

Ekonomik krize ilişkin olarak özetlenen bu koşullar altında mühendislerin yüzde 61,8'i bugün seçme şansı olsa yine aynı mesleği tercih edeceğini belirtirken bunun aksi yönde görüş beyan eden mühendislerin oranı yüzde 34,2'dir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KRİZ KOŞULLARINDA MÜHENDİSLER:

ODA, TOPLUM VE SİYASET

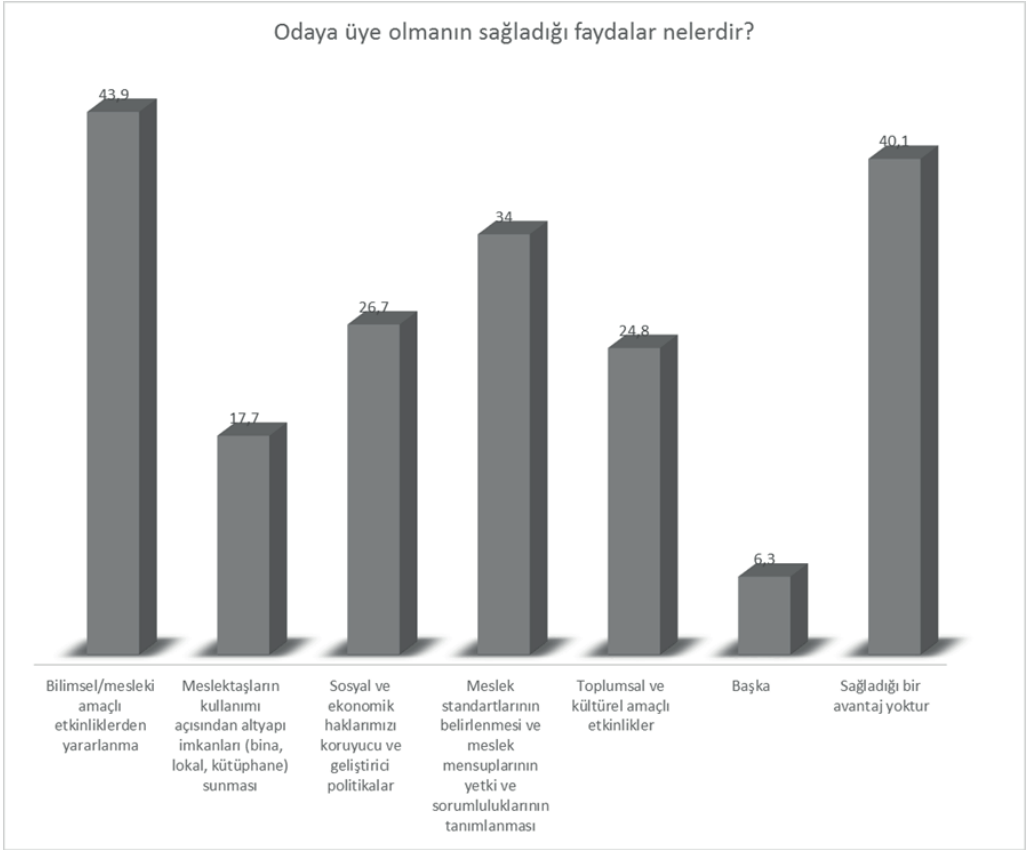
1. ODA VE ÖRGÜTLENME

Çalışmanın bu bölümünde mühendislerin odaya üye olmalarının belirleyici nedenleri, odaya üye olmalarının sağladığı faydalar ve odanın öncelikli ilgili alanına dair tercihleri değerlendirilmiştir.

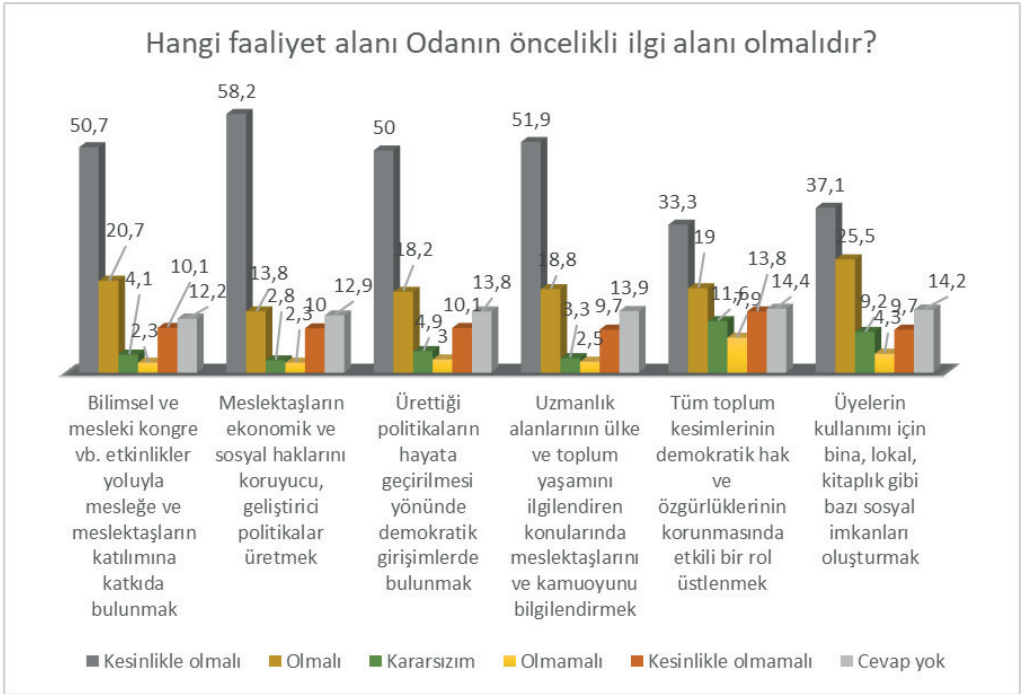
Grafik 3.1. Mühendislerin Odaya Üye Olmalarının Belirleyici Nedenleri

Mühendisler, odaya öncelikle yasal zorunluluk nedeniyle üye olmaktadır (yüzde 30,2). Bunun ardından meslekteki gelişmeleri izleme düşüncesi (yüzde 15,9), odanın yetki belgesi verdiği bir alanda çalışma ve ülke gündemine oda aracılığıyla dahil olma düşüncesi (yüzde 10,4) nedenleriyle odaya üye olduğunu belirtenlerin oranı da diğer seçeneklerden yüksektir (Grafik 3.1). Mühendislerin yüzde 7,4'ü odaya iş bulma rolü biçmektedir. Bunun yanında mühendislerin en çok katıldıkları oda faaliyetinin mesleki eğitim programları olduğu söylenebilir (yüzde 60,7). Bilimsel amaçlı toplantılar (yüzde 33,6) ile genel kurul vb. oranların toplantıları (yüzde 33,5) mühendislerin yüksek düzeyde katılım gösterdikleri oda faaliyetleri içerisinde sıralanabilir.

Grafik 3.2. Mühendislerin Odaya Üye Olmalarının Sağladığı Faydalar

Mühendislerin yüzde 43,9'u odaya üye olmanın bilimsel/mesleki amaçlı etkinliklerden yararlanma bakımından faydalı olduğu düşüncesindedir (Grafik 3.2). Yüzde 34'lük bir kesim meslek standartlarının belirlenmesi ve meslek mensuplarının yetki ve sorumluluklarının tanımlanması konusunda odaya üye olmanın faydalı olduğunu belirtmiştir. Sosyal ve ekonomik hakları koruyucu ve geliştirici politikalar (yüzde 26,7) ve toplumsal ve kültürel amaçlı etkinlikler (yüzde 24,8) de üyelerin faydalı bulunduğu seçenekler içerisinde öne çıkanları oluşturmaktadır. Mühendisler içerisinde yüzde 40,1'lik bir kesim ise odaya üye olmanın sağladığı bir avantaj olmadığı iddiasındadır.

Grafik 3.3. Mühendislerin Odanın Öncelikli İlgi Alanı Tercihleri

Araştırma kapsamında mühendislerin odanın öncelikli faaliyet alanına ilişkin tercihleri de sorgulanmıştır. Grafik 3.3'teki sonuçlara göre mühendislerin üye oldukları odadan en yüksek oranda bekledikleri şey meslektaşların ekonomik ve sosyal haklarını geliştirici politikalar üretmesidir (yüzde 58,2). Bu bağlamda mühendisler, odalarına bir sendika rolü biçmektedir. Bunun yanında uzmanlık alanlarının ülke ve toplum yaşamını ilgilendiren konularında meslektaşların ve kamuoyunun bilgilendirilmesi, bilimsel ve mesleki kongre vb. etkinlikler yoluyla mesleğe ve meslektaşların katılıma katkıda bulunulması ve ürettiği politikaların hayata geçirilmesi yönünde demokratik girişimlerde bulunulması konularına da mühendisler oldukça yüksek oranlarla dikkat çekmişlerdir. Buna karşılık üyelerin kullanımı bazı sosyal imkanların oluşturulması ve tüm toplum kesimlerinin demokratik hak ve özgürlüklerinin korunmasında etkili bir rol üstlenilmesi konusunda mühendislerin vurgusu görece düşüktür.

Mühendislerin eylemlilik eğilimleri düşüktür. Yalnızca yüzde 9,1 oranında mühendis işyerinde bir eyleme katılmıştır. Eylemlilik oranı çok düşük olmakla birlikte mühendislerin bağlı oldukları odaya göre işyerindeki eylemlere katılma durumları incelendiğinde Meteoroloji Mühendisleri Odası (yüzde 37,5), Orman Mühendisleri Odası (yüzde 27,1) ve Petrol Mühendisleri Odası (yüzde 23,5) seçenekleri öne çıkmaktadır. Eylemlilik oranının en düşük olduğu mühendisler ise Gıda Mühendisleri Odası (yüzde 2,2) ile Şehir Plancıları Odası'na (yüzde 3,8) bağlıdır (Ek Tablo 66). İşyerinde katılım gösterilen eylemler içerisinde öne çıkan seçenek yüzde 63 ile yürüyüştür.

Mühendislerin yüzde 64,3'ünün çalıştıkları işyerinde sendika yoktur. Yüzde 3,6 oranında mühendis bu konuyla ilgili bilgi sahibi değildir. Yüzde 8,5'lik bir mühendis grubu işyerinde sendika olduğu halde bu kurumla ilgilenmemektedir. Yalnızca yüzde 5 oranında mühendis sendika üyesidir.

Grafik 3.4. Türkiye'de Son 5 Yıl İçerisinde En Çok Kötüye Giden Sorunlar

Mühendislere göre Türkiye'nin en temel iki sorunu hukukun siyasallaşması (yüzde 51,9) ve işsizliktir (yüzde 51,2) (Grafik 3.4). Bunun ardından aşırı güçlü ve dengelenmemiş bir iktidarın varlığı ile siyasi yozlaşma ve kadrolaşma konularına yapılan vurgular da dikkat çekicidir. Sınıflandırılan sorunlar içerisinde mühendislerin dikkat çektikleri diğer konular ise iç savaş ve bölgesel savaş tehdidi, terör ve şiddet olayları ile bölünme tehdidi, emeğe karşı tutum, kadına şiddet ve laikliğe yönelik tehditlerdir.

2. TÜRKİYE'NİN KRİZİ

Türkiye'nin krizi konusunda mühendislerin ekonomik krizin gerekçelerine konusundaki düşüncelerine, ekonominin gidişatına dair öngörülerine ve ekonomik krizden çıkış yollarına dair tercih ve beklentilerine yer verilmiştir.

Grafik 3.5. Mühendislere Göre Ekonomik Krizin Nedenleri

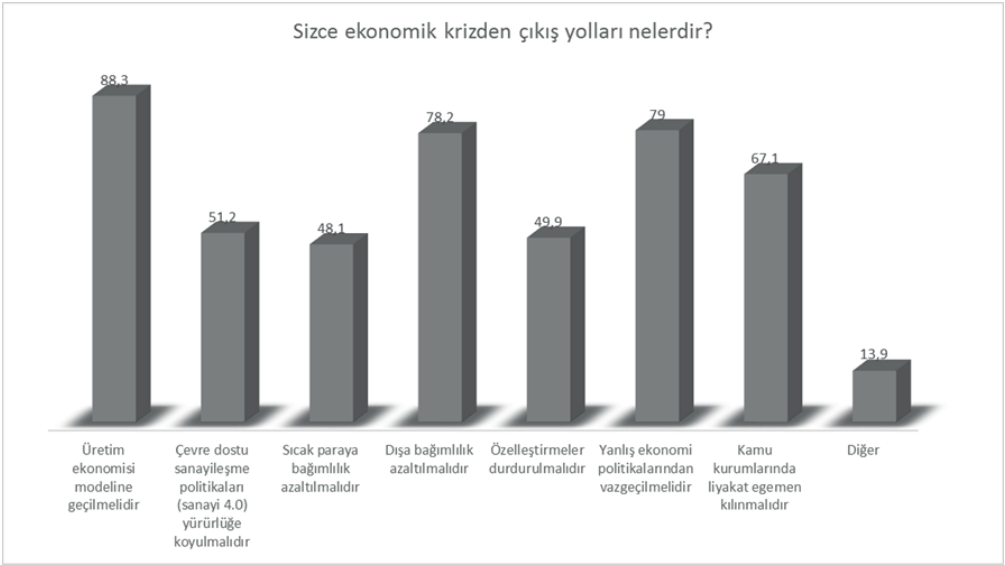
Mühendislerin yüzde 82'sine göre ekonomik krizin temel gerekçesi hükümetin yanlış politikalarıdır (Grafik 3.5). Bunun ardından en çok dikkat çekilen kriz gerekçesi dışa bağımlılıktır (yüzde 79,4). Mühendisler, sıralanan iki seçeneğe göre daha düşük oranlarla sanayisizleşmeyi, kamuda liyakatten vazgeçilmesini ve hukukun üstünlüğü ilkesine yargı kararlarını da ekonomik

krizle ilişkilendirmektedirler. Konuyla ilgili olarak planlı kalkınma modelinin terk edilmesi ile özelleştirme konularına yapılan vurgu daha düşüktür. Ayrıca mühendislerin yüzde 76,5'i resmi kurumların ekonomik gidişatla ilgili verilerinin güvenilir olmadığı düşüncesindedir.

Grafik 3.6. Mühendislerin Türkiye Ekonomisinin Geleceğine Dair Öngörülleri

Mühendislerin yüzde 54,3'üne göre Türkiye ekonomisi gelecekte küçülecektir. Ekonominin durağanlaşacağını düşünen mühendislerin oranı yüzde 22,5 iken yüzde 10,4'lik bir kesim ise durağanlıktan büyümeye geçileceği iddiasındadır (Grafik 3.6).

Grafik 3.7. Mühendislere Göre Ekonomik Krizden Çıkış Yolları

Mühendislerin ekonomik krizden çıkış için oldukça yüksek oranlarla dikkat çektikleri ilk üç seçenek üretim ekonomisi modeline geçilmesi (yüzde 88,3), yanlış ekonomi politikalarından vazgeçilmesi (yüzde 79), dışa bağımlılığın azaltılmasıdır (yüzde 78,2). Mühendisler, ikinci olarak ekonomik krizden çıkış konusunda kamu kurumlarında liyakatin egemen kılınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır (yüzde 67,1). Çevre dostu sanayileşme politikalarının uygulanması, özelleştirmelerin durdurulması ve sıcak paraya bağımlılığın azaltılması yanıtları ile ilgili kaydedilen oranlar görece daha düşüktür (Grafik 3.7).

SONUÇ

TMMOB Üye Profili Araştırması: Krizin Gölgesinde Mühendisler adlı raporda Türkiye’de mühendislerin demografik özellikleri, kriz koşullarında fabrikada ve kamuda çalışma deneyimleri, yine kriz koşullarında iş dışı yaşamda karşılaşılan sorunlar konusunda çarpıcı sonuçlara ulaşıldı. Kriz koşullarında oda ve örgütlenmeye dair beklentiler ile krizin geneline ilişkin de önemli değerlendirmelere erişildi.

Demografik Manzara:

Cinsiyete Dayalı Farklılaşma ve Bölgesel Dağılım

Türkiye’de her 10 mühendisten 8’i erkektir. Kadın mühendisler erkeklere göre daha gençtir. Erkek mühendislerin büyük bir çoğunluğu, kadın mühendislerin ise yarısından daha azı evlidir. Mühendis aileleri genellikle 3-4 kişilik çekirdek aile görünümündedir. Mühendis emeği İstanbul, Ankara ve İzmir’de yoğunlaşmıştır. Mühendislerin yarıya yakını bu kentlerde ikamet etmektedir. Mühendis emeği bakımından bir inceleme yapıldığında ise yüksek oranda göç veren bölgelerin varlığı dikkati çekmektedir. Doğu Anadolu, Karadeniz, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleri dış göç eğiliminin yoğun şekilde gözlemlendiği merkezlerdir.

Kriz Koşullarında İş, İstihdam, İşsizlik:

Meslek Dışı İşlerde Çalışma, Kurumsallaşmamış İşyerleri

Mühendisler, öncelikle mesleğe duydukları ilgi nedeniyle bu işi yapmaktadırlar. Buna karşılık mühendisler arasında meslek alanı dışında çalışma eğilimi de oldukça belirgindir. Neredeyse her dört mühendisten biri 5 yıl veya daha uzun sürelerle meslek dışında çalışmıştır.

Mühendislere göre artan mühendis işsizliği dört gerekçeyle ilişkilidir. Bunlar, mühendislik fakültelerinin sayısının artması, yeni yatırımların azalması, istihdam politikaları ve üniversitelerin aynı kalitede eğitim vermemesidir. Ayrıca mühendislerin yüzde 30’undan fazlası çalışma yaşamının bir döneminde uzun süreli işsizlik yaşamıştır.

Mühendislerin işe ve istihdama ulaşmasında ise kurumsal olmayan ilişkiler, deneyimler ve pratikler belirleyicidir. İş bulmanın ağırlıkla aile, eş-dost

ilişkileri ile gerçekleşmesi bu durumun önemli göstergesidir. Benzer şekilde mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmalarda çalışan kişi sayısı ile mühendis sayısı da kurumsallıktan uzak görüntüyü desteklemektedir. Kurumsal işyerlerinde çalışma sürelerinden başlayarak yasal sınırların içerisinde kalma eğilimi söz konusuysen kurumsal olmayanlarda kuralsızlaştırmanın çalışma sürelerinden başlayarak farklı boyutlarda deneyimlenmektedir.

Her 10 mühendisten 1'i yasalara aykırı şekilde 55 saatten fazla haftalık çalışma süresine sahiptir. Haftalık çalışma sürelerinde yasaların dışına çıkılmasına yönelik eğilim bölgelere göre farklılaşmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nde, İç Anadolu Bölgesi'nde, Ege Bölgesi'nde ve Marmara Bölgesi'nde haftalık 55 saatin üzerinde çalışanların oranı genel ortalamanın üzerindedir. Fazla çalışmaya yaygın şekilde rastlanmasına rağmen bu çalışmanın fazla mesai ücreti ya da prim benzeri bir karşılığı yoktur.

Mühendisler arasında dikey hareketlilik eğilimi oldukça düşüktür. Mühendislerin yüzde 60'ından fazlası emek piyasasına ücretli olarak girmiştir ve aynı statüye çalışmayı sürdürmektedir. Zaman baskısı ve aşırı iş yükü, mühendislerin çalışma yaşamında karşılaştıkları temel işçi sağlığı ve iş güvenliği problemi.

Mühendisler, genel itibarıyla yaptıkları işi mühendislikle ilişkili olarak görmektedirler. Alt yaş gruplarındaki mühendisler içerisinde yaptıkları işi mühendis olmayan birinin de yapabileceği düşüncesi yaygınken üst yaş gruplarında durum bunun tam tersidir.

Araştırma kapsamında ayrıca mühendislerin çalıştıkları ya da sahibi/ortağı oldukları firmaların sermaye temelli bir değerlendirmesi yapılmış ve dış pazar için üretim oranı yüzde 35'ler düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak firmalarda teknolojinin genel olarak orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu firmalarda robot ve yapay zeka kullanımı yok denecek kadar azdır. Her dört firmadan birinde AR-GE birimi bulunurken bu birimlerde çalışan mühendis sayısı ise çok azdır. Öte yandan düşük oranda da olsa teknoloji yatırımlarının varlığından söz edilebilmektedir.

Kriz Koşullarında Fabrikada ve Kamuda Mühendis Olmak: Derinleşen Güvencesizlik, Derinleşen İşsizlik Endişesi

Mühendislerin yarısından fazlasının işyerlerinde ekonomik kriz nedeniyle küçülmeye gidilmiştir. Benzer bir durum ücretlerde yaşanan düşüş eğilimi için de söz konusudur. Bunun yanında yaklaşık yüzde 40 oranında mühendis de işyerlerinde ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaya gidildiğini belirtmişlerdir.

Ekonomik kriz nedeniyle alınan iki temel küçülme tedbiri işten çıkarma veya yemek olanaklarının kısıtlanmasıdır. Bu bağlamda mühendisler çalışma hakkının ortadan kalkması ya da çalışmaya bağlı temel haklardan birinin engellenmesi riskiyle karşı karşıyadır. Kurumsallaşma arttıkça küçülme eğilimi azalmaktadır. Alt gelir gruplarındaki mühendislerin çalıştıkları işyerlerinde küçülme eğilimi çok daha güçlüdür. Ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarmaya gidilmesi durumu bazı bölgelerde ortalamaya göre oldukça yüksektir. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki mühendislerin yarısından fazlasının ekonomik kriz nedeniyle çalıştıkları işyerinde işten çıkarmaya gidildiğini dile getirmektedir.

İşten çıkarma, kurumsal olmayan ve düşük ücretlerin geçerli olduğu işyerlerinde genel ortalamanın oldukça üzerinde seyretmektedir. Aynı durum ücretlerde düşüş için de geçerlidir. Genel itibariyle ekonomik kriz nedeniyle sermaye yapısında değişme eğilimi düşüktür.

Kamuda çalışan mühendislerin görevde yükselme beklentisi yoktur. Mühendisler, görevde yükselme sisteminin liyakate dayalı olmadığını ve bu sisteme siyasi müdahale olduğunu düşünmektedir. Çalışma süreleri bakımından kamuda kuralsızlaştırma pratiği genç mühendisler için daha yaygındır. Genç mühendisler daha üst yaş grubundaki mühendislere göre liyakat konusunda daha düşük oranda olumsuz görüşlere sahiptir. Siyasi müdahale konusuna ise üst yaş gruplarındaki mühendisler daha çok dikkat çekmektedir.

Kriz Koşullarında İş Dışı Yaşam:

Borçlanma, Tatilden ve Sosyal Faaliyetlerden Vazgeçme, Gelecek Kaygısı

Mühendislerin yarısından fazlasının aylık düzenli iş geliri 5 bin TL'nin altındadır. Mühendislerin ücret dışı gelirleri konusunda kaydedilen oran oldukça düşüktür. Erkek mühendisler kadınlara göre daha yüksek aylık düzenli iş gelirine sahiptir. Beklendik şekilde yaş grupları ilerledikçe mühendislerin aylık düzenli iş gelirleri artmaktadır.

Mühendislerin aylık düzenli iş gelirleri bölgelere göre belirgin şekilde farklılaşmaktadır. Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Marmara Bölgesi mühendislerin aylık düzenli iş gelirlerinin en düşük olduğu merkezlerdir. En yüksek gelirler ise sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir için kaydedilmiştir.

Mühendislerin yüzde 60'ından fazlası tasarruf yapamamaktadır. Gündelik yaşamın devamı için borçlanmak durumunda kalan mühendislerin oranı yüzde 70'ler düzeyindedir. Mühendislerin yarısından fazlası kredi borçlusudur. Ayrıca mühendislerin dörtte biri kredi kartı borcu bakımından sorunlu durumdadır. Bu koşullar altında her 4 mühendisten 3'ü borç ödemelerinde zorlanmaktadır.

Mühendislerin yarısından fazlası ekonomik kriz nedeniyle sosyal faaliyetlerden vazgeçmiştir. Öncelikle vazgeçilen sosyal faaliyetler tatil ve kültür-sanat etkinlikleridir. Kadın mühendislerin sosyal faaliyetlerden vazgeçme oranı erkeklerden daha yüksektir. Alt gelir grubundakiler, tatilden daha çok kültür-sanat etkinliklerinden vazgeçmektedir. Bu durum, alt gelir grubundakilerin zaten tatil yapamıyor olmalarıyla birlikte düşünülebilir.

Her 10 mühendisten 2'si ekonomik kriz nedeniyle borç yapılandırmasına gitmiştir. Yapılandırılan öncelikli borç ihtiyaç kredisidir. Ayrıca mühendislerin yüzde 13,6'sı ekonomik kriz nedeniyle işini kaybetmiştir. Alt gelir grubundaki mühendisler arasında ekonomik kriz nedeniyle işini kaybedenlerin oranı diğer gelir gruplarına göre oldukça yüksektir. Aynı durum işle ilgili duyulan gelecek kaygısı için de geçerlidir. En üst gelir grubundaki mühen-

disler, işiyle ilgili gelecek kaygısı duymayanların yarısından fazla olduğu tek örneği oluşturmaktadır. Bölgeler bakımından Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgeleri ekonomik kriz nedeniyle işini kaybedenlerin oranının daha yüksek olduğu merkezlerdir.

Mühendislerin dörtte üçünden fazlası ekonomik kriz nedeniyle işini kaybetme korkusu duyarken her 10 mühendisten 6'sı da ekonomik kriz nedeniyle gelecek kaygısı yaşamaktadır. İşten çıkarma ile paralel olarak Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgelerinde ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu daha yüksektir. Küçük ölçekli işletmelerde de ekonomik kriz nedeniyle işini kaybetme korkusu genel ortalamanın üzerindedir. Ayrıca bekar mühendisler, evlilere göre daha fazla gelecek kaygısı duymaktadır.

Tüm bu olumsuz koşullara rağmen her 10 mühendisten 6'sı bugün seçme şansı olsa yine aynı mesleği tercih edeceğini dile getirmiştir.

Oda ve Örgütlenme:

Beklentiler ve Gerçekler

Mühendisler, odaya öncelikle yasal zorunluluk nedeniyle üye olmaktadır. Odalar tarafından düzenlenen mesleki eğitim programlarına katılım yüzde 60'ın üzerindedir. Mühendislerin yaklaşık yüzde 45'i odayı bilimsel/mesleki amaçlı etkinliklerden yararlanma bakımından faydalı görmektedir. Mühendisler, dört konuda bağlı oldukları odaya öncelikli bir rol biçmektedir. Bunlar; meslektaşların ekonomik ve sosyal haklarını geliştirici politikaların üretilmesi, uzmanlık alanlarının ülke ve toplum yaşamını ilgilendiren konularında meslektaşların ve kamuoyunun bilgilendirilmesi, bilimsel ve mesleki kongre vb. etkinlikler yoluyla mesleğe ve meslektaşların katılımına katkıda bulunulması ve ürettiği politikaların hayata geçirilmesi yönünde demokratik girişimler yapılması biçiminde sıralanmaktadır.

Mühendisler, odaya öncelikli olarak meslektaşların ekonomik ve sosyal haklarını geliştirici politikaların üretilmesi rolünü biçerken esasen odayı bir sendika olarak düşünmektedir. Buna karşılık mühendisler arasında sendika-

laşma oranı yalnızca yüzde 5 düzeyindedir. Mühendisler arasında eylemlilik oranı da oldukça düşüktür. Her 10 mühendisten yalnızca 1'i bugüne dek işyerinde eyleme katılmıştır. Mühendislerin yaklaşık yüzde 65'inin işyerinde sendika yoktur. Bu anlamda sınıf esasına dayalı örgütsüzlük tabana yayılmıştır.

Mühendislere göre Türkiye'nin üç temel sorunu hukukun siyasallaşması, işsizlik ve aşırı güçlü, dengelenmemiş bir iktidarın varlığı olarak belirginleşmektedir.

Türkiye'nin Krizi:

Yanlış Politikalar ve Dışa Bağımlılık

Mühendisler, Türkiye ekonomisinin gelecekte ağırlıkla küçüleceğini veya durağanlaşacağını düşünmektedir. Mühendislere göre ekonomik krizin iki temel gerekçesi ise hükümetin yanlış politikaları ve dışa bağımlılıktır. İkincil düzeyde sanayisizleşme, kamuda liyakatten vazgeçilmesi ve hukukun üstünlüğüne aykırı yargı kararları öne çıkarken son düzeyde ise planlı kalkınma modelinin terk edilmesi ve özelleştirmeler konumlanmaktadır.

Mühendislere göre krizden öncelikli çıkış yolu üretim ekonomisi modeline geçilmesi, yanlış ekonomi politikalarından vazgeçilmesi ve dışa bağımlılığın azaltılmasıdır. Kamu kurumlarında liyakatin sağlanmasına ikincil düzeyde dikkat çekilmektedir. Çevre dostu sanayileşme politikalarına geçilmesi, özelleştirmelerin durdurulması ve sıcak paraya bağımlılığın azaltılması görece daha düşük oranda vurgulanan çözüm önerileridir. Sıralanan bu iki sonuç mühendislerin krize dair teşhisleri ile tedavi önerileri arasında bir uyum olduğunu açıkça göstermektedir.

EK 1: ANKET FORMU

TMMOB ÜYE PROFİLİ ARAŞTIRMASI: KRİZ VE MÜHENDİSLER

Değerli TMMOB Üyesi

Bu anket formu, 2019 yılının Aralık ayında TMMOB tarafından gerçekleştirilecek Sanayi Kongresinde sunulacak “TMMOB Üye Profili Araştırması” konulu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde gerçekleştirilen araştırmaya katılım göstermeniz ve anket sorularını eksiksiz yanıtlamanız çalışmamız açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

A. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER İLE İLGİLİ SORULAR

A1. Cinsiyetiniz

() Erkek () Kadın

A2. Doğum yeriniz (Lütfen il olarak belirtiniz)

A3. İkamet ettiğiniz yer (Lütfen il olarak belirtiniz)

A4. Medeni durumunuz

() Evli () Bekar

A5. Çocuğunuz var mı?

() Evet, var () Hayır, yok

A6. Kaç çocuğunuz var? (Bu soru yalnızca A5 numaralı soruya “Evet, var” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

() Bir () İki () Üç () Dört ve daha fazla

A7. Eğitim durumunuz

() Lisans () Yüksek lisans () Doktora

A8. Hangi Üniversiteden mezunsunuz? (Lütfen yalnızca lisans programından mezun olduğunuz Üniversitenin adını belirtiniz-Örneğin ODTÜ, İTÜ, İstanbul Üniversitesi vb.)

A9. Mühendislik mesleğini seçmenizdeki etkili olan en önemli faktörleri işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- () Üniversite sınavı () İş bulma ve maddi olanaklar
 () Kendi işimi kurma olanağı () Toplumdaki saygınlık
 () Mesleğe duyduğum ilgi () Ailenin yönlendirmesi
 () Kariyer imkânı () Başka

B. ÇALIŞMA YAŞAMI: DENEYİM, ÜRETİM VE DENETİM İLE İLGİLİ SORULAR

B1. Mezuniyetten bugüne kadar meslek alanında çalışarak geçirdiğiniz süre kaç yıldır?

B2. Mezuniyetten bugüne kadar meslek alanını dışında çalışarak geçirdiğiniz süre kaç yıldır?

B3. Mezuniyetten bugüne kadar işsiz olarak geçirdiğiniz süre geçirdiğiniz süre kaç yıldır?

B4. Bugüne kadar kaç kez iş değiştirdiniz?

B5. İşsiz kaldınız mı?

- () Evet, kaldım () Hayır, kalmadım

B6. İşsiz kaldıysanız, hangi nedenle işsiz kaldınız? (Bu soru yalnızca B5 numaralı soruya “Evet, kaldım” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

- () Geçici bir işti, bitti () İşten çıkarıldım () İşyeri kapandı
 () Ücret düzeyi düşüktü, ayrıldım () Çalışma koşulları ağırdı

B7. En uzun süreli işsizliğiniz ne kadar sürdü?

- () 6 aydan az () 6 ay-1 yıl arası () 1-2 yıl arası
 () 2-3 yıl arası () 3 yıldan çok

B8. Şu anda çalıştığınız işinizi nasıl buldunuz?

- () Basın, sosyal medya ve internet yoluyla () Şirketten teklif geldi
 () Akrabalarım ve hemşerilerim aracılığıyla () Arkadaşlarım aracılığıyla

- () Oda aracılığıyla () İŞKUR aracılığıyla
 () Özel istihdam büroları aracılığıyla () Babamın çalıştığı işyeri idi

B9. Mevcut firmada çalışma konumunuz nedir?

- () Ücret () Ortak/Sahip () Kiralık çalışan

B10. İşteki statünüz hiç değişti mi?

- () Ücretli olarak başladım, öyle devam ediyorum
 () Daha önce işveren konumunda çalıştım, şimdi başkasının yanında ücretliyim
 () Kendi ya da ortağı olduğum bir işyerinde ücretli olarak çalışıyorum
 () Kendi işimde işverenim, hep öyleydim
 () Daha önce ücretliydim, şimdi işverenim

B11. Mevcut işiniz dışında ek iş yapıyor musunuz?

- () Hayır, yapmıyorum () Geçimimi sağlamak için yapıyorum
 () Daha fazla kazanmak için yapıyorum

B12. Hangi istihdam biçimi altında çalışıyorsunuz?

- () Kadrolu () Sözleşmeli () Evde çalışma
 () Proje bazlı () Yarı zamanlı

B13. Sosyal güvenlik kurumuna bağlı mısınız?

- () SSK () Bağ-Kur () Emekli Sandığı
 () Hayır

B14. Günlük ortalama çalışma süreniz ne kadar?

B15. Haftalık ortalama çalışma süreniz ne kadar?

Lütfen dikkat

B16, B17, B18 numaralı sorular yalnızca ücretli konumunda çalışan mühendisler tarafından yanıtlanacaktır. Firma sahibi ya da yönetici konumunda bulunan mühendislerin bu soruları yanıtızsız bırakmaları rica edilir.

B16. İşyerinizde ek çalışma saatleriyle ilgili aşağıdaki uygulamalardan hangisi mevcuttur? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- İş yetiştirme amaçlı ek çalışma Gece vardiyası
 Hafta sonu çalışma Tatilden çağırma
 Eve iş götürme Hiçbiri

B17. Fazla mesai ücreti alıyor musunuz?

- Evet Hayır Bazen Sıklıkla

B18. Prim alıyor musunuz?

- Evet, alıyorum Hayır, almıyorum

B19. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?

B20. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın yöneticisinin cinsiyeti nedir?

- Kadın Erkek

B21. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın yöneticisinin eğitim durumu nedir?

- İlköğretim Lise Önlisans
 Lisans Yüksek Lisans Doktora

B22. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç mühendis çalışıyor?

B23. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın AR-GE birimi var mı?

- Evet, var Hayır, yok

B24. Çalıştığınız ya da sahibi olduğunuz firmanın AR-GE biriminde kaç mühendis çalışıyor? (Bu soru yalnızca B23 numaralı soruya “Evet, var” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

B25. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın sermaye yapısı nedir?

() %100 yerli () %100 yabancı () Yabancı ortaklı

B26. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın geçmişi için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- () Küçük ölçekli iken küresel ilişkilerle büyüyen bir firma
 () Kamu kurumu ya da ortaklığı ile kurulmuş bir firma
 () Uluslararası firma ile yerli firmanın ortaklığı ile kurulmuş bir firma
 () Büyük bir firmanın üretiminin bir kısmının fason üretimi için kurulmuş bir firma
 () Yoğun sermaye yatırımı ile kurulmuş bir firma
 () Firma için taşeron firma
 () Başka

B27. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın teknoloji yoğunluğu nasıl?

- () Yüksek teknoloji () Orta-yüksek teknoloji
 () Orta-düşük teknoloji () Düşük teknoloji

B28. Çalıştığınız ya da sahibi ortağı olduğunuz firma yakın dönemde teknoloji yatırımında bulundu mu?

- () Evet, bulundu () Hayır, bulunmadı () Bilgim yok

B29. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın yakın zamanda kullandığı teknolojide bir değişim olduysa, bu değişimin nedenini nerede görüyorsunuz?

- () Müşteri tercihlerinde değişim () Devletin teşviki
 () Rakip firmaların yeni teknolojileri kullanımı () Ulusal rekabet
 () Uluslararası rekabet

B30. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada robot kullanımı ne düzeydedir?

- () Çok yüksek () Yüksek () Düşük () Çok düşük () Hiç

B31. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada yapay zekâ kullanımını ne düzeydedir?

Çok yüksek Yüksek Düşük Çok düşük Hiç

B32. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada dijital teknoloji kullanım sıklığınız nedir?

Çok yüksek Yüksek Düşük Çok düşük Hiç

B33. Son zamanlarda ileri teknoloji kullanımına yönelik eğitim aldınız mı?

Evet, aldı Hayır, almadım Planlanmış bir eğitimim var

B34. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firma üretimi kimin için yapıyor?

Başka bir firma için Doğrudan tüketici/perakendeci firma için

B35. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firma dış pazar için üretim yapıyor mu?

Evet, yapıyor Hayır, yapmıyor

B36. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın üretiminin ne kadarı dış pazar içindir? (Bu soru yalnızca B35 numaralı soruya “Evet, yapıyor” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

%1-%25 %26-%50 %51-%75 %76-%99 %100

B37. Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmanın üretime bağlı niteliği nedir?

Özel patentli ürün üretiliyor

Başka bir firmanın lisanslı üreticiliği yapılıyor

Herhangi bir lisans ya da patent yok

Hem patentli ürün üretiliyor hem de başka bir firmanın lisanslı üreticiliği yapılıyor

B38. İşyerinizde bir iş tanımınız var mı?

Evet, var Hayır, yok Var ama başka görevler de veriliyor

B39. İşyerinde mesleki eğitim alıyor musunuz?

() Evet, sıklıkla () Evet, nadiren () Hayır

B40. Üniversitede öğrendiğiniz bilgiler yaptığınız iş açısından yeterli mi?

() Yeterli değil () Yeterli () İdare eder

B41. Yaptığınız iş mühendislikle ne kadar ilişkili?

() Çok ilişkili () İlişkili () İlişkili değil () Hiç ilişkili değil

B42. Yaptığınız işi mühendis olmayan biri de yapabilir mi?

() Evet, yapabilir () Hayır, yapamaz

B43. İşe dair karar-tasarım süreçlerinde ne kadar etkilisiniz?

() Hiç etkili değilim () Biraz etkiliyim

() Etkiliyim () Çok etkiliyim

B44. Takım çalışması içinde yer alıyor musunuz?

() Evet, yer alıyorum () Hayır, yer almıyorum

B45. Takım çalışması içerisinde yer alıyorsanız bu hangi şekilde gerçekleşiyor? (Bu soru yalnızca B44 numaralı soruya “Evet, yer alıyorum” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır. Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Üretimin gerekliliği olarak () Projenin gerekliliği olarak

() Toplam kalite yönetiminin gerekliliği olarak

B46. Çalışma hayatınızda fiziksel ya da ruhsal sağlığı etkileyen faktörlere maruz kalıyor musunuz?

() Evet, kalıyorum () Hayır, kalmıyorum

B47. Çalışma hayatınızda ne tür fiziksel ya da ruhsal sağlığı etkileyen faktörlere maruz kalıyorsunuz? (Bu soru yalnızca B46 numaralı soruya “Evet, kalıyorum” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır. Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Ruhsal sağlığı rahatsız ve tehdit edici davranış

() Ruhsal sağlığı etkileyen şiddet ve şiddet eğilimi

() Ruhsal sağlığı etkileyen zaman baskısı ve aşırı iş yükü

() Fiziksel sağlığı etkileyen kimyasal madde, zararlı gaz

() Fiziksel sağlığı etkileyen iş kazası riski

() Antidepresan sınıfından ilaç kullanımı

B48. İşyerinizde işyeri hekimi bulunuyor mu?

() Evet () Hayır () Bazen () Sıklıkla () Bilmiyorum

B49. Hangi sektörde çalışıyorsunuz?

() Kamu () Özel () Kamu emeklisi () Özel sektör emeklisi

B50. Kamu sektöründe çalışma koşulları ve liyakat sistemine ilişkin aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi belirtiniz. Dikkat! Bu soru yalnızca B49 numaralı soruya “Kamu” yanıtını verenler tarafından cevaplanmalıdır.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Sıklıkla
Görevde yükselme beklentiniz var mı?			
Görevde yükselme sisteminin liyakate dayalı olduğunu düşünüyor musunuz?			
Amirinizin bulunduğu pozisyonda olmayı hak ettiğini düşünüyor musunuz?			
Görevde yükselme konusunda siyasi müdahale olduğunu düşünüyor musunuz?			
Amirlerinizin sizden mevzuata aykırı iş yapılmasını istedikleri oluyor mu?			
Yasal çalışma süresinin dışında çalışmanızı gerektiren durumlarla karşılaşıyor musunuz?			
Ödül/ceza sisteminin adaletli uygulandığını düşünüyor musunuz?			

C. EKONOMİK YAŞAM: GEÇİM, BORÇ VE KRİZLE İLGİLİ SORULAR

C1. Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)

() 1000 TL ve altı () 1001-2000 TL arası

() 2001-3000 TL arası () 3001-4000 TL arası

() 4001-5000 TL arası () 5001-7500 TL arası

() 7501-10000 TL arası () 10001 TL ve üzeri

C2. Aylık düzenli hane gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)

- 2000 TL ve altı 2001-4000 TL arası
 4001-6000 TL arası 6001-8000 TL arası
 8001-10000 TL arası 10001-15000 TL arası
 15001 TL ve üzeri

C3. Aylık gelir kaynaklarınız nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- Ücret Kira Ek iş Emekli maaşı Başka

C4. Yaşadığınız konut tipi nasıl?

- Apartman dairesi TOKİ'de apartman dairesi
 Müstakil konut Rezidans Diğer

C5. Oturduğunuz ev kime ait?

- Kira Lojman/kira desteği Kendi evim
 Ailemin evi Diğer

C6. İşe hangi araçla gidip geliyorsunuz?

- Yaya olarak Minibüsle/otobüsle Servisle
 Özel arabayla Tren veya metroyla
 Şirketin sağladığı özel araçla Diğer

C7. Tasarruf yapabiliyor musunuz?

- Evet, yapabiliyorum Hayır, yapamıyorum

C8. Tasarruf yapabiliyorsanız paranızı hangi alana yönlendiriyorsunuz?

(Bu soru yalnızca C7 numaralı soruya "Evet, yapabiliyorum" yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır. Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- Döviz Altın Borsa Banka/katılım mevduatı
 Emlak Başka

C9. Sizin ya da eşinizin gayrimenkulu var mı?

Evet, var Hayır, yok

C10. Gündelik yaşamın devamı için borçlanmak durumunda kalıyor musunuz?

Evet Hayır Bazen

C11. Eğer borçlanmak zorunda kalıyorsanız nereden borç alıyorsunuz?

Banka Aile içi Eş-dost Başka

C12. Kredi kullanıcısı mısınız?

Evet Hayır

C13. Kredi kullanıcısı iseniz ne tür kredi borcunuz var? (Bu soru yalnızca C12 numaralı soruya “Evet” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır. Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Aylık kullanım dışında kredi kartı borcu

Konut kredisi borcu

Araba kredisi borcu

İhtiyaç kredisi borcu

Diğer

C14. Kredi kartı kullanıyor musunuz?

Evet, kullanıyorum Hayır, kullanmıyorum

C15. Kredi kartı bakiyesini düzenli olarak ödeyebiliyor musunuz? (Bu soru yalnızca C14 numaralı soruya “Evet, kullanıyorum” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

Son ödeme tarihine kadar öderim

Son ödeme tarihini kaçıyorum

Asgari tutarı ödeyebiliyorum

Borcumu ödeyemediğim için kullanamadığım kartlar var

Kredi kartı borcunda mahkemelik durumdayım

C16. Borç ödemeleri sizi zorluyor mu?

Çok zorluyor Zorluyor Zorlamıyor Biraz zorluyor

C17. Yaşam düzeyiniz son beş yıl içerisinde nasıl gelişti?

İyiyeye gitti Kötüye gitti Aynı kaldı

C18. Ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta olduğunuz ve vazgeçmek zorunda kaldığınız sosyal faaliyetiniz oldu mu?

Evet Hayır

C18.1. Evet ise hangi sosyal faaliyetlerden vazgeçtiğinizi belirtiniz.

C19. Ekonomik kriz nedeniyle borç yapılandırmasına gittiniz mi?

Evet Hayır

C19.1. Evet ise ne tür borç yapılandırmasına gittiniz?

C20. Ekonomik kriz nedeniyle ailenizden iş kaybı yaşayan oldu mu?

Evet Hayır

C20.1. Evet ise işinizi kaybeden yakınınız kimlerdir?

C21. Türkiye ekonomisinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Küçülecek Durağanlaşacak

Durağanlıktan büyümeye geçecek Büyümeye devam edecek

Fikrim yok

C22. Resmi kurumların ekonomik gidişatla ilgili verilerinin güvenilir olduğunu düşünüyor musunuz?

- () Evet, düşünüyorum () Hayır, düşünmüyorum
 () Veriler kısmen güvenilir durumdadır

C23. Türkiye'nin ekonomik kriz içerisinde bulunduğunu düşünüyor musunuz?

- () Evet, düşünüyorum () Hayır, düşünmüyorum () Fikrim yok

C24 Sizce ekonomik krizin nedenleri nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- () Hükümetin yanlış ekonomi politikaları () Sanayisizleşme
 () Planlı kalkınma modelinin terk edilmesi () Dışa bağımlılık
 () Kamuda liyakatten vazgeçilmesi () Özelleştirmeler
 () Hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı yargı kararları () Diğer

C25. Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?

- () Evet () Hayır () Kısmen

C26. Ekonomik krizin etkilerinin toplumda hissedildiğini düşünüyor musunuz?

- () Evet, hissediliyor () Hayır, hissedilmiyor () Kısmen hissediliyor

C27. Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde işten çıkarmalar yaşandı mı?

- () Evet () Hayır () Bilgim yok

C28. Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde ücretlerde düşüş yaşandı mı?

- () Evet () Hayır () Bilgim yok

C29. Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız işyeri küçülmeye (servislerin kaldırılması, öğle yemeklerinin kaldırılması vb.) yöneldi mi?

- () Evet () Hayır () Bilgim yok

C29.1. Evet ise ne tür küçülme tedbirleri alındı?**C30. Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin sermaye yapısında değişiklik yaşandı mı?**

() Evet () Hayır () Bilgim yok

C30.1. Evet ise ne tür değişimler yaşandı?**C31. Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin üretiminde yavaşlama yaşandı mı?**

() Evet () Hayır () Bilgim yok

C31.1. Evet ise nasıl?**C32. Sizce ekonomik krizden çıkış için yapılması gerekenler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)**

() Üretim ekonomisi modeline geçilmelidir

() Çevre dostu sanayileşme politikaları (sanayi 4.0) yürürlüğe koyulmalıdır

() Sıcak paraya bağımlılık azaltılmalıdır

() Dışa bağımlılık azaltılmalıdır

() Özelleştirmeler durdurulmalıdır

() Yanlış ekonomi politikalarından vazgeçilmelidir

() Kamu kurumlarında liyakat egemen kılınmalıdır

() Diğer

D.MESLEK ÖRGÜTÜ: ODA, ÖRGÜT VE PRATİK İLE İLGİLİ SORULAR

D1. TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?

- Bilgisayar Mühendisleri Odası
- Çevre Mühendisleri Odası
- Elektrik Mühendisleri Odası
- Fizik Mühendisleri Odası
- Gemi Mühendisleri Odası
- Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası
- Gıda Mühendisleri Odası
- Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
- İçmimarlar Odası
- İnşaat Mühendisleri Odası
- Jeofizik Mühendisleri Odası
- Jeoloji Mühendisleri Odası
- Kimya Mühendisleri Odası
- Maden Mühendisleri Odası
- Makina Mühendisleri Odası
- Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası
- Meteoroloji Mühendisleri Odası
- Mimarlar Odası
- Orman Mühendisleri Odası
- Petrol Mühendisleri Odası
- Peyzaj Mimarları Odası
- Şehir Plancıları Odası
- Tekstil Mühendisleri Odası
- Ziraat Mühendisleri Odası

D2. Odaya üye olmanızın belirleyici nedeni nedir? (Bu soru yalnızca D1 numaralı soruya “Evet, üyeyim” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

- Yasal zorunluluk olduğu için

- İş bulmama yardımcı olacağı düşüncesiyle
- Mesleğimdeki gelişmeleri izlemek için
- Mühendislere özgü sorunların çözümü için
- Meslektaşlarımla iletişime geçmek için
- Ülke gündemine Odam aracılığıyla müdahil olabilmek için
- Odanın yetki belgesi verdiği bir alanda çalıştığım için
- Başka

D3. Bugüne kadar Odanın hangi faaliyetlerine katıldınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- Mesleki eğitim programları
- Genel kurul vb. organların toplantıları
- Bilimsel amaçlı toplantılar
- Gezi, piknik gibi sosyalleşme amaçlı faaliyetler
- Miting ve/veya yürüyüş organizasyonları
- Toplumsal ve/veya kültürel amaçlı etkinlikler
- Başka
- Hiçbir faaliyete katılmadım

D4. Odaya üye olmanın size sağladığı ne gibi faydalar vardır? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- Bilimsel/mesleki amaçlı etkinliklerden yararlanma
- Meslektaşların kullanımını açısından altyapı imkanları (bina, lokal, kütüphane) sunması
- Sosyal ve ekonomik haklarımızı koruyucu ve geliştirici politikalar
- Meslek standartlarının belirlenmesi ve meslek mensuplarının yetki ve sorumluluklarının tanımlanması
- Toplumsal ve kültürel amaçlı etkinlikler
- Başka
- Sağladığı bir avantaj yoktur

D5. Lütfen Odanın öncelikli faaliyet alanı ile ilgili olarak aşağıdaki sorulara katılım düzeyinizi belirtiniz.

	Kesinlikle olmamalı	Olmamalı	Kararsızım	Olmalı	Kesinlikle olmalı
Bilimsel ve mesleki kongre vb. etkinlikler yoluyla mesleğe ve meslektaşların katılımına katkıda bulunmak					
Meslektaşların ekonomik ve sosyal haklarını koruyucu, geliştirici politikalar üretmek					
Ürettiği politikaların hayata geçirilmesi yönünde demokratik girişimlerde bulunmak					
Uzmanlık alanlarının ülke ve toplum yaşamını ilgilendiren konularında meslektaşlarını ve kamuoyunu bilgilendirmek					
Tüm toplum kesimlerinin demokratik hak ve özgürlüklerinin korunmasında etkili bir rol üstlenmek					
Üyelerin kullanımı için bina, lokal, kitaplık gibi bazı sosyal imkanları oluşturmak					

E. TOPLUMSAL YAŞAM: MESLEK, KÜLTÜR VE SİYASET İLE İLGİLİ SORULAR

E1. İşyerinizde herhangi bir eyleme katıldınız mı?

() Evet, katıldım () Hayır, katılmadım

E2. Evet ise ne tür bir eyleme katıldınız? (Bu soru E1 numaralı soruya “Evet, katıldım” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır. Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Grev () Yürüyüş () İş yavaşlatma () Başka

E3. Kendi işinizi kurmak ister misiniz?

() Evet, isterim () Hayır, istemem

E3.1. Evet ise neden? (Bu soru yalnızca E3 numaralı soruya “Evet, isterim” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

- Daha fazla para kazanmak için
- Daha rahat bir iş ortamına sahip olmak için
- Sağladığı statü nedeniyle
- Mesleği daha etkin icra edebilmek için
- Risk almak istediğim için

E3.2. Hayır ise neden? (Bu soru yalnızca E3 numaralı soruya “Hayır, istemem” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

- Düzenli bir gelir almak için
- Piyasaya dair güvensizlik nedeniyle
- Yeterli maddi altyapım yok
- Ticari faaliyet bana göre değil
- Risk almak istemediğim için

E4. Bugün seçme şansınız olsa mühendislik mesleğini seçer miydiniz?

- Evet
- Hayır

E5. İşinizle ilgili gelecek kaygısı duyuyor musunuz?

- Evet
- Hayır

E6. Evet ise hangi konuda? (Bu soru yalnızca E5 numaralı soruya “Evet” yanıtını verenler tarafından cevaplanacaktır)

- İşyerinin kapanması
- İşten çıkartılma
- Düzenli ücret alamama
- Düzenli iş alamama
- Meslek dışı işlerde çalıştırılma

E7. İşyerinde sendika ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

- İşyerinde sendika yok
- İşyerinde sendika var ama ilgilenmiyorum
- İşyerinde sendika var ve destekliyorum
- İşyerinde sendika var mı yok mu bilmiyorum
- İşyerindeki sendikaya üyeyim

E8. İş seçiminde bir tercih yapmanız gerekirse hangisini seçersiniz?

- () İş güvencesi () Yüksek ücret

E9. Sizce mühendis işsizliğinin nedenleri nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- () Yeni yatırımların azalması
() İstihdam politikaları
() Mühendislik fakültelerinin sayısının artması
() Özelleştirme uygulamaları
() Üniversitelerin aynı kalitede eğitim vermemesi
() Otomasyonun artması
() Yeni mühendislik alanlarının tanınmaması
() Mühendislik mesleğine olan ihtiyacın azalması

E10. Türkiye’de son 5 yıl içerisinde en çok kötüye giden üç ana sorunu sıralayınız. (Lütfen yalnızca üç seçenek işaretleyiniz)

- () Aşırı güçlü ve dengelenmemiş bir iktidarın varlığı
() İşsizlik
() İnsan hakları ve demokratikleşme
() Laikliğe yönelik tehditler
() Terör ve şiddet olayları ile bölünme tehdidi
() Kadına şiddet
() Sosyal devletin zayıflaması
() Hukukun siyasallaşması
() İç savaş ve bölgesel savaş tehdidi
() Yoksulluk
() Siyasi yozlaşma/Kirli siyaset ve Siyasi kadrolaşma
() Yolsuzluk
() Emeğe karşı tutum

EK 2: ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇAPRAZ TABLOLAR¹

Tablo 1. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yere Göre Yaşam Düzeylerinin Son Beş Yıl İçerisindeki Gelişimi

		Yaşam düzeyiniz son beş yıl içerisinde nasıl geçti?				Toplam
		Aynı kaldı	Cevap yok	İyiye gitti	Kötüye gitti	
İkamet ettiğiniz yer	AB	23,5	3,3	18,0	55,2	100,0
	ANK	20,7	3,3	19,5	56,5	100,0
	Cevap yok	33,3	3,7	25,9	37,0	100,0
	DAB	15,3	6,5	21,0	57,3	100,0
	EB	24,2	1,6	18,5	55,7	100,0
	GAB	16,9	4,5	18,0	60,5	100,0
	İAB	22,3	1,0	21,5	55,2	100,0
	İST	24,6	2,0	25,4	48,0	100,0
	İZM	24,0	2,6	20,6	52,9	100,0
	KB	27,7	2,6	24,9	44,8	100,0
	MB	24,9	2,3	26,1	46,7	100,0
	YD	20,5	2,6	56,4	20,5	100,0
Toplam		23,3	2,6	22,2	51,9	100,0

¹ Çapraz tablolarda bölgeler ve kentler için kısaltmalar kullanılmıştır. İlgili kısaltmaların açıklamaları şu şekildedir: AB: Akdeniz Bölgesi, ANK: Ankara, DAB: Doğu Anadolu Bölgesi, EB: Ege Bölgesi, GAB: Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İAB: İç Anadolu Bölgesi, İST: İstanbul, İZM: İzmir, KB: Karadeniz Bölgesi, MB: Marmara Bölgesi, YD: Yurtdışı

Tablo 2. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Cinsiyetleri

		Cinsiyetiniz		Toplam
		Erkek	Kadın	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	78,3	21,7	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	68,3	31,7	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	90,7	9,3	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	88,9	11,1	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası	95,2	4,8	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	98,7	1,3	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	37,8	62,2	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	86,2	13,8	100,0
	İçmimarlar Odası	88,1	11,9	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	83,7	16,3	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	84,1	15,9	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	78,5	21,5	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	61,3	38,7	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	90,2	9,8	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	89,2	10,8	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	85,5	14,5	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	81,3	18,8	100,0
	Mimarlar Odası	59,4	40,6	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	81,3	18,8	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası	82,4	17,6	100,0
	Peyzaj Mimarları Odası	36,0	64,0	100,0
	Şehir Plancıları Odası	60,4	39,6	100,0
	Tekstil Mühendisleri Odası	66,7	33,3	100,0
Ziraat Mühendisleri Odası	78,0	22,0	100,0	
Toplam		80,0	20,0	100,0

Tablo 3. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Yaş Grupları

		Yaşınız						Toplam
		25-34 yaş arası	35-44 yaş arası	45-54 yaş arası	55-64 yaş arası	65 yaş ve üstü	Cevap yok	
Cinsiyetiniz	Erkek	18,5	28,0	21,7	27,1	3,6	1,1	100,0
	Kadın	30,3	29,9	19,9	14,4	2,2	3,4	100,0
Toplam		20,9	28,4	21,3	24,5	3,3	1,6	100,0

Tablo 4. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Medeni Durumları

		Medeni durumunuz			Toplam
		Bekar	Cevap yok	Evli	
Cinsiyetiniz	Erkek	28,4	0,4	71,2	100,0
	Kadın	52,6	0,7	46,7	100,0
Toplam		33,3	0,5	66,3	100,0

Tablo 5. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Doğum Yerleri

		Doğum yeriniz											Toplam
		AB	ANK	DAD	EGE	GAB	İAB	İST	İZM	KB	MB	YD	
Cinsiyetiniz	Erkek	11,5	9,5	8,1	8,4	7,4	14,4	8,6	6,0	13,9	10,7	1,6	100,0
	Kadın	11,9	12,3	7,3	6,9	5,5	11,7	13,9	6,8	10,6	11,7	1,4	100,0
Toplam		11,6	10,0	7,9	8,1	7,0	13,8	9,7	6,1	13,2	10,9	1,6	100,0

Tablo 6. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre İkamet Ettikleri Yerler

		İkamet ettiğiniz yer											Toplam	
		AB	ANK	Cevap yok	DAB	EGE	GAB	İAB	İST	İZM	KB	MB		YD
Cinsiyetiniz	Erkek	11,1	14,9	0,4	1,9	6,8	4,1	9,9	16,8	10,8	6,8	15,7	0,7	100,0
	Kadın	11,8	14,9	0,4	1,7	6,1	3,8	8,3	20,0	13,4	5,3	14,2	0,2	100,0
Toplam		11,3	14,9	0,4	1,9	6,7	4,1	9,6	17,4	11,4	6,5	15,4	0,6	100,0

Tablo 7. Mühendislerin Doğum Yerine Göre İkamet Ettikleri Yerler

		İkamet ettiğiniz yer											Toplam	
		AB	ANK	Cevap yok	DAB	EGE	GAB	İAB	İST	İZM	KB	MB		YD
Doğum yeriniz	AB	61,8	7,8	0,4		3,2	2,8	4,2	7,6	5,0	1,8	5,0	0,4	100,0
	ANK	5,6	62,7	0,5		3,7	0,3	4,1	8,7	7,3	1,7	4,7	0,8	100,0
	DAB	6,2	11,9	0,6	19,8	4,2	2,3	4,2	19,1	8,9	3,5	18,7	0,6	100,0
	EGE	4,4	7,0	0,8		44,1	0,6	5,1	9,8	20,6	0,8	6,8		100,0
	GAB	10,2	10,2	0,7	1,3	3,3	47,1	2,8	10,9	5,2	0,9	6,5	0,9	100,0
	İAB	5,4	15,1	0,4	0,4	3,0	0,6	47,7	10,8	7,0	1,7	7,7	0,2	100,0
	İST	2,4	5,1	0,5	0,6	1,9	0,3	2,2	66,7	4,7	2,5	12,0	1,1	100,0
	İZM	1,7	5,2			8,5	0,2	1,2	5,7	70,3	0,7	5,0	1,2	100,0
	KB	3,0	12,6	0,2	0,3	2,8	0,3	3,6	20,2	5,1	37,8	13,4	0,6	100,0
	MB	2,9	6,6	0,3	0,6	2,5		2,1	11,9	6,7	1,4	64,2	0,7	100,0
	YD	9,5	9,5			4,8	1,0	8,6	20,0	10,5	3,8	32,4		100,0
Toplam		11,3	14,9	0,4	1,9	6,7	4,1	9,6	17,4	11,4	6,5	15,4	0,6	100,0

Tablo 8. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre İş Değiştirme Sayıları

		Bugüne kadar kaç kez iş değiştirdiniz?					Toplam
		Bir	Cevap yok	Hiç iş değiştirmedim	iki	Üç ve daha fazla	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	14,5		16,9	13,3	55,4	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	19,2		14,4	15,4	51,0	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	12,5	2,8	11,5	20,0	53,1	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	11,1	5,6	33,3	5,6	44,4	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası	19,0		4,8	9,5	66,7	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	7,7		12,8	12,8	66,7	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	10,8	3,1	11,8	16,7	57,6	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	15,6	5,0	19,5	19,1	40,8	100,0
	İçmimarlar Odası	9,5	7,1	28,6	26,2	28,6	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	9,5	4,4	15,3	15,8	55,0	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	8,4	1,9	17,8	21,5	50,5	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	10,5	3,2	20,1	14,2	52,1	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	8,2	4,7	11,8	17,6	57,7	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	8,2	3,6	9,8	16,7	61,8	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	10,9	3,0	14,3	18,0	53,8	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	17,4		14,5	18,8	49,3	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	6,3		37,5	18,8	37,5	100,0
	Mimarlar Odası	8,0	4,7	15,5	18,2	53,7	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	10,4	4,2	22,9	10,4	52,1	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası	5,9	5,9	11,8	23,5	52,9	100,0
	Peyzaj Mimarları Odası	7,0		15,1	17,4	60,5	100,0
	Şehir Plancıları Odası	9,4	1,9	15,1	15,1	58,5	100,0
	Tekstil Mühendisleri Odası	10,4		10,4	12,5	66,7	100,0
Ziraat Mühendisleri Odası	9,1	4,2	20,5	16,3	49,9	100,0	
Toplam	10,6	3,4	15,0	17,3	53,8	100,0	

Tablo 9. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre İşsiz Kalma Durumları

		İşsiz kaldınız mı?			Toplam
		Cevap yok	Evet, kaldım	Hayır, kalmadım	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası		45,8	54,2	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	1,0	56,7	42,3	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	0,2	49,5	50,3	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası		38,9	61,1	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası		23,8	76,2	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası		38,5	61,5	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası		65,0	35,0	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	0,4	45,7	53,9	100,0
	İçmimarlar Odası	2,4	47,6	50,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	0,4	56,2	43,4	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	0,9	60,7	38,3	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	0,9	54,8	44,3	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	0,4	57,7	41,9	100,0
	Maden Mühendisleri Odası		60,5	39,5	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	0,4	54,0	45,6	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası		44,9	55,1	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası		25,0	75,0	100,0
	Mimarlar Odası	2,2	54,8	43,0	100,0
	Orman Mühendisleri Odası		52,1	47,9	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası		52,9	47,1	100,0
	Peyzaj Mimarları Odası		62,8	37,2	100,0
	Şehir Plancıları Odası		50,9	49,1	100,0
	Tekstil Mühendisleri Odası		56,3	43,8	100,0
	Ziraat Mühendisleri Odası	0,2	52,3	47,4	100,0
Toplam		0,5	54,2	45,3	100,0

Tablo 10. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Haftalık Ortalama Çalışma Süreleri

		Haftalık ortalama çalışma süreniz ne kadar?					Toplam
		0-30 saat arası (30 saat dahil)	30-45 saat arası (45 saat dahil)	45-55 saat arası (55 saat dahil)	55 saatten çok	Cevap yok	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	10,6	13,5	57,2	16,7	2,0	100,0
	100-499 kişi	1,4	13,1	73,2	11,8	0,4	100,0
	1000 kişi ve üzeri	1,3	19,3	69,5	9,6	0,3	100,0
	11-49 kişi	5,6	13,9	68,0	11,4	1,0	100,0
	50-99 kişi	2,7	14,2	72,5	10,2	0,3	100,0
	500-999 kişi	0,3	12,3	73,8	12,9	0,6	100,0
	Bilmiyorum	12,0	17,3	36,0	25,3	9,3	100,0
	Cevap yok	7,7	10,0	22,8	4,3	55,3	100,0
Toplam		5,5	13,8	60,8	11,8	8,1	100,0

Tablo 11. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Aylık Düzenli İş Gelirleri

		Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)								Toplam	
		1000 TL ve altı	10001 TL ve üzeri	1001-2000 TL arası	2001-3000 TL arası	3001-4000 TL arası	4001-5000 TL arası	5001-7500 TL arası	7501-10000 TL arası		Cevap yok
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	5,0	5,0	9,8	24,4	18,1	13,1	18,4	4,5	1,8	100,0
	100-499 kişi		9,4	0,7	10,7	16,5	17,1	36,6	7,8	1,2	100,0
	1000 kişi ve üzeri		12,3	0,4	2,6	8,9	11,1	52,8	10,4	1,6	100,0
	11-49 kişi	0,8	6,8	4,1	19,9	20,2	16,1	26,0	5,2	1,0	100,0
	50-99 kişi	0,5	7,9	1,0	14,5	20,5	18,3	30,5	5,5	1,3	100,0
	500-999 kişi	0,3	11,3	1,6	4,5	12,6	18,4	43,0	6,8	1,3	100,0
	Bilmiyorum	6,7	5,3	8,0	17,3	12,0	17,3	24,0	5,3	4,0	100,0
	Cevap yok	10,0	2,6	5,2	9,3	12,3	7,5	15,8	2,6	34,8	100,0
Toplam		2,8	7,2	4,3	14,9	16,3	14,1	28,8	5,8	5,7	100,0

Tablo 12. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre İstihdam Biçimleri

		Hangi istihdam biçimi altında çalışıyorsunuz?						Toplam
		Cevap yok	Evde çalışma	Kadrolu	Proje bazlı	Sözleşmeli	Yarı zamanlı	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	2,4	6,0	45,8	8,4	37,3		100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	5,8	1,9	40,4	11,5	39,4	1,0	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	4,4	6,9	42,6	12,3	30,3	3,4	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası		22,2	50,0	11,1	16,7		100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası		4,8	57,1	4,8	28,6	4,8	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	1,3	2,6	71,8	7,7	16,7		100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	5,0	1,9	42,1	5,3	44,9	0,9	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	4,6	9,9	32,6	27,0	24,5	1,4	100,0
	İçmimarlar Odası	9,5	11,9	35,7	16,7	23,8	2,4	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	8,9	8,1	29,9	19,7	30,2	3,2	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	2,8	8,4	45,8	13,1	28,0	1,9	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	5,5	3,7	38,8	15,5	34,2	2,3	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	5,7	3,2	49,5	2,9	34,1	4,7	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	2,0	1,0	40,8	8,5	45,8	2,0	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	4,4	4,6	46,6	11,3	30,1	2,9	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	2,9	4,3	63,8	5,8	18,8	4,3	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	6,3	12,5	43,8	18,8	18,8		100,0
	Mimarlar Odası	6,4	12,0	26,6	23,9	27,3	3,8	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	4,2	2,1	45,8	8,3	39,6		100,0
	Petrol Mühendisleri Odası		5,9	41,2		52,9		100,0
	Peyzaj Mimarları Odası	5,8	8,1	38,4	12,8	31,4	3,5	100,0
	Şehir Plancıları Odası	1,9	9,4	41,5	9,4	35,8	1,9	100,0
	Tekstil Mühendisleri Odası	2,1	4,2	66,7	2,1	25,0		100,0
Ziraat Mühendisleri Odası	3,2	5,4	51,9	8,6	28,6	2,2	100,0	
Toplam	5,0	5,9	42,0	13,1	31,4	2,7	100,0	

Tablo 13. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yere Göre Haftalık Ortalama Çalışma Süreleri

		Haftalık ortalama çalışma süreniz ne kadar?					Toplam
		0-30 saat arası (30 saat dahil)	30-45 saat arası (45 saat dahil)	45-55 saat arası (55 saat dahil)	55 saatten çok	Cevap yok	
İkamet ettiğiniz yer	AB	5,6	13,3	60,4	11,9	8,8	100,0
	ANK	5,3	14,3	60,8	9,0	10,5	100,0
	Cevap yok	11,1	11,1	44,4	14,8	18,5	100,0
	DAB	5,6	10,5	54,0	14,5	15,3	100,0
	EGE	5,3	17,4	55,7	13,5	8,2	100,0
	GAB	4,9	15,4	56,8	12,0	10,9	100,0
	İAB	5,9	13,6	60,4	13,4	6,7	100,0
	İST	5,5	12,5	65,4	10,4	6,2	100,0
	İZM	6,1	12,4	61,6	12,4	7,5	100,0
	KB	6,8	20,7	54,2	11,3	7,0	100,0
	MB	4,8	12,0	62,9	13,1	7,2	100,0
	YD		7,7	64,1	23,1	5,1	100,0
Toplam		5,5	13,8	60,8	11,8	8,1	100,0

Tablo 14. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Yaptıkları İş Mühendis Olmayan Birinin Yapabileceğine Dair Düşünceleri

		Yaptığınız işi mühendis olmayan biri de yapabilir mi?			Toplam
		Cevap yok	Evet, yapabilir	Hayır, yapamaz	
Yaşınız	25-34 yaş arası	13,4	49,3	37,3	100,0
	35-44 yaş arası	3,3	42,5	54,1	100,0
	45-54 yaş arası	4,6	32,3	63,2	100,0
	55-64 yaş arası	8,2	20,3	71,6	100,0
	65 yaş ve üstü	15,2	14,3	70,5	100,0
	Cevap yok	45,1	27,5	27,5	100,0
Toplam		7,9	35,1	57,0	100,0

Tablo 15. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları İşyerlerinin Küçülmeye Yönelme Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız işyeri küçülmeye yöneldi mi?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	18,4	2,6	21,1	57,9	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	13,6	6,8	33,9	45,8	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	11,8	7,3	31,4	49,4	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	14,3	28,6	14,3	42,9	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası				100,0	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	6,7	6,7	13,3	73,3	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	12,4	8,6	24,8	54,3	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	20,2	4,7	34,1	41,1	100,0
	İçmimarlar Odası	30,0	20,0	35,0	15,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	15,4	13,8	34,6	36,2	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	16,9	4,6	18,5	60,0	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	8,3	8,3	30,8	52,5	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	11,2	17,4	19,9	51,6	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	8,6	3,8	30,8	56,8	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	11,7	7,4	28,4	52,4	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	6,5	3,2	16,1	74,2	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	25,0		50,0	25,0	100,0
	Mimarlar Odası	18,6	22,7	28,3	30,4	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	16,0	4,0	44,0	36,0	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası			33,3	66,7	100,0
	Peyzaj Mimarları Odası	16,7	7,4	33,3	42,6	100,0
	Şehir Plancıları Odası	11,1	7,4	22,2	59,3	100,0
	Tekstil Mühendisleri Odası		18,5	11,1	70,4	100,0
	Ziraat Mühendisleri Odası	12,7	8,5	24,5	54,2	100,0
Toplam		13,0	9,7	28,7	48,5	100,0

Tablo 16. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Çalıştıkları İşyerlerinin Küçülmeye Yönelme Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız işyeri küçülmeye yöneldi mi?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	12,1	5,0	29,2	53,7	100,0
	100-499 kişi	8,1	1,6	23,9	66,4	100,0
	1000 kişi ve üzeri	9,6	1,2	20,1	69,1	100,0
	11-49 kişi	11,0	1,4	29,0	58,6	100,0
	50-99 kişi	10,0	2,7	26,0	61,2	100,0
	500-999 kişi	6,8	2,6	22,3	68,3	100,0
	Bilmiyorum	20,0	9,3	33,3	37,3	100,0
	Cevap yok	14,2	50,4	14,8	20,5	100,0
Toplam		10,9	8,9	24,8	55,4	100,0

Tablo 17. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Çalıştıkları İşyerlerinde Alınan Küçülme Tedbirleri²

		Evet ise ne tür küçülme tedbirleri alındı?											Toplam
		A	B	C	D	E	F	H	İ	J	K	L	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	4,5	1,7	9,9	3,3	25,2	5,6	1,0	5,2	1,4	26,4	15,7	100,0
	100-499 kişi	3,8	6,4	7,1	2,3	28,6	16,2	1,1	5,6	1,5	13,9	13,5	100,0
	1000 kişi ve üzeri	10,1	5,4	13,4	3,4	20,8	16,8	0,7	1,3	3,4	14,1	10,7	100,0
	11-49 kişi	8,1	4,1	7,0	0,9	30,7	9,3	0,3	5,8	1,7	22,0	10,1	100,0
	50-99 kişi	9,3	3,1	7,5	3,7	34,2	9,9	0,6	6,8	3,1	14,3	7,5	100,0
	500-999 kişi	8,7	4,3	7,2	1,4	33,3	13,0	1,4	5,8	4,3	13,0	7,2	100,0
	Bilmiyorum	8,0		8,0	16,0	44,0	8,0		4,0		8,0	4,0	100,0
	Cevap yok	3,2		6,4	8,8	33,6	6,4		6,4	3,2	12,8	19,2	100,0
Toplam		6,3	3,4	8,5	3,2	28,7	10,0	0,7	5,3	2,1	19,2	12,6	100,0

² Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlarlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Araç olanaklarının sınırlandırılması, B: Fazla mesai ücretlerinin veya primlerin kaldırılması, C: Genel masraflarda daralmaya gidilmesi, D: İşletmenin tamamının ya da bir bölümünün kapanması, E: İşten çıkarma, F: Servis imkanlarının kısıtlanması, G: Sosyal imkanların daraltılması, H: Ücretlerin düşürülmesi veya düzensiz ödenmesi, İ: Yatırımların yavaşlaması veya tamamen durması, J: Yemek olanaklarının kısıtlanması, K: Zam oranlarının düşük tutulması

Tablo 18. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları İşyerinin Küçülmeye Yönelme Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız işyeri küçülmeye yöneldi mi?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	24,5	24,5	31,5	19,6	100,0
	10001 TL ve üzeri	6,0	2,1	16,0	76,0	100,0
	1001-2000 TL arası	21,6	11,3	36,7	30,4	100,0
	2001-3000 TL arası	16,4	4,1	32,8	46,7	100,0
	3001-4000 TL arası	11,0	6,6	30,7	51,6	100,0
	4001-5000 TL arası	9,8	3,8	26,8	59,6	100,0
	5001-7500 TL arası	7,5	3,2	20,5	68,8	100,0
	7501-10000 TL arası	9,4	2,9	20,4	67,3	100,0
	Cevap yok	8,0	74,4	7,5	10,1	100,0
Toplam		10,9	8,9	24,8	55,4	100,0

Tablo 19. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Çalıştıkları İşyerlerinde Alınan Küçülme Tedbirleri³

		Evet ise ne tür küçülme tedbirleri alındı?											Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	İ	J	K	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	5,2		3,4	6,9	37,9	1,7		12,1	1,7	22,4	8,6	100,0
	10001 TL ve üzeri	8,0	2,7	4,0	5,3	40,0	6,7		8,0		12,0	13,3	100,0
	1001-2000 TL arası		1,0	7,7	7,7	26,9	8,7		6,7	1,0	28,8	11,5	100,0
	2001-3000 TL arası	5,0	4,1	7,2	3,8	33,2	8,8		5,0	1,9	21,3	9,7	100,0
	3001-4000 TL arası	5,8	3,7	9,5	2,4	27,4	8,2	1,5	4,6	0,6	22,0	14,3	100,0
	4001-5000 TL arası	10,5	3,6	7,7	1,6	27,4	11,3	0,8	4,4	0,8	17,7	14,1	100,0
	5001-7500 TL arası	7,3	3,9	11,9	2,6	23,1	13,2	1,3	5,4	4,7	15,0	11,7	100,0
	7501-10000 TL arası	3,8	3,8	5,1	1,3	28,2	15,4		1,3	5,1	19,2	16,7	100,0
	Cevap yok	3,6		7,1	3,6	39,3	3,6		7,1		10,7	25,0	100,0
Toplam		6,3	3,4	8,5	3,2	28,7	10,0	0,7	5,3	2,1	19,2	12,6	100,0

3 Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlarlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Araç olanaklarının sınırlandırılması, B: Fazla mesai ücretlerinin veya primlerin kaldırılması, C: Genel masraflarda daralmaya gidilmesi, D: İşletmenin tamamının ya da bir bölümünün kapanması, E: İşten çıkarma, F: Servis imkanlarının kısıtlanması, G: Sosyal imkanların daraltılması, H: Ücretlerin düşürülmesi veya düzensiz ödenmesi, İ: Yatırımların yavaşlaması veya tamamen durması, J: Yemek olanaklarının kısıtlanması, K: Zam oranlarının düşük tutulması

Tablo 20. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yere Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerlerinde İşten Çıkarmaların Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde işten çıkarmalar yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
İkamet ettiğiniz yer	AB	8,4	9,4	45,9	36,4	100,0
	ANK	11,1	9,1	40,8	39,0	100,0
	Cevap yok	11,1	18,5	40,7	29,6	100,0
	DAB	13,7	11,3	46,0	29,0	100,0
	EGE	10,5	8,4	41,1	40,0	100,0
	GAB	7,9	10,5	50,4	31,2	100,0
	İAB	9,4	5,6	43,2	41,8	100,0
	İST	9,2	5,4	42,9	42,5	100,0
	İZM	10,4	7,9	39,4	42,3	100,0
	KB	8,7	7,0	34,7	49,5	100,0
	MB	8,5	5,9	42,8	42,7	100,0
	YD	12,8	2,6	41,0	43,6	100,0
Toplam		9,6	7,5	42,2	40,7	100,0

Tablo 21. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerlerinde İşten Çıkarmaların Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde işten çıkarmalar yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	18,4	2,6	39,5	39,5	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	16,9	3,4	49,2	30,5	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	10,2	5,7	50,2	33,9	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası		28,6	42,9	28,6	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası			60,0	40,0	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	10,0	6,7	16,7	66,7	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	11,0	6,7	43,8	38,6	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	15,5	3,9	52,7	27,9	100,0
	İçmimarlar Odası	15,0	10,0	60,0	15,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	9,8	9,8	58,3	22,1	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	12,3	6,2	47,7	33,8	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	10,0	6,7	42,5	40,8	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	7,5	15,5	41,6	35,4	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	8,1	2,7	55,1	34,1	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	11,4	6,3	47,4	35,0	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	9,7	3,2	32,3	54,8	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası			75,0	25,0	100,0
	Mimarlar Odası	9,7	21,1	49,4	19,8	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	28,0	4,0	52,0	16,0	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası	11,1		33,3	55,6	100,0
	Peyzaj Mimarları Odası	18,5	7,4	35,2	38,9	100,0
Şehir Plancıları Odası	14,8	7,4	33,3	44,4	100,0	
Tekstil Mühendisleri Odası	11,1	11,1	22,2	55,6	100,0	
Ziraat Mühendisleri Odası	10,4	7,5	38,2	43,9	100,0	
Toplam		11,0	8,0	47,9	33,1	100,0

Tablo 22. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerlerinde İşten Çıkarmaların Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde işten çıkarmalar yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	7,8	3,6	44,2	44,4	100,0
	100-499 kişi	8,9	1,4	44,9	44,7	100,0
	1000 kişi ve üzeri	15,0	1,3	34,0	49,7	100,0
	11-49 kişi	6,7	1,0	50,3	42,0	100,0
	50-99 kişi	7,8	1,8	49,4	41,0	100,0
	500-999 kişi	9,7	1,9	39,8	48,5	100,0
	Bilmiyorum	16,0	9,3	41,3	33,3	100,0
	Cevap yok	13,9	43,5	26,5	16,1	100,0
Toplam		9,6	7,5	42,2	40,7	100,0

Tablo 23. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerlerinde İşten Çıkarmaların Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde işten çıkarmalar yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	19,6	20,1	46,2	14,1	100,0
	10001 TL ve üzeri	4,9	1,7	38,3	55,1	100,0
	1001-2000 TL arası	14,5	10,2	48,8	26,5	100,0
	2001-3000 TL arası	12,1	3,0	54,6	30,3	100,0
	3001-4000 TL arası	9,6	6,0	48,0	36,3	100,0
	4001-5000 TL arası	10,8	3,0	46,2	40,0	100,0
	5001-7500 TL arası	7,8	2,2	34,6	55,4	100,0
	7501-10000 TL arası	7,9	1,8	42,9	47,4	100,0
	Cevap yok	7,5	65,1	19,7	7,7	100,0
Toplam		9,6	7,5	42,2	40,7	100,0

Tablo 24. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yere Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerinde Ücretlerde Düşüş Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde ücretlerde düşüş yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
İkamet ettiğiniz yer	AB	9,9	10,6	31,6	47,9	100,0
	ANK	13,7	10,2	26,5	49,6	100,0
	Cevap yok	14,8	22,2	18,5	44,4	100,0
	DAB	12,9	12,1	37,1	37,9	100,0
	EGE	9,4	8,7	29,7	52,3	100,0
	GAB	13,2	11,7	32,0	43,2	100,0
	İAB	9,4	5,9	30,9	53,7	100,0
	İST	11,1	6,2	26,8	55,8	100,0
	İZM	9,8	8,2	28,0	54,0	100,0
	KB	6,6	7,7	27,0	58,7	100,0
	MB	11,4	6,6	25,4	56,6	100,0
	YD	20,5	2,6	17,9	59,0	100,0
Toplam		10,9	8,2	28,2	52,8	100,0

Tablo 25. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerinde Ücretlerde Düşüş Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde ücretlerde düşüş yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	23,7	2,6	31,6	42,1	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	13,6	8,5	27,1	50,8	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	17,6	6,1	28,6	47,8	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası		28,6	28,6	42,9	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası	20,0			80,0	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	3,3	6,7	36,7	53,3	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	14,8	7,6	29,5	48,1	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	14,0	3,9	34,9	47,3	100,0
	İçmimarlar Odası	30,0	15,0	35,0	20,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	14,6	12,7	39,0	33,7	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	15,4	4,6	27,7	52,3	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	10,8	8,3	36,7	44,2	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	11,2	14,3	28,6	46,0	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	10,3	3,2	31,4	55,1	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	12,8	7,2	30,9	49,1	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	12,9	3,2	19,4	64,5	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	25,0		25,0	50,0	100,0
	Mimarlar Odası	11,3	21,9	36,8	30,0	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	20,0	4,0	36,0	40,0	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası			44,4	55,6	100,0
Peyzaj Mimarları Odası	5,6	9,3	40,7	44,4	100,0	
Şehir Plancıları Odası	14,8	7,4	33,3	44,4	100,0	
Tekstil Mühendisleri Odası	3,7	14,8	11,1	70,4	100,0	
Ziraat Mühendisleri Odası	11,3	7,5	25,0	56,1	100,0	
Toplam	13,1	9,0	32,1	45,8	100,0	

Tablo 26. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Olduğu Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerinde Ücretlerde Düşüş Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde ücretlerde düşüş yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Çalıştığımız ya da sahibi/ortağı olduğumuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	8,5	3,9	38,9	48,8	100,0
	100-499 kişi	11,4	1,5	25,7	61,4	100,0
	1000 kişi ve üzeri	12,9	0,9	17,5	68,6	100,0
	11-49 kişi	10,2	1,1	30,9	57,8	100,0
	50-99 kişi	9,2	2,3	28,4	60,1	100,0
	500-999 kişi	14,9	1,9	20,4	62,8	100,0
	Bilmiyorum	13,3	8,0	38,7	40,0	100,0
	Cevap yok	13,6	48,5	17,6	20,3	100,0
Toplam		10,9	8,2	28,2	52,8	100,0

Tablo 27. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşyerinde Ücretlerde Düşüş Yaşanma Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle işyerinizde ücretlerde düşüş yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	20,1	23,4	42,9	13,6	100,0
	10001 TL ve üzeri	7,0	1,3	21,7	70,0	100,0
	1001-2000 TL arası	15,5	9,9	52,3	22,3	100,0
	2001-3000 TL arası	15,1	3,4	40,0	41,5	100,0
	3001-4000 TL arası	13,3	6,5	30,7	49,5	100,0
	4001-5000 TL arası	10,7	3,0	30,3	55,9	100,0
	5001-7500 TL arası	7,3	2,4	20,4	69,8	100,0
	7501-10000 TL arası	10,7	2,9	25,1	61,3	100,0
	Cevap yok	8,3	72,5	9,3	9,9	100,0
Toplam		10,9	8,2	28,2	52,8	100,0

Tablo 28. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Olduğu Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları Şirketin Sermaye Yapısında Değişiklik Yaşanması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin sermaye yapısında değişiklik yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	25,8	5,9	14,6	53,8	100,0
	100-499 kişi	36,4	2,2	9,8	51,7	100,0
	1000 kişi ve üzeri	37,3	2,2	8,2	52,3	100,0
	11-49 kişi	38,5	2,0	11,6	47,9	100,0
	50-99 kişi	39,4	3,6	9,0	48,0	100,0
	500-999 kişi	36,9	3,6	9,1	50,5	100,0
	Bilmiyorum	36,0	13,3	13,3	37,3	100,0
	Cevap yok	22,1	57,2	6,6	14,1	100,0
Toplam		32,7	10,5	10,7	46,2	100,0

Tablo 29. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Olduğu Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Sermaye Yapısında Yaşanan Değişim Biçimi

		Evet ise ne tür değişimler yaşandı?						Toplam
		Borçlanma	Gelirlerde azalma	Makine ve teçhizat satışı	Sermaye yapısında değişme	Üretimde azalma	Yatırımlarda azalma	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	9,1	15,4	3,7	19,5	31,5	20,7	100,0
	100-499 kişi	4,6	17,4	7,3	22,9	19,3	28,4	100,0
	1000 kişi ve üzeri	11,5	18,0	4,9	32,8	6,6	26,2	100,0
	11-49 kişi	9,4	14,5	4,3	27,5	21,7	22,5	100,0
	50-99 kişi	3,6	17,9	3,6	30,4	12,5	32,1	100,0
	500-999 kişi		7,1	3,6	25,0	35,7	28,6	100,0
	Bilmiyorum		40,0	10,0	20,0	10,0	20,0	100,0
	Cevap yok		5,4	30,4	1,8	10,7	25,0	26,8
Toplam		7,4	17,2	4,4	23,2	23,3	24,5	100,0

Tablo 30. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları Şirketin Üretiminde Yavaşlama Yaşanması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin üretiminde yavaşlama yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Cinsiyetiniz	Erkek	13,8	10,8	42,4	33,0	100,0
	Kadın	18,1	15,1	39,4	27,4	100,0
Toplam		14,7	11,7	41,8	31,9	100,0

Tablo 31. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları Şirketin Üretiminde Yavaşlama Yaşanması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin üretiminde yavaşlama yaşandı mı?				Toplam
		Bilgim yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	39,5	5,3	23,7	31,6	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	27,1	11,9	35,6	25,4	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	22,4	8,6	36,3	32,7	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	14,3	42,9		42,9	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası	20,0		40,0	40,0	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	6,7	10,0	30,0	53,3	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	13,8	12,4	40,5	33,3	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	20,9	7,8	45,0	26,4	100,0
	İçmimarlar Odası	15,0	35,0	40,0	10,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	17,7	17,5	45,8	19,0	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	18,5	9,2	33,8	38,5	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	24,2	10,0	34,2	31,7	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	9,9	18,0	34,8	37,3	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	10,3	4,9	47,6	37,3	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	15,7	9,6	45,9	28,9	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	3,2	6,5	45,2	45,2	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	25,0		50,0	25,0	100,0
	Mimarlar Odası	18,6	23,9	42,1	15,4	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	28,0	4,0	44,0	24,0	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası	11,1		11,1	77,8	100,0
Peyzaj Mimarları Odası	27,8	11,1	31,5	29,6	100,0	
Şehir Plancıları Odası	22,2	11,1	37,0	29,6	100,0	
Tekstil Mühendisleri Odası	7,4	14,8	44,4	33,3	100,0	
Ziraat Mühendisleri Odası	17,9	13,7	34,9	33,5	100,0	
Toplam		17,2	12,3	41,8	28,7	100,0

Tablo 32. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Çalıştıkları Şirketin Üretiminde Yavaşlama Yaşanması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle çalıştığınız şirketin üretiminde yavaşlama yaşandı mı?				Toplam
		Bilgin yok	Cevap yok	Evet	Hayır	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	14,3	7,4	49,6	28,8	100,0
	100-499 kişi	13,9	2,2	44,3	39,6	100,0
	1000 kişi ve üzeri	17,3	3,6	34,8	44,3	100,0
	11-49 kişi	15,8	2,9	48,3	32,9	100,0
	50-99 kişi	13,4	4,5	47,3	34,7	100,0
	500-999 kişi	11,0	3,9	41,4	43,7	100,0
	Bilmiyorum	21,3	9,3	46,7	22,7	100,0
	Cevap yok	14,2	60,3	15,8	9,7	100,0
Toplam		14,7	11,7	41,8	31,9	100,0

Tablo 33. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Üretimde Yaşanan Yavaşlama Biçimi

		Evet ise nasıl?			Toplam
		Mevcut yatırımların durdurulması	Üretimin azalması veya tamamen durması	Yeni projelere başlanamaması	
Çalıştığınız ya da sahibi/ortağı olduğunuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	31,3	56,0	12,7	100,0
	100-499 kişi	28,0	65,5	6,5	100,0
	1000 kişi ve üzeri	31,0	59,3	9,7	100,0
	11-49 kişi	28,2	63,5	8,3	100,0
	50-99 kişi	31,1	62,8	6,1	100,0
	500-999 kişi	25,0	67,2	7,8	100,0
	Bilmiyorum	31,4	42,9	25,7	100,0
	Cevap yok	33,8	60,9	5,3	100,0
Toplam		29,8	60,9	9,2	100,0

Tablo 34. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Görevde Yükselme Sisteminde Liyakate Bakış Açısı

		Görevde yükselme sisteminin liyakate dayalı olduğunu düşünüyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Hiçbir zaman	Nadiren	Sıklıkla	
Yaşınız	25-34 yaş arası		36,4	52,3	11,4	100,0
	35-44 yaş arası	3,5	57,5	26,5	12,4	100,0
	45-54 yaş arası	5,6	47,6	34,9	11,9	100,0
	55-64 yaş arası	5,9	63,9	18,3	11,9	100,0
	Cevap yok		100,0			100,0
Toplam		4,8	56,2	27,1	11,9	100,0

Tablo 35. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Görevde Yükselme Konusunda Siyasi Müdahale Olup Olmadığına Dair Düşünceleri

		Görevde yükselme konusunda siyasi müdahale olduğunu düşünüyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Hiçbir zaman	Nadiren	Sıklıkla	
Yaşınız	25-34 yaş arası	2,3	15,9	20,5	61,4	100,0
	35-44 yaş arası	2,7	15,0	15,9	66,4	100,0
	45-54 yaş arası	4,8	10,3	12,7	72,2	100,0
	55-64 yaş arası	8,2	9,1	10,0	72,6	100,0
	Cevap yok		66,7		33,3	100,0
Toplam		5,5	11,7	12,9	69,9	100,0

Tablo 36. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Yasal Çalışma Süresinin Dışında Çalışmayı Gerektiren Durumlarla Karşılaşma Durumu

		Yasal çalışma süresinin dışında çalışmanızı gerektiren durumlarla karşılaşıyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Hiçbir zaman	Nadiren	Sıklıkla	
Yaşınız	25-34 yaş arası	2,3	43,2	36,4	18,2	100,0
	35-44 yaş arası	2,7	68,1	24,8	4,4	100,0
	45-54 yaş arası	5,6	56,3	28,6	9,5	100,0
	55-64 yaş arası	6,4	64,4	23,7	5,5	100,0
	Cevap yok		66,7		33,3	100,0
Toplam		5,0	61,4	26,1	7,5	100,0

Tablo 37. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Aylık Düzenli İş Gelirleri

		Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)									Toplam
		1000 TL ve altı	10001 TL ve üzeri	1001-2000 TL arası	2001-3000 TL arası	3001-4000 TL arası	4001-5000 TL arası	5001-7500 TL arası	7501-10000 TL arası	Cevap yok	
Yaşınız	25-34 yaş arası	6,6	0,9	7,7	32,9	24,2	9,6	6,6	1,1	10,5	100,0
	35-44 yaş arası	1,9	3,0	3,4	14,4	19,9	20,8	29,2	4,3	3,1	100,0
	45-54 yaş arası	1,9	10,8	2,2	6,7	10,8	13,3	42,4	8,7	3,0	100,0
	55-64 yaş arası	1,5	14,3	4,0	6,9	10,0	10,9	38,1	9,1	5,2	100,0
	65 yaş ve üstü	0,9	7,8	5,1	12,9	23,0	21,2	15,7	7,4	6,0	100,0
	Cevap yok	5,9	3,9	7,8	24,5	4,9	1,0	12,7	2,9	36,3	100,0
Toplam		2,8	7,2	4,3	14,9	16,3	14,1	28,8	5,8	5,7	100,0

Tablo 38. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre İkamet Ettikleri Yer

		İkamet ettiğiniz yer											Toplam	
		AB	ANK	CY	DAB	EGE	GAB	İAB	İST	İZM	KB	MB		YD
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	17,9	12,0	0,5	4,3	4,3	7,6	14,1	9,8	10,9	4,3	14,1		100,0
	10001 TL ve üzeri	5,7	20,4	0,4	1,1	3,6	1,1	4,5	29,6	14,5	3,0	11,5	4,7	100,0
	1001-2000 TL arası	15,9	11,3	0,4	4,2	8,8	5,7	13,8	9,5	8,1	8,8	13,1	0,4	100,0
	2001-3000 TL arası	15,4	10,7	0,2	3,4	7,2	5,5	12,4	11,5	11,2	7,9	14,5		100,0
	3001-4000 TL arası	11,8	14,9	0,5	1,7	8,5	4,3	10,0	14,6	11,1	6,0	16,4	0,2	100,0
	4001-5000 TL arası	10,5	14,6	0,4	1,2	8,5	3,5	10,0	16,4	10,8	6,8	17,1	0,2	100,0
	5001-7500 TL arası	9,4	15,5	0,5	1,1	5,8	3,3	9,1	20,0	12,0	6,6	16,3	0,4	100,0
	7501-10000 TL arası	7,9	17,3		0,8	4,7	2,6	6,8	27,0	11,3	6,3	14,7	0,8	100,0
	Cevap yok	13,9	17,9	0,5	3,5	5,3	7,2	6,1	14,9	9,3	7,2	13,9	0,3	100,0
Toplam		11,3	14,9	0,4	1,9	6,7	4,1	9,6	17,4	11,4	6,5	15,4	0,6	100,0

Tablo 39. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Gündelik Yaşamın Devamı İçin Borçlanma Durumları

		Gündelik yaşamın devamı için borçlanmak durumunda kalıyor musunuz?				Toplam
		Bazen	Cevap yok	Evet	Hayır	
Yaşınız	25-34 yaş arası	26,9	6,2	46,5	20,4	100,0
	35-44 yaş arası	29,8	1,5	46,2	22,5	100,0
	45-54 yaş arası	28,7	1,9	38,4	31,0	100,0
	55-64 yaş arası	23,1	2,4	33,0	41,6	100,0
	65 yaş ve üstü	29,5	1,4	22,6	46,5	100,0
	Cevap yok	22,5	27,5	29,4	20,6	100,0
Toplam		27,2	3,2	40,3	29,3	100,0

Tablo 40. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Daha Önce Yapmakta Oldukları ve Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetlerin Olması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta olduğunuz ve vazgeçmek zorunda kaldığınız sosyal faaliyetiniz oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Cinsiyetiniz	Erkek	2,9	57,9	39,2	100,0
	Kadın	4,8	63,3	31,9	100,0
Toplam		3,3	59,0	37,8	100,0

Tablo 41. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Daha Önce Yapmakta Oldukları ve Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler

		Cevap yok	Ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmakta olduğunuz ve vazgeçmek zorunda kaldığınız sosyal faaliyetiniz oldu mu?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaşınız	25-34 yaş arası	5,3	59,1	35,5	100,0
	35-44 yaş arası	1,6	62,5	35,9	100,0
	45-54 yaş arası	1,7	61,1	37,2	100,0
	55-64 yaş arası	3,4	54,3	42,3	100,0
	65 yaş ve üstü	2,3	57,6	40,1	100,0
	Cevap yok	26,5	40,2	33,3	100,0
Toplam		3,3	59,0	37,8	100,0

Tablo 42. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler⁴

		Evet ise hangi sosyal faaliyetlerden vazgeçtiğinizi belirtiniz											Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	İ	J	K	
Yaşınız	25-34 yaş arası	3,0	1,2	0,5	6,8	3,0	30,9	21,1	0,1	1,0	2,6	29,9	100,0
	35-44 yaş arası	2,8	0,9	0,1	7,7	2,2	31,7	14,5		0,8	3,9	35,4	100,0
	45-54 yaş arası	4,1	0,5		7,7	1,3	27,3	12,6		0,6	3,6	42,3	100,0
	55-64 yaş arası	3,2	0,7	1,1	7,0	1,4	26,1	7,3	0,7	1,0	4,0	47,2	100,0
	65 yaş ve üstü	3,2		4,0	9,6		30,4	4,0	0,8	1,6	4,8	41,6	100,0
	Cevap yok	4,9			2,4	14,6	34,1	12,2			4,9	26,8	100,0
Toplam		3,2	0,8	0,5	7,4	2,0	29,3	13,5	0,2	0,9	3,6	38,5	100,0

Tablo 43. Mühendislerin Medeni Durumlarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Daha Önce Yapmakta Oldukları ve Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetlerin Olması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmaktadığınız ve vazgeçmek zorunda kaldığınız sosyal faaliyetiniz oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Medeni durumunuz	Bekar	5,5	58,8	35,6	100,0
	Cevap yok	3,1	65,6	31,3	100,0
	Evli	2,1	59,0	38,9	100,0
Toplam		3,3	59,0	37,8	100,0

⁴ Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlarlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Aile içi ihtiyaçlar, B: Alışveriş, C: Dernek ve STK üyeliğinden ayrılma, D: Dışarıda yeme-içme, E: Hobi kursları, F: Kültür-sanat etkinlikleri, G: Spor faaliyetleri, H: Yardımlaşma faaliyetleri, İ: Yatırım, J: Yurt dışı tatilleri, K: Yurt içi tatilleri

Tablo 44. Mühendislerin Medeni Durumlarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler⁵

		Evet ise hangi sosyal faaliyetlerden vazgeçtiğinizi belirtiniz											Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	İ	J	K	
Medeni durumunuz	Bekar	2,7	1,4	0,4	7,7	3,7	30,7	18,8	0,1	1,2	3,6	29,6	100,0
	Cevap yok	4,8		9,5	9,5	4,8	14,3	4,8				52,4	100,0
	Evli	3,5	0,5	0,5	7,2	1,1	28,7	10,9	0,3	0,7	3,7	42,9	100,0
Toplam		3,2	0,8	0,5	7,4	2,0	29,3	13,5	0,2	0,9	3,6	38,5	100,0

Tablo 45. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Daha Önce Yapmakta Oldukları ve Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetlerin Olması Durumu

		Ekonomik kriz nedeniyle daha önce yapmaktadığınız ve vazgeçmek zorunda kaldığınız sosyal faaliyetiniz oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	5,4	73,4	21,2	100,0
	10001 TL ve üzeri	0,6	41,1	58,3	100,0
	1001-2000 TL arası	3,2	68,2	28,6	100,0
	2001-3000 TL arası	0,6	67,5	31,9	100,0
	3001-4000 TL arası	0,4	65,8	33,8	100,0
	4001-5000 TL arası	0,5	60,7	38,8	100,0
	5001-7500 TL arası	1,0	56,8	42,2	100,0
	7501-10000 TL arası	1,0	53,1	45,8	100,0
	Cevap yok	41,3	38,1	20,5	100,0
Toplam		3,3	59,0	37,8	100,0

⁵ Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Aile içi ihtiyaçlar, B: Alışveriş, C: Dernek ve STK üyeliğinden ayrılma, D: Dışarıda yeme-içme, E: Hobi kursları, F: Kültür-sanat etkinlikleri, G: Spor faaliyetleri, H: Yardımlaşma faaliyetleri, İ: Yatırım, J: Yurt dışı tatilleri, K: Yurt içi tatilleri

Tablo 46. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Vazgeçmek Zorunda Kaldıkları Sosyal Faaliyetler⁶

		Evet ise hangi sosyal faaliyetlerden vazgeçtiğinizi belirtiniz											Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	İ	J	K	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	8,1	2,2	1,5	7,4	1,5	28,1	20,7	0,7	2,2	1,5	25,9	100,0
	10001 TL ve üzeri	3,1	1,0	0,5	7,8	1,0	19,7	13,0	0,5	2,6	8,3	42,5	100,0
	1001-2000 TL arası	3,6	1,6	1,0	4,1	2,1	34,2	16,1	0,5	3,1	2,6	31,1	100,0
	2001-3000 TL arası	3,5	0,5	0,3	7,8	3,3	32,1	16,7		0,5	2,0	33,2	100,0
	3001-4000 TL arası	3,7	0,7	1,0	5,4	1,3	30,2	16,1	0,3	0,6	2,4	38,4	100,0
	4001-5000 TL arası	2,7	0,9	0,2	6,0	2,3	31,0	11,7	0,4	0,5	3,7	40,6	100,0
	5001-7500 TL arası	2,3	0,8	0,5	8,5	1,9	26,1	10,0	0,1	0,7	4,9	43,9	100,0
	7501-10000 TL arası	1,0			8,4	1,0	32,0	12,8		0,5	4,9	39,4	100,0
	Cevap yok	7,0	0,7		14,0	2,8	32,2	9,8		0,7	2,1	30,8	100,0
Toplam	3,2	0,8	0,5	7,4	2,0	29,3	13,5	0,2	0,9	3,6	38,5	100,0	

6 Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlarlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Aile içi ihtiyaçlar, B: Alışveriş, C: Dernek ve STK üyeliğinden ayrılma, D: Dışarıda yeme-içme, E: Hobi kursları, F: Kültür-sanat etkinlikleri, G: Spor faaliyetleri, H: Yardımlaşma faaliyetleri, İ: Yatırım, J: Yurt dışı tatilleri, K: Yurt içi tatilleri

Tablo 47. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Borç Yapılandırmasına Gitme Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle borç yapılandırmasına gittiniz mi?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Cinsiyetiniz	Erkek	3,8	19,1	77,1	100,0
	Kadın	7,7	17,6	74,7	100,0
Toplam		4,6	18,8	76,6	100,0

Tablo 48. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yapılandırdıkları Borçların Türleri⁷

		Evet ise ne tür borç yapılandırmasına gittiniz?								Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	
Cinsiyetiniz	Erkek	2,9	1,8	41,4	2,9	19,2	11,4	1,2	19,3	100,0
	Kadın	2,2	3,5	30,3	1,7	20,8	22,5	1,3	17,7	100,0
Toplam		2,8	2,1	39,3	2,7	19,5	13,5	1,2	19,0	100,0

Tablo 49. Mühendislerin Medeni Durumlarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Borç Yapılandırmasına Gitme Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle borç yapılandırmasına gittiniz mi?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Medeni durumu- munuz	Bekar	8,1	17,7	74,2	100,0
	Cevap yok	3,1	15,6	81,3	100,0
	Evli	2,8	19,4	77,7	100,0
Toplam		4,6	18,8	76,6	100,0

7 Tablo hacminin büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlarlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Aile içinden ver arkadaşlardan alınan borçların ertelenmesi, B: Bağ-Kur borcu yapılandırması, C: İhtiyaç kredisi borcu yapılandırması, D: Konut kredisi borcu yapılandırması, E: Kredi kartı borcu yapılandırması, F: KYK borcu yapılandırması, G: Ticari kredi borcu yapılandırması, H: Vergi borcu yapılandırması

Tablo 50. Mühendislerin Medeni Durumlarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yapılandırdıkları Borçların Türleri⁸

		Evet ise ne tür borç yapılandırmasına gittiniz?								Toplam
		A	B	C	D	E	F	G	H	
Medeni durumunuz	Bekar	1,3	2,3	31,4	1,0	20,3	26,8	1,0	15,8	100,0
	Cevap yok			60,0		20,0	20,0			100,0
	Evli	3,4	2,0	42,8	3,4	19,1	7,4	1,3	20,5	100,0
Toplam		2,8	2,1	39,3	2,7	19,5	13,5	1,2	19,0	100,0

Tablo 51. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yakınlarından İş Kaybı Yaşayanların Olup Olmaması

		Ekonomik kriz nedeniyle yakınlarınızdan iş kaybı yaşayan oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Cinsiyetiniz	Erkek	5,2	25,9	68,9	100,0
	Kadın	7,5	32,3	60,2	100,0
Toplam		5,6	27,2	67,2	100,0

Tablo 52. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yakınlarından İş Kaybı Yaşayanların Olup Olmaması

		Ekonomik kriz nedeniyle yakınlarınızdan iş kaybı yaşayan oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Yaşınız	25-34 yaş arası	8,1	30,5	61,4	100,0
	35-44 yaş arası	3,1	27,8	69,1	100,0
	45-54 yaş arası	4,1	24,6	71,3	100,0
	55-64 yaş arası	6,0	26,5	67,5	100,0
	65 yaş ve üstü	8,3	27,2	64,5	100,0
	Cevap yok	28,4	17,6	53,9	100,0
Toplam		5,6	27,2	67,2	100,0

8 Tablo hacmini büyüklüğü nedeniyle küçülme tedbirleri için kaydedilen yanıtlar harflerle kodlanmıştır. İlgili kodların açılımı şu şekildedir: A: Aile içinden ver arkadaşlardan alınan borçların ertelenmesi, B: Bağ-Kur borcu yapılandırması, C: İhtiyaç kredisi borcu yapılandırması, D: Konut kredisi borcu yapılandırması, E: Kredi kartı borcu yapılandırması, F: KYK borcu yapılandırması, G: Ticari kredi borcu yapılandırması, H: Vergi borcu yapılandırması

Tablo 53. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İş Kaybı Yaşayan Yakınları

		Evet ise işini kaybeden yakınlarınız kimlerdir?					Toplam
		Arkadaşlar	Birinci derece akrabalar (anne, baba, eş ve çocuklar)	İkinci derece akrabalar (kardeşler ve aile büyükleri)	Kendim	Üçüncü derece akrabalar (amca, teyze, dayı, hala, kuzen, yeğen)	
Yaşınız	25-34 yaş arası	10,3	28,8	33,2	18,3	9,4	100,0
	35-44 yaş arası	8,9	27,8	35,7	14,7	12,9	100,0
	45-54 yaş arası	8,5	28,3	35,0	14,0	14,3	100,0
	55-64 yaş arası	7,0	42,5	25,1	7,3	18,1	100,0
	65 yaş ve üstü	6,8	59,3	13,6	11,9	8,5	100,0
	Cevap yok	33,3	5,6	16,7	22,2	22,2	100,0
Toplam		8,9	32,5	31,5	13,6	13,5	100,0

Tablo 54. Mühendislerin Medeni Durumuna Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yakınlarından İş Kaybı Yaşayanların Olup Olmaması

		Ekonomik kriz nedeniyle ailenizden iş kaybı yaşayan oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Medeni durumunuz	Bekar	8,9	26,9	64,2	100,0
	Cevap yok	9,4	34,4	56,3	100,0
	Evli	4,0	27,3	68,7	100,0
Toplam		5,6	27,2	67,2	100,0

Tablo 55. Mühendislerin Medeni Durumuna Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşini Kaybeden Yakınları

		Evet ise işini kaybeden yakınlarınız kimlerdir?					Toplam
		Arkadaşlar	Birinci derece akrabalar (anne, baba, eş ve çocuklar)	İkinci derece akrabalar (kardeşler ve aile büyükleri)	Kendim	Üçüncü derece akrabalar (amca, teyze, dayı, hala, kuzen, yeğen)	
Medeni durumunuz	Bekar	11,1	23,2	37,9	15,9	11,9	100,0
	Cevap yok	18,2	36,4	27,3		18,2	100,0
	Evli	7,7	37,0	28,4	12,6	14,3	100,0
Toplam		8,9	32,5	31,5	13,6	13,5	100,0

Tablo 56. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yakınlarından İş Kaybı Yaşayanların Olup Olmaması

		Ekonomik kriz nedeniyle ailenizden iş kaybı yaşayan oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	9,2	41,3	49,5	100,0
	10001 TL ve üzeri	1,5	19,6	78,9	100,0
	1001-2000 TL arası	6,7	36,7	56,5	100,0
	2001-3000 TL arası	3,4	34,4	62,2	100,0
	3001-4000 TL arası	2,8	33,6	63,6	100,0
	4001-5000 TL arası	2,9	26,1	71,0	100,0
	5001-7500 TL arası	2,4	20,8	76,8	100,0
	7501-10000 TL arası	2,6	21,7	75,7	100,0
	Cevap yok	48,3	25,9	25,9	100,0
Toplam		5,6	27,2	67,2	100,0

Tablo 57. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirine Göre İşini Kaybeden Yakınları

		Evet ise işini kaybeden yakınlarınız kimlerdir?					Toplam
		Arkadaşlar	Birinci derece akrabalar (anne, baba, eş ve çocuklar)	İkinci derece akrabalar (kardeşler ve aile büyükleri)	Kendim	Üçüncü derece akrabalar (amca, teyze, dayı, hala, kuzen, yeğen)	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	7,9	23,7	26,3	32,9	9,2	100,0
	10001 TL ve üzeri	12,0	21,7	38,0	5,4	22,8	100,0
	1001-2000 TL arası	10,6	34,6	30,8	14,4	9,6	100,0
	2001-3000 TL arası	7,2	34,0	33,7	15,5	9,6	100,0
	3001-4000 TL arası	9,2	32,9	31,2	15,0	11,7	100,0
	4001-5000 TL arası	7,9	38,4	30,2	10,7	12,8	100,0
	5001-7500 TL arası	8,7	34,4	31,4	5,1	20,4	100,0
	7501-10000 TL arası	10,8	30,1	36,1	10,8	12,0	100,0
	Cevap yok	11,3	19,6	23,7	37,1	8,2	100,0
Toplam		8,9	32,5	31,5	13,6	13,5	100,0

Tablo 58. Mühendislerin İkamet Ettikleri Yere Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle Yakınlarından İş Kaybı Yaşayanların Olup Olmaması

		Ekonomik kriz nedeniyle ailenizden iş kaybı yaşayan oldu mu?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
İkamet ettiğiniz yer	AB	6,9	28,6	64,5	100,0
	ANK	7,1	28,9	64,0	100,0
	Cevap yok	7,4	29,6	63,0	100,0
	DAB	10,5	34,7	54,8	100,0
	EGE	5,0	24,4	70,5	100,0
	GAB	7,1	39,1	53,8	100,0
	İAB	2,4	29,8	67,8	100,0
	İST	4,6	26,8	68,5	100,0
	İZM	4,3	25,6	70,1	100,0
	KB	6,8	19,0	74,2	100,0
	MB	6,1	25,4	68,5	100,0
	YD	7,7	15,4	76,9	100,0
Toplam		5,6	27,2	67,2	100,0

Tablo 59. Mühendislerin Cinsiyetlerine Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşsiz Kalma Korkusu Duyma Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	Kısmen	
Cinsiyetiniz	Erkek	4,7	52,3	20,0	23,0	100,0
	Kadın	6,7	60,6	11,4	21,3	100,0
Toplam		5,1	54,0	18,3	22,6	100,0

Tablo 60. Mühendislerin Yaş Gruplarına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşsiz Kalma Korkusu Duyma Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	Kısmen	
Yaşınız	25-34 yaş arası	7,6	64,0	10,4	17,9	100,0
	35-44 yaş arası	2,4	59,6	14,4	23,5	100,0
	45-54 yaş arası	3,2	52,3	18,6	26,0	100,0
	55-64 yaş arası	6,0	42,4	28,1	23,6	100,0
	65 yaş ve üstü	11,5	40,1	28,1	20,3	100,0
	Cevap yok	21,6	52,0	13,7	12,7	100,0
Toplam		5,1	54,0	18,3	22,6	100,0

Tablo 61. Mühendislerin İkamet Ettikleri Bölgeye Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşsiz Kalma Korkusu Duyma Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	Kısmen	
İkamet ettiğiniz yer	AB	6,6	57,9	15,6	19,8	100,0
	ANK	6,6	53,0	18,7	21,7	100,0
	Cevap yok	11,1	40,7	33,3	14,8	100,0
	DAB	8,1	68,5	12,1	11,3	100,0
	EGE	5,3	53,9	16,2	24,7	100,0
	GAB	6,4	64,3	10,2	19,2	100,0
	İAB	2,9	54,5	20,3	22,3	100,0
	İST	4,1	52,0	18,2	25,6	100,0
	İZM	5,1	51,8	17,4	25,7	100,0
	KB	5,9	48,4	25,4	20,4	100,0
	MB	4,0	54,5	18,9	22,7	100,0
	YD	5,1	33,3	35,9	25,6	100,0
	Toplam		5,1	54,0	18,3	22,6

Tablo 62. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşsiz Kalma Korkusu Duyma Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	Kısmen	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	2,6	57,9	10,5	28,9	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	3,4	76,3	6,8	13,6	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	4,5	66,9	9,4	19,2	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	28,6	71,4			100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası		60,0	40,0		100,0
	Gemi Mühendisleri Odası		53,3	20,0	26,7	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	3,8	68,1	11,4	16,7	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	3,9	67,4	12,4	16,3	100,0
	İçmimarlar Odası		75,0	10,0	15,0	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	8,8	70,4	7,5	13,3	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	1,5	58,5	21,5	18,5	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	5,8	66,7	15,8	11,7	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	10,6	55,3	15,5	18,6	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	3,2	64,3	9,2	23,2	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	3,4	64,8	11,0	20,8	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	3,2	41,9	12,9	41,9	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası		75,0	25,0		100,0
	Mimarlar Odası	15,8	62,8	8,5	13,0	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	4,0	72,0	12,0	12,0	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası		55,6	11,1	33,3	100,0
Peyzaj Mimarları Odası	5,6	57,4	3,7	33,3	100,0	
Şehir Plancıları Odası	3,7	66,7	14,8	14,8	100,0	
Tekstil Mühendisleri Odası	11,1	48,1	18,5	22,2	100,0	
Ziraat Mühendisleri Odası	4,7	65,1	10,4	19,8	100,0	
Toplam		5,7	65,1	10,7	18,5	100,0

Tablo 63. Mühendislerin Çalıştıkları ya da Sahibi/Ortağı Oldukları Firmada Çalışan Kişi Sayısına Göre Ekonomik Kriz Nedeniyle İşsiz Kalma Korkusu Duyuma Durumları

		Ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalma korkusu duyuyor musunuz?				Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	Kısmen	
Çalıştığımız ya da sahibi/ortağı olduğumuz firmada kaç kişi çalışıyor?	0-10 kişi	1,8	60,4	14,4	23,4	100,0
	100-499 kişi	1,3	55,4	18,6	24,7	100,0
	1000 kişi ve üzeri	0,8	43,1	27,8	28,3	100,0
	11-49 kişi	1,2	60,6	15,1	23,1	100,0
	50-99 kişi	1,6	56,7	17,6	24,1	100,0
	500-999 kişi	1,3	48,2	23,6	26,9	100,0
	Bilmiyorum	4,0	50,7	29,3	16,0	100,0
	Cevap yok	30,4	40,1	18,9	10,7	100,0
Toplam		5,1	54,0	18,3	22,6	100,0

Tablo 64. Mühendislerin Medeni Durumlarına Göre İşleriyle İlgili Gelecek Kaygısı Duyuma Durumları

		İşinizle ilgili gelecek kaygısı duyuyor musunuz?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Medeni durumunuz	Bekar	5,6	70,2	24,2	100,0
	Cevap yok	9,4	50,0	40,6	100,0
	Evlü	4,8	58,8	36,4	100,0
Toplam		5,1	62,5	32,4	100,0

Tablo 65. Mühendislerin Aylık Düzenli İş Gelirlerine Göre İşleriyle İlgili Gelecek Kaygısı Duyuma Durumları

		İşinizle ilgili gelecek kaygısı duyuyor musunuz?			Toplam
		Cevap yok	Evet	Hayır	
Aylık düzenli iş gelirinizi belirtir misiniz? (Net ele geçen)	1000 TL ve altı	6,0	84,8	9,2	100,0
	10001 TL ve üzeri	2,3	46,2	51,5	100,0
	1001-2000 TL arası	6,7	81,3	12,0	100,0
	2001-3000 TL arası	3,5	79,3	17,2	100,0
	3001-4000 TL arası	5,1	70,6	24,3	100,0
	4001-5000 TL arası	3,0	65,2	31,7	100,0
	5001-7500 TL arası	2,5	50,7	46,8	100,0
	7501-10000 TL arası	2,6	53,1	44,2	100,0
	Cevap yok	31,5	53,9	14,7	100,0
Toplam		5,1	62,5	32,4	100,0

Tablo 66. Mühendislerin Bağlı Oldukları Odaya Göre İşyerinde Herhangi Bir Eyleme Katılma Durumları

		İşyerinizde herhangi bir eyleme katıldınız mı?			Toplam
		Cevap yok	Evet, katıldım	Hayır, katılmadım	
TMMOB'a bağlı hangi odaya üyesiniz?	Bilgisayar Mühendisleri Odası	2,4	7,2	90,4	100,0
	Çevre Mühendisleri Odası	2,9	10,6	86,5	100,0
	Elektrik Mühendisleri Odası	5,1	11,7	83,2	100,0
	Fizik Mühendisleri Odası	5,6	5,6	88,9	100,0
	Gemi Makina İşletmeleri Mühendisleri Odası		9,5	90,5	100,0
	Gemi Mühendisleri Odası	1,3	5,1	93,6	100,0
	Gıda Mühendisleri Odası	5,3	2,2	92,6	100,0
	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	5,7	6,7	87,6	100,0
	İçmimarlar Odası	9,5	19,0	71,4	100,0
	İnşaat Mühendisleri Odası	7,3	8,5	84,1	100,0
	Jeofizik Mühendisleri Odası	5,6	7,5	86,9	100,0
	Jeoloji Mühendisleri Odası	6,4	14,2	79,5	100,0
	Kimya Mühendisleri Odası	7,9	10,8	81,4	100,0
	Maden Mühendisleri Odası	2,9	13,1	84,0	100,0
	Makina Mühendisleri Odası	3,8	8,4	87,8	100,0
	Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası	4,3	7,2	88,4	100,0
	Meteoroloji Mühendisleri Odası	6,3	37,5	56,3	100,0
	Mimarlar Odası	21,3	5,3	73,4	100,0
	Orman Mühendisleri Odası	6,3	27,1	66,7	100,0
	Petrol Mühendisleri Odası		23,5	76,5	100,0
Peyzaj Mimarları Odası	5,8	10,5	83,7	100,0	
Şehir Plancıları Odası	3,8	3,8	92,5	100,0	
Tekstil Mühendisleri Odası	4,2	6,3	89,6	100,0	
Ziraat Mühendisleri Odası	3,5	13,3	83,2	100,0	
Toplam		6,0	9,1	84,9	100,0